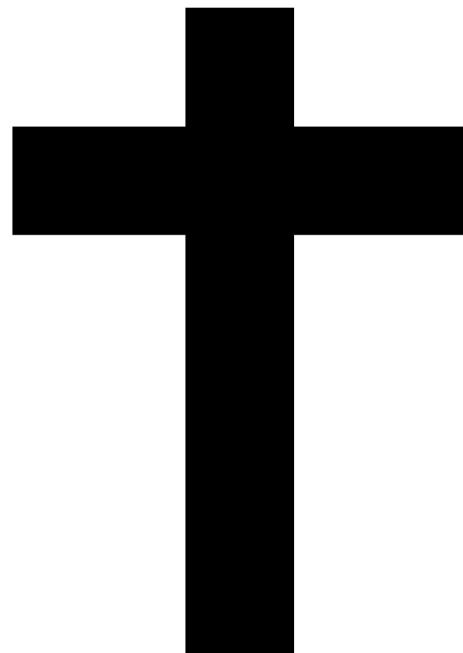

ŐKHS' I TSĨN IK SĨN
NI ST. MATTHEW OT
SĨN AI PI.

The Gospel According to St. Matthew in the Blackfoot
language of Canada

**ŐKHS' I TSĨN IK SĨN NI ST. MATTHEW OT SĨN AI PI.
The Gospel According to St. Matthew in the Blackfoot language of Canada**

Public Domain

Language: Siksiká (Blackfoot)

Translation by: Rev. John William Tims

This C. M. S. publication by the British and Foreign Bible Society in 1890 is in the PUBLIC DOMAIN (not copyrighted). Conversion to USFM was courtesy of the Digital Bible Society.

2017-10-09

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 13 Dec 2023
0a409c18-61ef-5282-961d-ef2aa587bd17

Contents

ST. MATTHEW	1
-----------------------	---

ŐKHS' I TSİN IK SİN NI

ST. MATTHEW

OT SİN AI PI.

- ¹ SIN AK'SIN Jesus Christ David okkuai' Abraham okkuai' un'ix o sínaks' oaiěxěsts.
- ² Abraham ikuyiu' Isaac; ki Isaac ikuyiu' Jacob; ki Jacob ikuyiau' Judas ki omu' pappiipix;
- ³ Ki Judas ikuyiu' Phares ki Zara, Thamar ipau'kaiimmiuax; ki Phares ikuyiu' Esrom; ki Esrom ikuyiu' Aram;
- ⁴ Ki Aram ikuyiu' Aminadab; ki Aminadab ikuyiu' Naasson; ki Naasson ikuyiu' Salmon;
- ⁵ Ki Salmon ikuyiu' Booz, Rachab ipau'kaiimmiuaie; ki Booz ikuyiu' Obed, Ruth ipau'kaiimmiuaie; ki Obed ikuyiu' Jesse;
- ⁶ Ki Jesse ikuyiu' David omúx'nin'a; ki David omúx'ina ikuyiu' Solomon, annök' ake'uók itom'itomiuók Urias man'itotsipokaiimmiuaie;
- ⁷ Ki Solomon ikuyiu'. Roboam; ki Roboam ikuyiu' Abia; ki Abia ikuyiu' Asa;
- ⁸ Ki Asa ikuyiu' Josaphat; ki Josaphat ikuyiu' Joram; ki Joram ikuyiu' Ozias;
- ⁹ Ki Ozias ikuyiu' Joatham; ki Joatham ikuyiu' Achaz; ki Achaz ikuyiu' Ezekias;
- ¹⁰ Ki Ezekias ikuyiu' Manasses; ki Manasses ikuyiu' Amon; ki Amon ikuyiu' Josias;
- ¹¹ Ki Josias ikuyiu' Jechonias ki o mu' pap piipix, annik' ito'toópikau Babylon;
- ¹² Ki ot'sitotos au Babylon, Jechonias ikuyiu' Salathiel; ki Salathiel ikuyiu' Zorobabel;
- ¹³ Ki Zorobabel ikuyiu' Abiud; ki Abiud ikuyiu' Eliakim; ki Eliakim ikuyiu' Azor;
- ¹⁴ Ki Azor ikuyiu' Sadoc; ki Sadoc ikuyiu' Achim; ki Achim ikuyiu' Eliud;
- ¹⁵ Ki Eliud ikuyi u' Eleazar; ki Eleazar ikuyiu' Matthan; ki Matthan ikuyiu' Jacob;
- ¹⁶ Ki Jacob ikuyiu' Joseph, Mary om'i, annok ipau'kaiimmiuók Jesus, anistau Christ.
- ¹⁷ David otsis'tsits'unoauai Abraham itsipuk' súpokosinimotseiiau ke'pitappiau nísekoputtsi; ki ot'sitotosau Babylon omats'istsits'unoauai David mats'itsipuksúpokosimmotseiiau, matsisse'koputtsi; Christ omats'istsits'unoauai ot'sitotosau Babylon mats'itsipuksúpokosimmotseiiau matsisse'koputtsi.
- ¹⁸ Jesus Christ, otsipokai'isinni ün'niniitsiu: Annik' Mary, Jesus oksis'tsi, Joseph otak'okemattosaie itop itappi'inai, otse'kosatsok Atsim'istaaw.
- ¹⁹ Joseph om'i moköm'motsitappiu, ki matsitsitau'ats mök'aiitsinniköttosaie; osime'tsitan mòksisim'ianistüpskoósaie.
- ²⁰ Ki otai'ksimstatusaie, Satsit, Ap'istotokiuäoto'tokatatsis otsipopök'toakaie ki otan'ikaie, Joseph, David okku'i, pinstunnos Mary kök'okemattosi, otse'kosatsok Atsim'iStaaw.
- ²¹ Ki ai'aksipokaiimmiuaie okku'yi, ki kitak'anistsinnikötttau Jesus: tükka, otsitap-pim'ix otsauum'itsitappi'isuauěsts aiakitaikömötse'piuax.
- ²² Itün'nitsiuiae mök'itsenüpänistösi Ap'istotokiuä otse'poawsists, otsipropheti itotse'poawsiněsts, ki an'ima,
- ²³ Satsik, mokök'iake ai'akopitappiu, ki ai'aksipokaiimmiuaie okku'yi, ki ak'anistsinnikötttsiauaie Emmanuel, ito'kísasattop Ap'istotokiuä ipokai'tappiimmau.
- ²⁴ Joseph otsipuawk'si otso'kani, ün'niitsitappiu Ap'istotokiuä oto'tokatatsis otan'iipiaie, ki ito'tuyiuiae otokem'an:
- ²⁵ Ki ototom'okkuyi otsauomai'pokaiisaie matpoksokamiu'atsaie: kinitsin'nikötttsiuiae JESUS.

2

¹ JESUS otai'pokaiisi Bethlehem, auōsīn'īm Judaea, annists'isk ks̄stsiku'istsk, Herod otsitsinaiipi, Satsik, mokök'ietappix umut'autstsipi apinök'kuyi itsipuk'sipuiau Jerusalem,

² An'iau, ūnan'ök manipok'auök Jews otsin'aimoaiauaie? Tūkkä, annim' apinök'kuyi stai'tappiosi nitsino'ūnan okökatosim, ki nimut'otopinān nök'itauatsimimmimōsinān.

³ Herod omūx'ina otokh'tsisaie, otap'itsi-tanaie, ki Jerusalem īstokönai'tappix ikōno-nokap'aitsitamuax.

⁴ Ikōnaumoi'piusax omük'atoiapiekuax ki ai'sinakix, sūppoōttsesattsuiuax Christ mōk'itsipokaiipiaie.

⁵ Ki an'istsiauaie, Bethlehem, Judaea īstauōsīn'im, ūn'nimaie; ūn'anistappi prophet osin'aksin;

⁶ Ki ksēsto'a Bethlehem, Judaea īstauōsīn'im, kimats'inūkstsipuaua, Judah īstsīn'ax; Nin'auök, ksesto'a ak'itsistauasiu ki osto'i ai'akaükitsimau nitsitappim'ix Israel.

⁷ Herod, s̄imi'nikötüssax mokök'ietappix, sokap'sūppoōttsesattsuiuax otsokap'īnökuyisaie kōkatosi.

⁸ Ki itüpüt'okötsiuax Bethlehem; kian'iu, kükko' sokap'apsūmmok pokau'ök; ki ikonoainoeniki, itüm'ūtskičsňikokik nök'itsitotosi nök'it a tsim mīm mosi.

⁹ Otokh'tsisaomūxina otan'iipiaie, itsis'tapuiau; ki satšk, anni'isk kōk'atosis'isk otsitsinoauaiisk umut'autstsipi apinök'uyi otsitom'akoiauaie, ki otai'totosi inūk'sipokai ot'sitaupipiaie itots'iketsipuyuaie.

¹⁰ Otsinno'ōssauuaie kōk'atosi, eks'kamük otse'tametüksuaii.

¹¹ Ki otaitsipis'sau nap'ioyis, Mary oksis'tsi ipinnu'yiauaie pokai'isk, ki innissi'iau, ki itatsim'mimmiau: ki otaipasuk'īnissauěsts otakomütskotuksuauěsts, issak'okotsiauaie gold ki frankincense ki myrrh.

¹² Ap'īstotokiua papaükökianistcsax mōkstaiskito'tosau, noke'tsi moksokui itüp'akaiiau.

¹³ Ki otai'mattosau, satsik, Ap'īstotokiua sto'tokatatscs papauta'atsiuiae Joseph, an'isitouiae, Nipuat', ki mattos'au pokau' ki oksis'tsi ki iküm'itappoat Egypt, ki stau'pit ki kítak'otumanisto; tük'kä, Herod ai'akapsūmmiuiae inūk'sipokau mōks'enitōsaie.

¹⁴ Otai'puawksi, sepiai'akotuyiuax inūk'sipokau ki oksis'tsi ki Egypt itüp'itappoiau:

¹⁵ Ki itau'puaie otai'insaie Herod, mōksenüp'anistosi Ap'īstotokiua otse'poawsin, otsiprophet i totsi'uaie, Egypt, ūn'nimaie nitsit' ütümmau noko'a.

¹⁶ Herod, otai'noösax mokök'ietappix otap'apistotoyisax, eks'kaiistsetükkiu, ki itüp'otokötsiuax (otsen'nakemix) Bethlehem ki sa'akapotsim, ai'stokistuyimix sōk'umappix ikön'ainittsiauax; küttaistoki'stuyimix sōk'umappix mat'okönainittsiauax, umut'otsksinippi otsokap'sūppoōttsesattüsax mokök'ietappix.

¹⁷ Itüm'enüpanistomaie Jeremy prophet otse'poawsin otan'ipi,

¹⁸ Epo'awsinni itsik'kitokhtsip Rama, asain'sinni ki aiim'motseisinni ki omükoyesinni, Rachel o'kosix itau'asuniu ki matokuikiawpiketükkiu'ats, tük'kä, itsen'iau.

¹⁹ Herod otse'insi, sat'sik, Ap'īstotokiua oto'tokatatsis Joseph otsipapau'takaie, Egypt otsitai'tappisaie.

²⁰ An'istsiuiae, Nipuat'ki mattos'au inūk'sipokau ki oksis'tsi, ki itüp'itappoat Israel istau'ösinim; tük'kä ini'au anniks'isk ap'üssummiiskaie otsipai'tappisaie.

²¹ Ki itsipuau ki aiako'tuyiuax pokau'a ki o ks̄is'tsi, ki Israel īstauōsīn'im ito'to.

²² Ki otokh'tsissi Archelaus otau'atsuaitapai'naiisi un'ni otsin'naiisinni, īsstün'īmaie mōk'ittapposaie; ki Ap'īstotokiua otsipapauanistosaie, Galilee

itanis'tūpitappo:

²³ Ki akapioyis, Nazareth anistau, ito'to kiitoko'yi; mōkenüpanistosaie prophetix otan'iipiax, akanistai'niköttau Nazaren'aikuün.

3

¹ ANNISTS'ISK ksistsiku'istsk John Baptist ito'to Judæa istoks's'tapiksökkui, itüs'-ksinimatstokiu,

² Ki an'iu sauai'tsitak, spots'im istsin'naiisinni aststsii'.

³ Am'auk annök' matap'piuök Isaiah prophet an'iu Nitsitäppiuä ksistapitaosinim sokse'puyiu, Sëppoatsistotokh'sattoat Nin'a oksokui, oksoku'ists moköm'otstsiseests.

⁴ Ki John, Camel oku'yists, itsis'totosiu, ki istsikop'okui itsep'siu; ki otso'össinësts tsikatsix ki namap'iniu.

⁵ Jerusalem istokönai'tappix otokönitota'akax, ki Judæa istikönai'tappix, ki Jordan istauössin'im istikönai'tappix mat'okönitautaakax.

⁶ Ki nie'tüktaí Jordan (an'istop), otsit'üstapinopiax, ki otsauum'itsitappiisuësts aiinüp'anistomiauësts.

⁷ Ki otsinno'össax otas'taaïssax akai'tappiiax Pharisees ki Saducees, otsittüp'auauökössax otsitüsta'pïnükipi, an'istsiuax, Pïtseksinau'kosix, tükka'kitan'ikoau kókanistüpistüpkisatossuai annik' istic'tüksinik astai'tsiik?

⁸ Ai'süsksattok matsiñ'ists mök'itanistosi kïtsauai'tsitani:

⁹ Pini'tsitsiikasik kïtsitsi' tanauësts kok'kitünissuai Kïn'un Abrahami; kitan'istopua Ap'istotokiua, am'oxim okotokix ikotsistauatomoaiau Abraham pokax.

¹⁰ Kiannok' kôts'eksists kaxa'kin itsipo'toau: kônai'istsis saiinasissi ak'aikakiaiu ki ak'aututsaiau.

¹¹ Okke' kimut'sitüstapinopua kókkitsisauai'tsitasuai: apatots'ik annök' ai'aksakootoök aiüs'skunitapsiu, nimatsikökokotopa'tomoauats matsikists': Ostoi'kimutak'istapinokoau Atsim'istaaw ki is'tsi:

¹² Ose'kotükkiatsis ai'ïnimaie, kiaupûx'ixtoxixi otsit'aisuisuitsipik'iakipi aiak-sokapse'maie, osos'tsipikiapioyis aiakitsiptipotomësts otapaien'ïnsimmanists; ki istotox'ksiisitsi'i matakatsiu'ats ai'aketsinsimësts.

¹³ Jesus Galilee itüm'aumatto, Jordani nie'tüktaí ito'to, John mökitsistapinisaie.

¹⁴ Ki John paiau'tsimiuiae, ki otan'ikaie, ksësto'a is ta' pïn o kït, kitaketak'sipukspat to kókokotsis'tapinnöksi, ki kumauksipuksipaakiks?

¹⁵ Jesus an'istsiuiae pokitse'tsit annok': nöks'istutsisinan moköm'motsitappiisinni. Itümipaio'kits etomoyiuiae.

¹⁶ Ki Jesus aiüs'tapinnössi, itopitsissoa'tomaie okke': ki, sat'sïk, spots'im kau'opiu, ki nan'nuyiuiae Ap'istotokiua otatsim'istaaw itutui'süpïnûmaie sïstsii'i itsinauuni'ïnai, ki itokhitopi'ïnai:

¹⁷ Ki, satsik, epo'awsinna spots'im itunni'u amok'auk nitük'omimokoa, nit-sekoh'simau.

4

¹ ATSIM'ISTAAW ksis'tapiksökkui itümítuppip'iuaie Jesus, sauum'itsitappiua mök saksksinnoösae.

² Ki nisip'puyi koku'ists, ki nisip'puyi ksistsikuists otsit'saioyipists, itsakoo'notsiu.

³ Ki Issaks'ksinimaitappii itoto'yïnaie an'ïnai, Ikum'ümeniki Ap'istotokiua okku'i, am'oxim ok'otokixim' sitisp'satsisau mòkitapaienasaau.

⁴ Ki itünis'tsiuaie, Sïnaip Matap'pi matokot'otsipaitappi'iuats napaien, Ap'istotokiua mao'i umutokönai'poawsists aiakotsepaitappiui.

⁵ Sauum'itsitappiua otsitsitapippiok Atsim'akapioyis, ki itokhit'sipotoyeik Nato'iapioyis,

⁶ Ki an'istsiuiae, Iküm'ümeniki Ap'istotokiua okku'i, īnī'suiauūnit: sīn'aip, akan'istsiuax oto'tokatatsix ksēsto'a: ki otsu'auests kitakitotsiketsi'enokiau, koköt'sists kökstai'tükökhsau ok'otoki.

⁷ Jesus itūni'stsiuiae, mat'sinaip, kimataksaksksinoau'ats Nin'a, kitap'istotokā.

⁸ Sauum'itsitappiuă spaiistükki otsittūmmi'piokaie itaiistummüt'tsiikaie kōnauau'ōsinists ki istsap'inatsiikiests;

⁹ Ki an'istsiuiae, am'ostsim kōnauau'ōsinists kitak'okoto, apis'tuksisanopieniki, atsim'mimmokeniki.

¹⁰ Jesus itūman'istsiuiae, Mīs'taput, Satan: sīn'aip, Nina Ap'istotokiua kitak'atsimimmāu, ki kitak'aitanistaitoau.

¹¹ Ki Sauum'itsitappiuă otai'skikaie ki, sat'sīk, oto'tokatatsix ito'toyikiax ki otspum 'okax.

¹² Jesus otokh'tsimsi John een'ōsaie itsitap'po Galilee:

¹³ Ki otünistüpa'atosiae Nazareth, Capernaum ito'to ki itoko'yiu, īssoots'i omük'sikimi ai'aketsksökkui Zebulon ki Nephtalim:

¹⁴ Isaiah otse'poawsin mōksenüpaništosi otanipi,

¹⁵ Zebulon istau'ossinni ki Nephthalim istau'ōssinni o mūk'sikimi īsta'potsim, Jordan ap'ümmotsim, Galilee istok'auaax;

¹⁶ Anniks'isk matap'pixk, ski'natsi itau'pixk omük'anatsi nan'immiau: ki anniks'isk matap'pixk auōssin'ni eīnsin'ni istsi'ipi ki eīniu'tūxissinni istsi'ipi, itau'pixk, ksistsikui'natsiu otsūs'köpsiu.

¹⁷ Annik' Jesus aumütüpokse'puyiu, ki an'iu, Sauai'tsitak; Spots' īmistikök'itsimani āststsii'.

¹⁸ Ki Jesus, auau'ōkassi, Galilee istomük'sikimi, itsinnu'yiuax aīs'kūnnimotseiyyix, Simon, an'istau Peter; ki oskün' an'istau Andrew, īsksimmatük'kiomikatsis omük'sikimi itai'suiapiximiauaie, tük'ka itomik'aitappiisau.

¹⁹ Ki itūni'stsiuax, noksūppa'akik, ki kitakitaumik'ottaiau matap'pix.

²⁰ Ki atomik'atsuai itskīm'miau ki itopokiuo'iauaie.

²¹ O mūt'tükkiysi matsitsinnuyeiuax mat'toskünimmotseiix, James, Zebedee o ku'yi, ki John oskün', ipit'süpinnuyiuax ak'iosatsis, Zebedee, iin'oauaie, aip'simiax otomik'atsuaauax: ki itsin'niköttsiuax.

²² Ki ipit'skittsiiuaie un'oauaie ki ak'iosatsis, ki itopokiuo'iauaie.

²³ Ki Jesus Galilee istokönau'ōssinni itap'auauökau, otatoiapioko'auests itai'pistksinimatstokiu ki aisokse'puyiu spots' im istsetam'itsiniksinni; ki matap'pix opüs'tsimmesuai ki otok'tokossinuauests ikön an'kuttutuyiuax.

²⁴ Ki otap'istutüksinni ikönauanetünistopaie Syria istau'ōssinni; ki ikönai'oktokosix, ki amian'istsipüs'tsimisix, ki anniks'isk matap' pixk sauumitsitappiuă itsips'tokoyiau, ki mat'tsapsix, ki an'auxenix, ikönitautsippotoaiax; ki ikönau'kuttutuyiuax

²⁵ Ki Galilee istokönai'tappix ikönawk'pokiuoiauaie, ki Decapolis, ki Jeiusalem, ki Judaea, ki Jordan ap'ümmotsim istökonai'tappix matsekönawkpokiuo'iauaie.

5

¹ Kī otsinno'ossax akai'tappix ni tum'mo ita'miśso: ki otau'pissi otsitappim'ix ototaakax:

² Ki itsipa'kuiakiu ki itüsksinim'atsiuax, ki itūniu,

³ Anniks'isk matap'pixk oskëttispöppuauěxk īkikin'etükkiisk, etam'etükkiäu: spots'im istsin'naiisinni osto'auai otsinan'oaiu.

⁴ Au'yesix etam'etükkiäu: aiaksikiawpiksistotoaiau.

⁵ Ikkinap'itappiix etam'etükkiäu: ksök'kum otaksinan'oaiu.

⁶ Ino'tättomix moköm'motsipaitappiisinni ki inäk'attomix moköm'motsipaitappiisinni etam'etukkiau: ai'akokuyian.

- ⁷ K̄imapi'itappix etam'etükkiau: otak'sik̄imokiau
⁸ Ks̄ikus'sk̄ettsp̄oppix etam'etükkiau: ai'aks̄innuyiauaie Ap'istotokiuač.
⁹ Inūs'tsetappix etam'etükkiau: akan̄istainiköttaiau Ap'istotokiuač o'kosix.
¹⁰ Anniks'isk matap'pixk itsik̄im'ats̄istotoaiau otōkommo'tsitappiuōsoauěsts etam'etükkiau; otsinan'oaiau spots' im ists̄in'naiis̄inni.
¹¹ Oks̄'totokoenički ki maka'pi s̄itsip'sūkoenički, ki ais̄immim'motsenikiau, tükka k̄itük'om̄immokoau kitse'tametüksuai.
¹² So poke'tametükkik, spopai'piik; kitakitakai'sakinnosuko spots'im: apatots'ik neto'yik ünninetoks̄istotoiyuax Ap'istotokiuač otsiprophetix.
¹³ K̄esto'akauk ks̄ök'kum ists̄istsixipoku: atstosai'e umut'aiawxipi its̄ix'ipokuyi, tsan̄istapiu ks̄ök'kum umutaiaks̄itsixipokuistutsip? Matūtokoapi'uats, ki aks̄is'tapixip, ki akitsitautütsamiai'osi.
¹⁴ K̄esto'akauk ks̄ök'kum istün'natsii. Akap'ioyis aitokittokhi netum'moyi matokots̄isksisatttop'ats.
¹⁵ Matap'pix matots̄im'axauaie anak'imats̄is mōkitsitaistakhtotosauaie assuyin'i, itai'sūppatomiau itai'sūpanakimatsopi, ki matap'pix its̄ips'taupix napioyis itokönnauan'akimaiau.
¹⁶ Neto'yik kitan'akimats̄is istot'ünnasayit matap'pix mōk'its̄inniisau kitawx'istutsipists mōk'itstsaküttosauaie kin'a spots'im.
¹⁷ Pinstak nimut'otopi nōkitünnistupipotsisau okök'its̄imani, ki prophet ix otün' issuai: nimatütoto'pa nōkitünnistupipotsisau, nimut'oto mōk'its̄üpanis'ts̄istutsisau.
¹⁸ Kitau'münistopua spots'im ki ks̄ök'kum otsauomai'ts̄inikasi, ki okök'its̄imani otsitsauomsüpanistsiopi tük's'kai sikük's̄inaks̄in okök'its̄imani itstsi'ipi mat'akits̄inikauatsaie.
¹⁹ Annök tukskai am'ostsim inüxe'poawsists kütta'i'aks̄istutsimökaie, ki ai'aks̄sinimatsokax matap'pix mōk'staiistutsisaxaie, ak'an̄istainiköttau inüks'ts̄im spots' im; annök' ai'aks̄istutsimests ki ai'aks̄sinimatsokax matap'pix mōks'istutsiměsts, ak'an̄istainiköttau omük's̄im spots'im.
²⁰ Kit an'istopua kitokömotsipaitappiisinni saiis'tüpükuiökhsissi Scribes ki Pharisées ot'okömotsipaitappiisuěsts kimatakitsipipuauats spots'im ists̄in'naiis̄inni.
²¹ Kikai'okhtsipuau ükkaiiap'ix otan'ikoiau, Pinuye'níkik: ki annök'ai'akoyenikiuök ai'akesets̄imaiie okök'its̄imani:
²² Ki kitan'istopua annök' ks̄istapists̄im'iüök ox'okoä ai'akesets̄imaiie okök'its̄imani; ki annök' ak'an̄istsiuök ox'okoä Raca, aiakesets̄imaiie okok'its̄imani: ki annök' ak'an̄istsiuök, kütü'tsapsi, ai'akesets̄imaiie Gihenni ots'ts̄imiaie.
²³ Puksipip'potominički kitak'iks̄istomütskotüksin̄i natoi'apioyis, ki iks̄inim'inički kixokoa k̄its̄is'ts̄immok,
²⁴ Ün'nim altar istsskit' kitakiks̄istomütskotüksin̄i, ki matskot'; matom'ots matsin'nüstseik ks̄esto'a ki kixokoa, ki tüm'ütsipuksiput ki sakumüts'kotoat kits̄sist'omütskotüksin̄i.
²⁵ Kipinnüs'tseimis kikakhtum'o, k̄itsakiokhpokau'pimössi: kōkstaiistapipioč au'kōkits̄imaii, ki au'kōkits̄imaii ök'stakotsei eēnake'nai, ki kitakits̄ips'tapixik itai'ínukiopi,
²⁶ Kitau' münisto kitsauomai'ponitatossi kitak'sakookotossi, kimatakuxpa.
²⁷ Kikai'okhtsipuau otanipuauěsts ükkaiiap'ix, Kimatakauökotapuaua:
²⁸ Ki nestoa kitan'istopua, annök' ūs'sümmiuök ake'uök mōk'sta tossaie, ükaukhtauauökautättseuaie u'sk̄ettsp̄oppī.
²⁹ Kinet'oopspī itsuyisseeniki, sauau'tos ki mīs'tüpapiks̄ists̄is: ökh'siu tük's'kuma mōk'saiinakuaïssi koöpspi, ökstaiis'tüpapiks̄is kostüm Gehenna.
³⁰ Kinet'otsis itsuyisse'eniki kawksin̄it', ki mīs'tüpapixit: ökh'siu tuks'kaii kots̄is'i mōk'saiinakuaïssi, ökstaiis'tüpapiks̄is kostüm Gehenna.

³¹ Ũk'auanistop annök' aiaksiksiatsiuök otokem'ani ünnianist'okotsis ik-siuoisinaksin:

³² Ki kitan'istopua annök' aiaksiksiatsiuök otokem'ani, otsauomauau'ökotasi, nokets'ina otauökokotäts'okaie; ki annök' aiakokkem'iuök otaiksiuatai'isk itau'ökatau.

³³ Stsik'i, kikai'okhtsipuau otan'ipuauests ūk'kaiiap'ix, kimataksiksiatsipatauuni'pa, ki, kitakitauanistau Ap'istotokiua kitatauün'issinni:

³⁴ Ki kitan'istopua, Pinüt'auňnik; spots'im pinitüpütauňnik; tük'ka Ap'istotokiua otspiso'pötsisaie:

³⁵ Ksök'kum pini'tüpütauňnik; itsissuikau'piu: Jerusalem pini'tüpütauňnik; tükka Oműx'ina ot'akapioyimaie.

³⁶ Kimat'akitüpütauunipa kotokön', kimatkotsiksixistutsipats nitu'kuyekai ki kimatkotsiksixistutsipats.

³⁷ Ki anik' A, A; Sa, Sa; mato'ketauanieniki, mat'ökhsiu.

³⁸ Kikai'okhtsipuau, ūk'auanistop sauau'toainiki moöps'pi, kitak'okötanistotoko: ki sauau'tsiminiki mokhpe'kinni, kitak'okötanistotoko.

³⁹ Ki kitan'istopua pinstsimmim'motsemis sauum'itsitappiuă: ki annök' kitakauaiak'iokök kïtssets'stoksits matoko'tsis ki mat'stoksits'.

⁴⁰ Ki matap'pi makitotsissip'puyissaie au'kökitsimaii, ki stakhts'isokösim mök'otsisaie, mat ün'nistotsis kisau'tütsisokösim.

⁴¹ Ki annök' kïtsitappa'atsokök tuks'ka ūskskak'sinni, pokom'is na'toki iskskaksinni.

⁴² Annök' kitau'kõmõnikök, ko'tsis, ki annök' kitai'akükkumatükok, pino'tükaatsis.

⁴³ Kikai'okhtsipuau ūk'auanistop kitak'ükommimmau kitopokau 'pimokă ki kitak'aukimaukikakhtum'o.

⁴⁴ Ki kitan'istopua ūkomim'misau kikakhtum'ix, Atsim'mimmisau anniks'isk matap'pixk kitai'pakosinikokoauaxk ökhs'istutosau anniks'isk matap'pixk kitau'kimokoauaxk, ki aua'tsimoiikatomosau anniks'isk matap'pixk kitse'ksistotokoauaxk, ki kitai'kimatsistotokoauaxk;

⁴⁵ Kokaukosimmi'issuai Kín'oau spots'im: tük'ka ikkünats'iuiae natos'i sauum'itsitappix ki ökh'sitappix, ki soio'tümstuyiuax moköm'otsitappix ki sau'okömotsitappix.

⁴⁶ Ukomim'mainoainikiau anniks'isk matap'pixk kitük'omimmokoauixk, tsaak'anistappiuats kisa'kinosuai? Küttonünistauükommotsein'axau publicanix?

⁴⁷ Ki namiksematsim'ainoainikiau kixokoax, tsanistapiu'ats kumutaumotsapiau stsik'ix? Küttonünistaiksematsimmotseiu'axau publicanix?

⁴⁸ Ki süp-puiap'sik manist'süppuiapspi kín'oau spots'im.

6

¹ ISKSKATS'IK kökstau'kömmotsitappiuai matap'pix kökainu'yissi; ikümits'tsiki kín'oau spots'im kimataksakinosükoauats.

² Mak'aumütskotükkienniki pinik'it manistsik'ipi aiksistapokömmotsitappikasix itai'puyissax natoi'apioyists ki moksoku'ists, matappix möksinu'yissax. Kitau'münistopua sakino'sattaiau.

³ Ki aumüts'kotükkienniki pinsksin'is' i'aksissautsüs kinet'otsisi otaik'istutipi;

⁴ Möksisimis'si kitaumüts'kotüksinni; ki Kín'a, aisimmiüs'süppiuök, kitaksinnoam'sakinosük.

⁵ Ki atsimoi'ikainoeniki pinet'omanistsik aiksistap'okömmotsitappikasix: otük'ometsimanoiau mökauatsimoiikasau otsitai'puyisau natoi'apioyists ki

moksoku'ists itsi'kokeists, matap'pix mōksinnu'yissau. Kitau'münistopuau, sakino'sattaiau.

⁶ Ki Ksěsto'a, a'tsimoiikainiki, īstsipi koko'ai, okim'ini, a'tsimoiikamis kīn'a ai'simmiapsiuā; ki kīn'a, aisimmiūs'süppliuök, kitaksinnoam'sakinosük.

⁷ Ki atsimoi'ikainoeniki piniksistape'puawtsis, manistaiksistapeoattopiauaie saie'tükki: tük'ka ū'staiau ak'aiokhtokiau otakai'puyissau.

⁸ Pinet'oamanistsik, tükka Kin'oau īksinim'ests kitsipu'īnakitsipists kitsau-mauan'istopi.

⁹ Ün'anistütsimoiikak: Nīn'an spots' im kitsitau'pipi, ünanistatsim'metsis kitsin'ikōsim:

¹⁰ Ünanisto'tos Kitotümap'sinni: spots'im Kitsitsi'tan kanis'tutsipi, annom' ksük'kum noküt'anistutsit:

¹¹ Annok' ksistsiku'ik nokkok'inan aau'össin:

¹² Ki ünniksksin'au nitsauum'itsitappiisinanests, manistüs'ksinoawpi anniks'isk matap'pix nitsauum'itsitotokinanixk:

¹³ Ki pinistskim'ükinan, ki nokitsikōmotse'piökinan Sauum'itsitappiuā; kitusk'sainaniau nīn'naiisinni, ki otünmap'sinni, ki ītsapina'sinni. Amen.

¹⁴ Ünniksksinno'ainoeniki matap'pix otsauum'itsitappiisauuests, Kin'oau spots' im kitak'okksksinokoau.

¹⁵ Ki sauokksksin'oainoemki matap'pix otsauum'itsitappiisauuests, Kīn'oau Spots'im kimatakokksksinokoau'ats.

¹⁶ Küttaioyienoeniki pinomüs'süpplik manist'omüssüpplipiau ksistapokōmotsitappikasix: tükka iksistuts'imiau ostokso'auests, matap'pix mōks'ksinoösax küttaau'yiau. Kitau'münistopuauük'otsimiau saiakinosattopiau.

¹⁷ Ki ksěsto'a, küttaiau'yeniki pu'ikiniit, ki īssis'kiosit;

¹⁸ Matap'pix kōkstai'īksinokiau kikütauyi, kōksksinu'yissi Kīn'a aisimmiūssüppliuā: ki Kīn'a aisimmiūs'süppliuök'kitaksinnoam'sakinosük.

¹⁹ Pinaumoi'potosik akau'tsapissi annom' ksök kum, apün'ix ki apissu'yei otsits'oyipi, ki kōm os'iepitsix otsipis'sax ki otsikōmos'sax:

²⁰ Ki aumoi'potosik akau'tsapissi spots'im, apün'ix ki apissu'yei otsitsau'oyipiau, ki kōmosiepitsix otsitsauaisisüpplkatün'akiipiau ki otsitsauai'kōmospiau:

²¹ Itstsi'piau kitsinan'ists, ūn'nimauk ku'skēttsipöppi.

²² Mostüm'i īsta'natsii moöps'piina; nituks'küssi koopspī, kostüm' ak'otuitsiu anat'sii:

²³ Ki koops'pi minix'issi, kostüm'i ak'otuitsiu ski'natsii. Anat'sii annik' i tsispsts'tsiik kostüm'i ski'natsissi maum'aumüko ski'natsinni!

²⁴ Tuksküm matap'pi matokotsapotomoyiuatsax na'tokümix nīn'ax: aksikümokkimi tukskum ki aks'ikümükomimmiu stsik'i; akiküme'eni tuks'küm ki aksiküm'istsimmiimmiu stsik'i. Kimatokotapotomoauaxau Ap'īstotokiuā ki sauum'itsitappiuā.

²⁵ Ünnikaie kitan'istopuau pinap'itsitatoat kitsipai'tappiisinni kitaks'oattoppi ki kitak'simattoppi: ki pinap'itsitatoat kostüm'i kitai'aksüpksawsattoppi. Tse'ka īsskits'tau opai'tappiisinni ki aau'össin, mostüm'i ki istotos'ists?

²⁶ Süm'mokau paiu'tax: mat'omaiinsimmauaxau ki matomaipokiakuaxau, ki matomaumoipotükkiii'axau īnsim'apiyoists; ki Kīn'oau spots'im ai'īssoyiua. Tükka' īsskits'tau, ksěsto'a ki osto'auai?

²⁷ Ū's'tainoeniki kōk'spitappiisuai, tsiksim a' ak'aatspitappiui?

²⁸ Kumauk'apaitsitatoppuaisksistsaii īstotos'ists? Sat'sikau anat'suiopokists itai'suskiau; matapotükkii'astsa, matapis tutükkiu 'ästs'au īstotos'ists.

²⁹ Ki kitan'istopuau Solomon otstsap'īstotossi mat skit stom'atsests annists'isk suoipokistsk.

³⁰ Is'totosatstopiěsts saiū'skiěsts maništš'totosatstopiěsts anništš'isk annok' ks̄istsikuik na'paitappiisik ki apinök'w̄s apittüp'apixipiau ītsi'i: kiküttomaiakstaiištüpistotosatskokoauats, kitsenük'aumaitükkipuau.

³¹ Ün'nikiae pinapai'tsitatoak kōk'anissuai Tse'a nōks'auattopiňan? Ki, Tse'a nōk'simattopiňan; ki; Tse'a nōks'istotosattpiňan?

³² (Tük'ka annists'isk, Gentiles ap'üssatsiměsts:) Kín'oau spots'im īksinim'aie kitsim'mükitatosěsts.

³³ Ki Matom'apsatsik Ap'istotokiuă otsin'naiisinni ki otokömotsitappiisinni ki annists'isk kitak'útokönokokěsts.

³⁴ Ün'nikiae pin ap'itsitatok apinok'wis; api'nok'wis ak'apitsasius. Tuks'kai ksistsikui, maka'pi sup'anistsiu.

7

¹ PINOKÖK'ITSIMAK ki kimatakokökitsimük o'a

² Kanistau'kōkitsimapuai kitakanistaukökitsimükosuai; ki kanistau'kotawpi kitakanistau'kuyissi.

³ Ki kumauk'satsiks kēskün' osuppa'kōmosinni, ki kimatstatopats kitomüksüppa'kōmosinni?

⁴ Ki kiküttaukot'anistau kēskün' nōk'sauautsissi kitsüppa'kōmosinni; ki sat'sit, omük'o kitauütsüppa'kōmosinni?

⁵ Kitsiksistapo'komotsitappiansi, Matom'-sauautsit kitomük'süppakōmosinni, ki kitakotümsokapsatsip kōksauautsissi kēskün' o süppa'kōmosinni.

⁶ Annists'isk natoap'istsk piniko'tokau imitax, ki pearls pinitüp'istüpapixikau ak'sinix, öksikkümítauau'ökaiau ki akotümotükau'ayliau ki kitak'otümsixipok.

⁷ Anik: ki kitak'okoko; apsatsik, ki kitak'okonip; istok'iakik, ki kitaksikauai'pixik.

⁸ Anniks'isk matap'pixk au'kōmōnixk au'kuyiiau; ki annök' ap'satsimök, au'konimae: annök istok'iakiuök, otak'sikauaipixikaie.

⁹ Tükka' n̄in'naua, auköm'önistüssi okku'i napaiěn, aiakokotsiuiae okotoki?

¹⁰ Ki auköm'önistüssi mammi', aiakikotsiuiae pitse'ksina?

¹¹ Ksěsto'au, kitsauum'itsitappiipuau, īksinim'enoainiki kōk'okotosuai ko'kosoauax ökh'sists, Kín'oau spots'im küttomaiakokotsiu'atsax ökh'sists anniks'isk matap'pixk otau'kōmōnixk?

¹² Kanist'sitsitatopnai matap'pix kōkünistsitsitaiissuaiau, kitak'ünistsitsitattaiau: ünnianistap'piu okök'itsimani ki prophetix otse'puawsuai.

¹³ Apüt'okitsimi pi'ik; sokokit'simi apük'oksokui itüp'itsiiiau akotap'sinny, ki akai'tappii itsipim'ix:

¹⁴ Annik' kītsim'ik, ki annik' moksoku'ik itüp'itsiikiau opai'tappiisinni, aput'tsiiiau; ki unna'tsitappii ikon'imix.

¹⁵ Stim'nokau ks̄is'tapatoiapiekuax kit'sitotaakixk emük'ikinaistotosixk, ki o'pitokini itapis'onotsiau.

¹⁶ Kit-aks'ksinoaiau otsin'asoauěsts. Matap'pix küttomautuyiu'atsauax ks̄issi'ix mìn'ists, ki ks̄is'tapsüskiists küttomautsím'axau figs?

¹⁷ Neto'i kōnai'ökhsistsix ai'ökhsinasiu: ki makap'istsix makap'inasiu.

¹⁸ Ökhsistsis matokotokapinasiu'ats, ki makap'istsis matokot'ökhsinasiuats.

¹⁹ Kōnai'istsix küttaökhsinasiix kakiok'au, ki īs'tsi itsis'tüpapiksistaiau.

²⁰ Ün'nikiae kitaks'ksinoaiau otsin'asoauěsts.

²¹ Kōnai'tappixk nitan'ikixk, Nin'a, Nin'a, matakokönitaipim'axau spots'im īsts'īn'naiisinni: annök' ap'istutsimök Nin'a spots' im otsitsi'taniaie, ai'akitsipim.

²² Annik' ks̄istsiku'ik akai'tappii nitak'anikiau, Nin'a, Nin'a, niküttomaisitsipspinanats kitsin'ikösim? Ki niküttomaisuskounaniauaxau sauum'itsistaawx kitsin'ikösim? Niküttommutaipissatskaspinana kitsin'ikösim?

23 Ki nitakotūmanistaiau, kimats'ksinopu aua; Mǐstūpa'akik, ksěsto'au kit-sauum'itsistutsipuaii.

24 Annök' aiokh'tsimiuök annists'isk nítse'poaws̄istsk aks'istutsiu mokokiin'ai annök itokhit'okoiskauük ok'otoki:

25 Ki ai'sotau, ki ai'sauksikimskau, ki ai'sopu, ki annik' napioyis itot'suppu; ki matsistokhopiu'ats; tük'ka, itokh'itokoiskau ok'otoki.

26 Ki annök' aiokh'tsimiuök annists'isk nitse'poaws̄istsk, ki matsistutsim'atsests aks'istutsiu mattsapsin'ai, annök' itokhit'okoiskauük spots' ikui:

27 Ki ai'sotau, ki ai'sauksikimskau, ki ai'sopu, ki annik' nap'ioyis itot'suppu; ki istokhopi'u; ki omük'o otsis'tokhopiisinni.

28 Ki ūn'nitsiu, Jesus otaiksiste'poattosests annists'isk epo'aws̄istsk, matap'pix skaie'tükkiau otsksinimats'tüksinni;

29 Ototūmap'sinny itüs'ksinimatsiuax, ki sínak'ix manistüs'ksinimatsawpiax, matuksinimatsiu'atsax.

8

1 OTSİN'NİSAATOSSI nitum'mo akai'tappii itopokiuo'iauaie

2 Ki, satsik, nínuau leper otsittotaakaie ki otsit'atsimmimmokaie, Id otsit'anikaie, Nin'a, atsi'tatominiiki kitokotsiksixistotok.

3 Ki Jesus itsau'ksikinstsiaku, ki itsixen'iaue, ki an'iu, nitak'anistutsip; ksiksit'. Ki soksiksik'siaue.

4 Ki Jesus anistsiaue, Sat'sit, pinaiitsinikos matap'pi; mís'taput, annis'tsinnosattsis natoi'apieluün, ki aniiik' otan'ipik Moses issa'kumütskotoat möks'ksiniišau.

5 Ki Jesus otsito'taipiissi Capernaum, eën'aken'ai otsitto'taakaie, ki otau'könönikaie,

6 Ki otan'ikaie Nin'a, anrök' nitapotomokök noko'ai itsis'tokhaitsiu, ai'papuyiu, eks'kaaipuňüm.

7 Ki Jesus an'istsiaue, nitak'ittappo nitak'okuttutoau.

8 Eénaken'ai an'istsiaue, Nin'a, nimat'sipumapspa kökitsipissi noko'ai: kakse'puyit, ki annök' nitapotomokök ak'okuttutoau.

9 Něsto'a nitap'otomoki, ki eën'akex nitap'otomokiau; ki nitan'istau am'ok mís'taput, ki ai'istapu; ki nitan'istau stsik'i, puk'siput ki ai'paksipu; ki annök' nitap'otomokök nitan'istau, am'oi ünnianis'tutsit, ki au'anistutsimaie.

10 Jesus otokh'tsimsaie, skai'etükkiu, ki an'istsiuax anniks'isk matap'pix ipokiuo'ixk, Kitau'münistopuau manist'omükopi otaumai'tüksinni nimatünistokonip'ats Israel istauösin'im.

11 Ki kitan'istopuau akai'tappii umutautstsiipi apinök'kuyi ki otsit'tistükköpipi ak'ütotoiau, ki akopokau'pimiuax Abraham ki Isaac ki Jacob spots' im istsin'naiisinni.

12 Ki nín'naiisinni istokos'ix ak'satüpiksistsiuax ski'natsii; annim asain'sinni ki satse'kinan ak'itsiiian.

13 Jesus an'istsiaue eénaken'ai mís'taput, kanist'aumaitükkipi kitakünistttutoko ki annök' otap'otomokök itsok'okuttutoau.

14 Ki Jesus otsitsipissaie Peter oko'aiaie, nannuyiuiae otokem'ani o'ksistsiae itsis'tokhaitsiinaie, ai'okhtokim püs'tsimesinni.

15 Ki kaien'imaie otsissi, ki püs'tsimesinni itskimaie: ki itsipuau', ki ito'yiuax,

16 Autükkus'si ito'tsipotuyiuiae akai'tappiiau sauum'itsistaawx pakh'tokinattsiikiauax: ki otse'poawsinny itsa'tüpiksistsiuax staawx, ki ikut'tutuyiuax ikönai'okhtokosix:

17 Möks'enüpanistosi otan'ipiae Esias prophet, ki an'iu, Osto'i mat'siměsts kítsauüt' tsikotsapsinunists, ki ipa'toměsts kitokh'tokosinunists.

¹⁸ Jesus otsinno'össax akai'tappiix oto'tüksipuyimokax, ikök'itsímau mök'opümmosau.

¹⁹ Ki tukskümäni aisänaki'ïna itoto'yïnaie ki an'ïstsiauaie, Nin'a kitak'ittappopi nitak'opokiuo.

²⁰ Jesus an'ïstsiauaie, ota'tuyix au'öttsimaniau, ki paivatx au'yiiiau; ki Nïn'nau okku'yi matsistokhotom'atsaie otokön'.

²¹ Ki stsik'i otüsksinimats'aie an'ïstsiauaie Nin'a, nök'otomitappo nök'akitsösi nïn'a.

²² Ki Jesus an'ïstsiauaie, sëppa'kit; ki enix ünanistak'itsösauax enix.

²³ Ki otsüppopis'si akh'iosatsis, otüs'ksinimatsax ipokitsüppo'piiax.

²⁴ Ki satsit iek'opaikimskau, ki ai'sikopaikimskau akh'iosatsis; ki ai'okau.

²⁵ Ki otüs'ksinimatsax otsit'totaakikax ki otsitsiksekenokikax, ki an'ïstsiichiauaie, Nin'a kõmotse'piokinan: nitaks'inetspinan.

²⁶ Ki an'ïstsiauax kumauk'sikopupuauaisks kitsenükumaitükkipuan? Itümit'sipuau, ki ai'sitsipsattomests sopu'ists ki paikimskaiists; ki ikönau'maitsiests.

²⁷ Ki nïn'ax skai'etükkiau, ki an'iau, Tsökhtanistap'ïnanöökhtauts, sopu'ists ki omük' sikimi manistse'tokests?

²⁸ Ki otopümmo'si Gergesenes istauösin'im ito'tatsemiauaie natsitappii sauumitsistaawx pakh'tokinattsiikiax, aken'imanists itsüx'iax, eks'kainixiikiax, matap'pi matokottotsitsko'pats.

²⁹ Ki satsit, aisokse'puyiau, ki an'iau, Tsaakanistappikitsimattopinan, ksësto'ä ki nëstünan, Jesus, Ap'istotokiua okku'yi? Kiküt'tautotopa kökkitsikimatsistotoksinan otsauomo'tosi itaiksistsikumiopi kök'kitsikimatsistotoksinan?

³⁰ Ki Pistsiksi'pio akaiëm ak'sinix itau'yiau.

³¹ Ki sauum'itsistaawx au'kömönistsiauaie ki an'ïstsiauaie, saiai'pixikinani, nök'itsipisinanuak'ak'sinix.

³² Ki an'ïstsiauax kükku'. Ki otsüksax, ak'sinix itsipim'iax: ki, satsit, könak'sinix itsin'auksasiau inno'tsistüppakui, ki omük'zikimi suioks'kasattomiau, ki inets'iau.

³³ Ki anniks'isk matap'pixk üsks'kümiiskax itsis'tüpauskasiau, ki akap'ioyis itsipim'iau ki ai'itsinikötsiauax, ki anniks'isk matap'pixk pakhtokkinattsixk sauum'itsistaawx mats'itsinnikötsiauax.

³⁴ Ki, sat'sit, Kõnai'tappix ikönai'süxkitsimiau akap'ioyis mökittotatsemösau Jesus: ki otsinno'össauaie, au'kömönistsiauaie möks'istapusaie otau'össuai.

9

¹ KI itsüppo'piu akh'iosatsis, ki ito'pümmo ki otauütakap'ioyim ito'to.

² Ki, sat'sit, itotsip'iauaie nïn'nau, ai'pakhpuyiu, istokhai'tsiu üksin': Ki Jesus otsinisi'saie otaumai'tüksuaiax anistsiauaie ai'pakhpuyiuä, Noko'a, ökh'sitükkit; kitsauum'itsitappiisists isksinip'iau.

³ Ki, sat'sit, stsik'ix ai'sinakix istai'au am'o (nin'nau) makapie'puyiu.

⁴ Ki Jesus isksinim'ests otüs'tapuauests ki an'iu, kumauk'itsitatopuauaisks maka'pi ku'skëttsipöppuauests?

⁵ Tsim'a ksistspa'pi, kök'ansi, kit sauum' itsitappiisistsksinip'iau; ki kök'anisi, Nipuat' ki auökat'?

⁶ Ki koks'ksiniisuai Nin'a okku'yi iköts'ksinimests sauum'itsitappiisists annom' ksökkum (itüm'anistsiauaie aipakhpuyii) Nipuat', matsit' kitük'sin, koko'ai is'taput.

⁷ Ki itsipuau' ki oko'ai itsitap'po.

⁸ Ki akai'tappiii otsinisi'sax, skai'etükkiau, ki a'tsimmimmiauaie Ap'istotokiua annök' ikotsiu'ök matap'pix otümap'sinni.

⁹ Ki Jesus otaumatto'si, nannuyiuiae nřn'nau, an'istau Matthew, itaupii'řnai itai'ponitatopiaie, ki an'istsiuiae Sëppa'kit. Ki itsipuau' ki pokio'attsiuiae.

¹⁰ Ki ūn'niitsiu Jesus otsitsips'taupissi nap'ioyis, otau'yissi, sat'sit akai'tappiau publicanix ki sauum'itsitappix, itsito'taipimiau ki ipokau'pimiauax (Jesus) ki otüs'ksinimatsax.

¹¹ Ki Pharisees otsinno'össax, itünis'tsiauax otüsksinimats'axaie. Kitsin'aimoau maukopoks'oyimiax publicanix ki sauum'itsitappix?

¹² Jesus otokh'tsisaie, an'istsiuax, anniks'isk matap'pixk ikut'totoaxk matsimmüki tappi'uaxau assokinakki, anniks'isk matap'pixk ai'okhtokosixk kümük'ittappiau.

¹³ Is'tapuk, ūs'ksinik manistap'ipi, nitökhsitsip küm'apiisinni, ki nimatökhksitsipats ikit'stüksinni: tük'ka nimat'ütotopa nök'ainiköttosau moköm'otsitappix möks'isauaitsitasau, sauum'itsitappix nimut'oto.

¹⁴ John otüs'ksinimatsax otsitüm'ittotaakax, ki an'iau, Tsanistapiu'ats nimutsauau'yipinan nestün'an ki Pharisees, ki kitüsksinimatsax küttaisauauyu'axau?

¹⁵ Ki Jesus an'istsiuax küttaukotau'yesiuaxau man'okkemiuök oko'ai istokos'ix, itsa'kiitawpissi man'okkemiuök? Ki annists'isk ksistsiku'ists ak'otoiau man'okkemiuök otai' akitotoawpistskaie, ki akotümsauau'yiau.

¹⁶ Kimatanipsospua makap'isokösists; annik' psak'sinik aksokspipinikau ki saku'apinikan aksistüpaipinikau.

¹⁷ Matap'pix matomaisüppasuyinimests mani'ists mën'iokkeists ükautokeissuyinists, öks'kakümpipinikau ük'autokeissuyinists, ki mën'iokke ak'saikimsskau, ki aks'iksistsuyinasiau: Manin'iokkeists itsuppa'suyinimiau man'otokeissuyinists ki ai'aketökhksiau.

¹⁸ Otsakiaisitsip'sattosax annists'isk epo'awsists, tuksküm'ini eenakin'ai itoto'iinai ki a'tsimmimmiuaie, ki an'iu, Nitün'na ük'ainiu; puk'siput ki kotsis'i tsixen'is, ki aks'ipui tappiuu.

¹⁹ Ki Jesus itsipuau', ki itopokom'iuiae, ki otüsksinimatsax mat'opokomiauaie.

²⁰ Ki sat'sit ake'uă, au'atünikau üksaumawksaikimskau otok'tokossinni na'tsikoputtuyi stuyi'ists, itsüp'paatsiuiae, ki itsix'enimaie opekakün'imaniae:

²¹ Tük'ka, is'tau, ksen'imiriki opekakün'iman, nitak'okuttotoko.

²² Ki Jesus ito'tükka; ki otsinno'össaie, itüni'u, Nitün'na, ökh'sitükkit, kitaumai'tüksinni kumut'okuttotoko. Ki ake'uă annik' itokut'totoau.

²³ Ki Jesus otsitto'taipiisi eenakin'ai oko'ai, ki otsinno'össax au'yesix ki matap'pix eis'tsekiniu,

²⁴ An'istsiuax, anis'tapaauk, ake'kuün matseniu'ats, ai'okau. Ki itai'imiriauaie.

²⁵ Ki otsis'tüpskoösax matap'pix, itsipim, ki ito'tsimaie, otsis'aie, ki ake'kuün itsipuau.

²⁶ Ki otap'istutipi, annik' auösin'ik, motüs'ksinipaie.

²⁷ Ki Jesus otsistüpaumatta'atossi, na'tokümi naps' tsix nřn'ax ipokiuo'iax, ki aisokse'puyiax ki an'iau, David okkui', Küm'okinan.

²⁸ Ki otsitsipis'si nap'ioyis, naps'tsix itoto'yiauaie: ki Jesus an'istsiuax kiküttau'maitsipuan nök'okotünistutsts? An'istsiiuaie A, Nin'a.

²⁹ Itüm'itsixeniuaax oöps'puauax, ki itüni'u, kanisto'maitsipuai, ünnianistsis'.

³⁰ Ki itsikau'opiii oöps'puauax: ki Jesus saiemuax mökstanis'tosax matap'pix.

³¹ Ki osto'auai, otsis'tapusau ikönai'tsinnikoyiauax matap'pix annik'auösin'ik.

³² Ki otsüksax, sat'sit ito'tsipiauaie küttaiai'puyua sauum'itsistaaw pakto'kinattsiuaie.

³³ Ki sannm'itsistaaw otsai'piksistössaie, küttaiai'puyinä itse'puyiu: ki kónaitappix skai'etükkiau, ki an'iau, matsikainip'ats Israel istauösin'im.

³⁴ Ki Pharisees an'iau sauum'itsistaawx otsin'aimoauai itai'saipiksistsiuax sauum'itsistaawx.

³⁵ Ki Jesus itap'auauōkau kōnau'akapioȳsts, ki inūk'akapioȳsts, ki itūs'ks̄niñimatstokiu ota'toiapioyimoauēsts, ki ai'semokiu nin'naiisinni istōkhs'itsiniksinni, ki ök'kuttutsimēsts matap'pix otokōnai'oktokosuauēsts ki otokōnau'atūnikauēsts.

³⁶ Ki otsinno'ōssaie otappiis̄in'na, kaiim'iuaie, tükka ū's'ts̄imsiu, aneto' manistau'anetopiax emük'ikinax saiits'ts̄issi ūsks'kūmokiuā.

³⁷ Itūman'ītsiuax otusks̄niñimatsax, akauo'ȳi insin'man̄sts, ki ap'otūkkix unna'tosimiau;

³⁸ Ats̄im'oikūttok īnsim'man̄sts ītsin'nau mōk'itūpskoōsax otinsimman̄sts apotūkkix.

10

¹ OTSIPUK'SŪPINNIKÖTŪSAX na'tsikoputtsiau otusks̄niñimatsax, ikotsiu'ax otūma'sinni mōk'saipiks̄stosauax sauum'itsistaax, ki mok'ökuttutsisax amian'istokhtokosists ki amian'istatūnikēsts.

² Na'tsikoputtsixk itoköt'tsiuax otsin'ikōsoauēsts am'ostsiaukiēsts; Matom'itappiu, Simon, mat'anistau Peter, ki Andrew oskün: James, Zebedee okku'i ki John oskün';

³ Philip, ki Bartholemew; Thomas, ki Matthew, annök' publicanök; James, Alphæus okku'i. Ki Lebbæus, mat'anistau Thaddæus;

⁴ Simon, Canaanite; Ki Judas Iscariot annök' aien'üpānistsiuōkaie.

⁵ Anniks'isk natsikoputtsixk Jesus itoköt'tsiuax ki saiem'iuax ki an'ītsiuax, Gentiles oksoku'auēsts pinitap'pok, ki Samaritans otakap'ioyimoauests pinüt's̄itsipik:

⁶ Ki Israel oko'au otomük'ikinaumix ats'ax is'tapuk.

⁷ Ki auau'ökainoniki sem'okik, ki anik', spots'im ītsin'naiisinni aststsii'.

⁸ Ai'oktokosix kut'tutokau, leperix issin'nomokau, enix' nipua'atsokau, sauum'itsistaawx sai'aipiks̄stokau; Kitsksist'okoko, ksistoko'tükik.

⁹ Gold ki silver ki brass pinitüp'pitükkik kitsitai'süpōpumatsopuauēsts,

¹⁰ Assuia'tsiman pinots'ik aumatto'ainoainiki, pinots'ikau na'tokaists spiks'isokös̄sts, ki a'tsikists, ki otoats'ists; ap'otükkiuā ak'otsimai otso'ös̄in.

¹¹ Annik' akap'ioȳisk kitai'akitsipipika sūppo'öttsesatsik annok' oks'apsiuok; ki annim' stau'pik kitsauomai'sükskitsissuai.

¹² Ki pim'īnnoainiki nap'ioȳis, ksematsim'attok.

¹³ Ki ökhs'issi nap'ioȳis ünnianistssito'tos kitsin'nüstseisuauēsts; ki sauökh'sissi ünnianistsska'atok kitsin'nüstseisuauēsts.

¹⁴ Ki annök' kiküt'tautokök, ki küt'tauotsimikök kitse'poaws̄sts, sükskitsim'īnnoainiki annik' akap'ioȳisk sostsik'asattok.

¹⁵ Kitau'mün̄istopuau akök'itsimaiks̄stsikuük Sodom ki Gomorrha ak'skitstom annik' akap'ioȳisk.

¹⁶ Sat'sik emük'ikinax mis'tūpskoawkiapis'ix neto'yik kan̄sts̄is'tūpskopuau: mokök'ik man̄stsokökipi pitse'ksinax, ki ikkinaps'ik man̄istik'kinapspi kükku'ix,

¹⁷ Ki ūsks'kūmokau matap'pix; kitakaumüts'kaukoau akök'itsimani, ki ota-toi'apiyimoauēsts kitakitaipstüs̄istsipis'okoau;

¹⁸ Kinin'ax ki omüx'inx kitakittüp'pokoai, něsto'a kumut'aiakaitüpipiokoai, kōkkite'nüpānistsosau ki Gentiles.

¹⁹ Ki aumüts'kaukuīnnoainiki pinstak kōkün̄istse'puȳsuai; annik' kitak'okokoau kitai'akanipuai.

²⁰ Kimats'epuyipuau, Kīn'oau osta'aw ks̄esto'au itsipstai'puyiu.

²¹ Ki umu'pappiipi akumüts'kaiuaie umu'pappiipi mōks'eïnsi, ki nīn' a akumüts'kaiuaie okku'i; ki pokax aksenüpānistaiau un'oauax ki oksis'toauax mōks'enitōsauax.

22 Ki kōnai' tappix kumut'akaukimokoiau nēsto'i; ki annōk' eikak'imauōk umuts'ipaitappiuaspi akitsikōmotse'piauaie.

23 Kīm'atsistototsenoainiki tuks'kai akap'ioyis, mīs'tūpokskasik stsīk'i: kitau'mün̄istopuaau kimatakokōnitopuaau Israel īstokōnau'akapioyists otsauomai'akotosi Nīn'au okku'i.

24 Ūksinimats'au matskītsimiu'ats otūksinimats'tokiuā, ki apotūk'kiuā matskītsimiu'ats otsin'aim.

25 Ökh'siu ūksinimats'au mōketūm'anistsau otūksinimats'tokiuā, ki apotūk'kiuā mōketūm'anistsau otsin'aim. Anistsin'niköttusaauaie nap'ioyis otsin'aim Beelzebub, ak'staianistsinniköttaiau itsipstaupixk oko'ai?

26 Pin stūn'nokau; matsekipats akstaisaiipasokinnīs; matsitsiksīs'pats ak'staisaiisksīnīs.

27 Kitse'itsinikopuai ski'natsii matai'itsinikok ksistsiku'inatsii: ki kitai'okhtsipuai kotokhīs'suai, sem'ik spots' im nap'ioyists.

28 Ki pinstūn'nokau anniks'isk akenitomixk mostūm', ki sta'aw matokotsenitsiau'ats: stūn'nok annōk' i kots'enīts iuōkax mostūm' ki staaw stakhts'im.

29 Natokūmix sīstsix kūttomūtaiponitau'atsax nitsipūn'asaini? Ki tuks'kūm matakittotstsiu'ats ksōk'kum sauūs'ksīnoūssi Kin'oau.

30 Kitoku'yikīnsists ikōnūks'topiau.

31 Piniko'puk; kitots'itskūkaiixkīmīmipuau akaiēm'ix sīstsix'.

32 Annōk'aie'nūpanistsiuōk matap'ii nēsto'i, osto'i nitaks'enūpanistaū nīn'ā spots'im.

33 Annōk' nīt'saietokök matap'piuōk, osto'i nītak'saietoau nīn'ā spots' im.

34 Pinstak nimut'oto īnnūst'sinni nōkitsīt'apixisi ksōk'kum: nimat'otopa nōkitsīt'apixisi īnnūst'sinni, innu'stoan nimut'oto (nōkitsīt'apiksītos ksōk'kum).

35 Nimut'oto nīn'au ki un'ni mōk'itsipotsīstsīmmotseīsau, ki otūn'ni ki oksīs'tsi, ki āum'si ki maawks'i mōkitsipotsīstsīmmotseīsau.

36 Ki nīn'au aks'ikatumīmmiuax otopokau'pimix anniks'isk matap'pixk oko'ai itsipsts' taupixk.

37 Annōk' aiīs'tūpūkomīmmiuōk un'ni nēsto'i nimatokotsinanūk'ats: ki annōk' aiīstūpūkomīmmiuōk oku'yi ki otūn'ni nēsto'i nimatokotsinanūk'ats.

38 Ki annōk' sauots'issi otauiīnan'i sauopokiuo'osi nēsto'ā, nimatokotsinanūk'ats.

39 Annōk' ikon'īmōk opai'tappiisinni, ak'atstomaie; annōk' at'stomōk opai'tappiisinni, nēsto'i itat'stomaie, ai'akokonimaie.

40 Annōk' kīto'tokök nito'tok; ki annōk' nito'tokök ito'toyeuiae annōk' nitse'tokükök.

41 Annōk' ito'toyeuōk prophet otsiprophetisaie otak'okuyissi prophet osa'kinosīnniae; ki annōk' ito'toyeuōk mokōm'otsitappiuā oto'kōmotsitappiisaie, otak'okuyissi mokōm'otsitappiuā osa'kinosīnniae.

42 Ki annōk' ai'akutūkkuyiuōk sto'kīmi tuks'kūmi anniks'isk inūks'tsīmīxk otūs'ksīnīmatsōssaie, kitau'mün̄istopuaau matakatstom'ats osa'kinosīnniae.

11

1 KI un'niniitsiu otai'ksīstanīstōssax na'tsikoputsix otūksinimats'ax itsīstūpa'atomaie mōkūksinimatsstoksi ki mōkatsīm'semōksi ot'akapioyimoauēsts.

2 Annok' John itsipsts'taupissi itai'okiakiopi otokh'tsisēsts Christ oiapīstutipists'aie, itoköt'tsiuax na'tokūmix otūksinimats'ax,

3 Ki an'ītsiuiae, kikūtami'pa annōk' aiakoto'ōk, ki nōk'apsūmmōsīnan noke'tsīmi?

4 Jesus an'ītsiuax, mīs'tapuk, matan'ītsīnnomok John annists'isk kitokh'tsipuauēsts sk ki kitūs'satsipuauēsts sk:

⁵ Naps' tsix ū'sūpiau, ū's'tsekaiix ikōm'otauauōkaiau, leperix īssin'aiau, küttaiai'okhtsimix ai'okhtsimiau, enix' aipuau'iau ki kīm'atapsix atsimsem'aiau ökhs'itsniksinni.

⁶ Ki atsim'siu annök' kütta'iitstskimskukiūök něsto'i.

⁷ Ki otsis'tapusax, Jesus otaumütüpaiitsinnikoösauaie akai'tappix John, Tsanistappiuā kumutsitappopuai ksis'tapsksökkum kōk'satsipuai? Küttaitsip'a apai' sopu'yi itau'ütopäpokaiiu?

⁸ Ki tsan'istappiuā kumut'sitappopuai kōk'satsipuai? Küttaitsip'a nīn'naii īkikin'istotosiu? Anniks'isk īkikin'istotosix itot'okoyiau Omux'īnax oko'auěsts.

⁹ Ki tsan'istappiuā kumut'sitappopuai kōk'satsipuai? Küttaitsip'a prophet? A, kitan'istopua skitsim'iuaie prophet.

¹⁰ Annök sīnau', sat'sit, nitse'tomotoküttau nito'tokatatsisau kostoksīs', ki ake'tomsokapapistutsimaie koksoku'i.

¹¹ Kitau'münistopua anniks'isk itsipokai'immokixk akex, mats'itstsipa ök'skitsimiaie John Baptist: ki annök' inūks'tsimök spots' im īstsīn'naiisinni ai'skitsimiuiae.

¹² John Baptist īstsiksīs'tsikuists, puk'sūpiksistsikuists spots'im īstsīn'naiisinni itusk'o tuitipiop, ki üskotui'tsipimix itusk'otuitsipimiau.

¹³ Konai'prophetix ki okök'itsimani aie'nüpanistomiauěsts otsauomo'tosi John.

¹⁴ Ki mak'otsimenoainiki, am'auk Elias annök' ai'akotoök.

¹⁵ Annök itokh'iuök mōk'okhtsimi ünaniststokh'tsis.

¹⁶ Tsa nitai'akanipa annök' o'tappiisinök manistsin'naiipuaiau? Netoinitsi'au pokax annim' itawk'pumauawpim itau'pix ki ai'sitsipsattsiau otük'auauax,

¹⁷ Ki an'istsiauax, kitsik'üttomopinan ki kimat'spiipua; kitau'yimopinan ki kimau'kaiisuauěsts kimatakipuauěstsau.

¹⁸ John oto'tosi matauyiu'ats ki mataisimiu'ats, ki an'iop pakh'tokinatsiu sauum'itsistaaw.

¹⁹ Nīn'au okku'i oto'tosi, au'yuu ki ai'simiu, ki an'iop, sūm'miš, aistoks'oyiu ki aistok'simiu, publicanix ki sauum'itsitappix otük'auauax. Ki mokök'sinni o'kosix oto'kōmotsistutokaie.

²⁰ Itau'mütüpsitsipsattoměsts akap'ioyists annim' otsit'apistutsipists ot'apistutüksists otsauomai'sauaitsitüsax.

²¹ Kitak'oksiniip maka'pi, Chorazin! Kitak'oksiniip maka'pi Bethsaida! Nitsit' tsipstsapistutsipists kitakap'ioyimoauěsts nitsitsipstsapistutükkitopiau Tyre ki Sidon īstak'apioyists is'taisümmisauaitsitaupiau īksim'matükkiapistsists ki makh'skitsists,

²² Ki kitan'istopua Okök'itsimani īstsiksīs'tsikui manistaksiksists'papsipi ksěsto'a, aks'isiksistspapiau Tyre ki Sidon.

²³ Ki ksěsto'a Capernaum, kitspin'noko spots'im, hades kitaks'innissimoko; omük'apotüksists kitakap'ioyim itap'istutsipiau ittsipstsapistutükkiopiau Sodom, is'taisakiaitaitsiopi.

²⁴ Ki kitan'istopua, Okök'itsimani īstsiksīs'tsikui manistaksiksists'papsipi ksěsto'au, aks'isiksistspapiu Sodom.

²⁵ Annik' Jesus an'iu, nitökh'sitükki nīn'a, spots'im ki ksök'kum īstsīn'aimi, kitai'ksisattokiauests annists'isk mokok'ietappix ki kitaipaso'kinomoaiau inük'sipokax.

²⁶ Ünnianists'it Nin'a; manistökh'sipi kitsitsi'tan.

²⁷ Nin'a otokönai'nanists nitokok: ki matsitsipa īksinnu'yuuaie okku'iaie Nin'a nits'ksinnuyuuaie; matsitsipa īksinnu'yuuaie Un'ni, okku'i nits'ksinnuyuuaie, ki annök īksinimats'stoköttseuök Un'ni.

²⁸ Puksipa'akik könai'ikapotükkix ki ikönüs'soksistsix, ki kitak'okotopua issik'sistsikosinni.

29 Nokhkīn'ni kīn'attok, ki īksīno'kik; nitsīk'kīnapsi nimat'omūkimuspa; ki kitak'okonipuau ku'skēttsipōppuauēsts ītsīk'sīstsikosinni.

30 Nokhkīn'ni ksīsts'papiu, ki nitopa'tūksin sōk'otsiu.

12

1 AN NIK' Jesus Issīk'opiiksīstsikui itsisūp-poka'atomēsts napaiēnīnsīmmanīsts; ki otūksinīmats'ax au'notsiax, ki aiin'asīsts aumūtūp'otsīmīax ki itaumūtūp'ioattomīax.

2 Ki Pharisees otsinno'ōssauax, anīstsiauaie, sūm'mīsau kitūksinīmatsax mat'ōkhsiu otap'istutsipuauēsts annok' issīk'opiiksīstsikuik.

3 Ki anīs'tsiuax kikūttanīstopuau'ats David otap'istutsipi otau'notssi ki otopokom'ix;

4 Manīst'sipipi Ap'istotokiuāoko'ai, manīstau'attopiau otsitau'pipi īstske'tani annik' kūt'taōkhsii mōks'auattosi ki otopokom'ix mōks'auattosaxaie, ki kak'ōkhsiu natoi'apiekuaax mōksauattosauaie?

5 Ki kikūtanīstopuau'ats okōk'itsīmani natoi'apiekuaax manīstap'otūkkipiau issīk'opiiksīstsikui otsitsips'taupīsau omūk'atoiapoyīs kimatsikiu'ats.

6 Ki kitanīstopuau annom' itsisiu' tuks'kūm ki skīt'stom omūk'atoiapoyīs.

7 Ki kitsksīni'topi manīstap'ipi nitak'ōkh-sitsip kīm'apiisīnni, ki nimatakōkhsitsipats īkit'stūksīnni, kīs'taisauotui'mauopiau kūt-tautuitiiaixk.

8 Nin'a okku'i itsīn'auattomīnaai issīk'opiiksīstsikiii.

9 Ota'atsīstapusi, otatoi'apioyimoai itsipim;

10 Ki sat'sit, nīn'au itsīps'taupīnai, ki otsīs'i ipo'kōttsiuaie. Ki aisūppo'ōtsesattsiuaie, Kūtai'ōkhsiuats issk'opiiksīstsikuists ök'okuttotoōsi? Mōks'enūpanīstūssauaie.

11 Ki anītsisiuax, Ün'nats nīn'au kitopokittappi'īmmoau maksinan'si tuks'kūmi emūk'ikīna, ītsīp'popiissaie atūn'iaksīn issīk'opiiksīstsikui, Kūttomai'akstaisautuyiuatsaie?

12 Nīn'au kūttomai'skītsimiuats emūk'ikīna? Ün'nikiae itōkh'siu mōk'ōkhsapīstutūksi issīk'opiiksīstsikuists.

13 Itūman'itsisiuaie nīn'au, Sauksikīns'tsiakīt. Ki itsauksikīns'tsiakiu; ki ikut'tutsipaie netoi'nitsisiuaie otat'otsīsi.

14 I tūmit'sūksiau Pharisees, ki ikōnau'kōk-itsīmattsiuaie manīstaks'enītawpiauaie.

15 Ki Jesus otsksīnīssaie, itsīstapu': ki akai'tappix ipokiuo'iauaie, ki ikōnau'kuttutuyiuax;

16 Ki sokap'anītsisiuax mōkstaiitsīnnikoōsax'aie:

17 Mōks'enūpanīstosī Esias otan'ipi, ki an'iu,

18 Sūm'mok, nitap'otomok, annōk' nitse'niniwattauōk; nitūk'omīmmau, nu'skēttsipōppi nimut'ōkhsīmmau: nitakitsipotoai'īmai nitsista'awi ki akanīs'tsīnmomoyiuax Gentiles okōk'itsīmani.

19 Mataketkau'ats mataksoksiūppisūm'ats; mat'akītsipa matap'pi mōk'okhtsīsaie otse'poawsists moksoku'īsts.

20 Apai' otūk'itsīssi mataksīnūkiu'ats: flax setsīs'si matakūtsīm'atsaie otsauomai'tūpskīsaie okōk'itsīmani mōk'itsskitsstani.

21 Ki otsīn'ikōsim Gentiles ak'aumaitsīmiau.

22 Tūks'kūm ito'tsipotoau pakhts'istūmattseu Sauum'itsiStaaw, naps'tsiu, ki mataipuyiu'ats: ki ikut'tutuyiuauie, ki naps'tsiuā it'sūppiu ki kūttai'puyiuā itse'puyiu.

23 Ki kōnai'tappix it'skaietūkkiau ki aniau kūtamīu'ats David okkiu?

24 Pharisees otokh'tsīmsau, an'iau, Am'o nīn'au, matomaisaipiksīstsīu'atsax Sauum'itsiStaawx, Beelzebub Sauum'itsistaawx otsīn'aimoai, umutai'saipiksīstopiax

²⁵ Ki Jesus isksinnu'yuax otus'tapiax ki an'istsiuax, Nñ'naiisinni ai'aketotoki ak'eitsinikau; ki akap'ioyis ki nap'ioyis aiaketotokiau mataksipuitsiuats:

²⁶ Sauum'itsitappiuä satüp'iksistussi Sauum'itsitappiuä, aiaketsistotosiu; ki otsin'naiisinni küttomaksipuitsiu'atsaie?

²⁷ Satüp'iksistainikiau Sauum'itsiStaawx, Beelzebub nimut'satüpiksistaiau, Tükka'ko'kosix itsatüpiksistsiu'atsax? Ün'nikaie osto'auai kitak'okökitsimükoau.

²⁸ Ki Satüp'iksistainikiau Sauum'itsistaawx Ap'istotokiuä otsista'awmi nimut'satüpiksistaiau Apistotokiuä otsin'aiisinni kito'taakoai'ini.

²⁹ Misköpin'ai oko'ai Tsa'akanistokotsitsipim'atsaie, mök'itaufsistutsisaie ope'kanistsaie, sauotüm'isksipistüsäie misköpin'ai? Ki ak'otümoksistutsimaie oko'ai.

³⁰ Annök' niküt'taispiimmokök, niköttum'a: annök' niküttaupokomoawk'iakimauök auanit'apiksistükkiu.

³¹ Ün'nikaie kitan'istopuau, amian'istsauumitsitappiisinni ki amian'istitüpsauokömötse'poawsists Apistotokiuä akitsksinoaiau matap'pi; ki annök' akitüpsauo'kömötsepuyiuök Atsim'istaaw matakitsksinoau'ats.

³² Annök' itüp'sauokömötsepuyiuök Nñ'au Okku'i ak'itsksinoau, ki annök' itüpsauokömötsepuyiuök Atsim'iStaaw mat'akitsksinoau'ats annom' ksök'kum ki aie'nissi otsis'tüpipuitappiisinni, mat'akitsksinoauuats.

³³ Ökhs'apistutos mistsiš', mök'ökhsinasii: ki makap'istutos mistsiš mök'okapinasi: mistsiš' ıksino'au otsin'assinni.

³⁴ Pitse'ksinaipokax! Sauum'itsitappiinoainiki Tsa'a kitakokotünistse'poattopuau'astsaii ökh'sists? Manista'kauoopi u'skëttsipöppi, maoi' itai'puyiu.

³⁵ Ökhsin'auä manista'kauoopi ökh'si u'skëttsipöppi sau'otsimësts ökh'siists: Sauumitsin'nauä manista'kauoopi maka'pi u'skëttsipöppi sau'otsimësts makap'ısts.

³⁶ Ki Kitan'istopuau Kõnai'ksistapitse'poawsists otakse'puyisau matap'pix aksenüp'anistomiauests Okök'itsimani istsiksits'tsikui:

³⁷ Kitse'poawsists kitakokömotsitappierts'okoiau ki kitse'poawsists kitak'saietokoiau.

³⁸ Stsik ix Sınak'ix ki Pharisees noküt'anistsiauaie ki an'iau, Nin'a nok'okapipinan itots'tsipi ksësto'a.

³⁹ Ki noküt'anistsiuax osauum'itsitappiisinnna ki otau'ökotaitappiisinnna itok'apsatsimiau; ki mat'akitsipsa ak'okotawpiau. Tuks'kai ak'okotapiau Jonas prophet.

⁴⁰ Manists'itaupisaie Jonas mammi' o'koanniaie nioks'kai ksistsikuists ki nioks'kai koko'ısts; ünniak'anistsitaupiuiae Nñna Okku'i ksök'kum u'skëttsipöppi nioks'kai ksistsikuists ki nioks'kai koko'ısts.

⁴¹ Nineveh istsin'ax, akopoksipapomiuax o'tappiisinnna istots'tsissi Okök'itsimani ki akitsautütsepuyiopiau; aisauai'itsitaiau otatsim'semössax Jonas; ki sat'sit, annök' skitsim'iuök Jonas annom' itau'piu.

⁴² Amskap'iksökkui ıstsin'nauake akopoksipapomiuiae o'tappiisinnna ıstots'tsissi okök'itsimani, ki akitsauotütsepoyiopiau: umuk'itsipi ksök'kui ito'to mökitokhtsissi Solomon otokök'siniaie; ki annök' skitsim'iuök Solomon annom' itau'piu.

⁴³ Sauum'itsistaaw ıtsai'piksistüssi nñ'au, ikitksök'kuyim itap'auauökau issik'opissinni itap'satsim ki matokonim'atsaie.

⁴⁴ Itümau'aniu nitak'ätsko noko'ai numut'sux; ki oto'si ikon'ım nam'itaitsiiu, namokh'ipaie, ki a'natsistutsipaie.

⁴⁵ Ki itüm'itappo ki mat'tuyiuax ikit'sikümiax sta'awx, ıtsis'tüpokapsiax, ki itsipim'inx ki itoko'attomiax: ki ıtsako'itappiisinni eikis'tüpokapiuaie ototom'itappiisinni. Neto'i ak'anistsiuiae ot'okapitappiisinnna.

46 Otsa'kiaisitsipsattosax matap'pix, Sat'sit, Oksis'tsi, ki omu'pappiipix sāuauts'im itai'puyiax, ai'puinūmiau mōk'sitsipsattōsauaie.

47 Tuks'kum an'istsiuiae, Sat'sit, Kiksīs'ta ki kumu'päppiipix sauauts'im itai'puyiau, ki ai'puinūmiau kōksiisipsaiisau.

48 Ki anni'isk otan'ikisk, an'istsiuiae, Tükka' niksīs'ta? Tükka' numu'päppiipix?

49 Ki itas'kotuyiuax otsīs' otūs'ksinimatsax ki an'iu Sūm'mokau niksīs'tsi ki numu'päppiipix!

50 Annök' ai'aksistutsimöknini Spots' im otsitsi'tani aie, osto'i numu'päppiipa, nēskün', nit'akem, ki niksīs'ta.

13

1 ETO'IK ksistsiku'ik Jesus it sūks' ki tsim nap'ioyīs, ki omuk'sikimi issoots'i itakau' piu.

2 Isto'tuitappiix oto'taakax, ki akh'iosasīs itsitsuppo'piu, ki itakau'piu; ki isto'tuitap-piix ikön'itüssuipuyiau issoots'i.

3 Ki an'istsiuax akauo'iau parables ki an'iu, Sat'sit, aisüppipum'auā itui'süppipummau:

4 Ki otai'süppipummössi, moksoku'yi stsīk'ists itsīn'nissiēsts, ki paiu'tax ito-toiax'ēsts ki itau'attomiax'ēsts.

5 Stsīk'ists okotoksskui itsīn'nissiēsts otsīts'inūxksökkuaipi; ki ot-sai'spixksökkuaipi itsīk'kūmsūskiau.

6 Oto'tümisköpsi natos'i, itse'tsinitiau; ki otsau'okötseksau itopo'köttiau.

7 Stsīk'ists itsīn'nissiiau ksissi'ix: ki ksissi'ix itsūskiau ki ito'satsiauaax:

8 Stsīk'ists ökhs'ksökkui itsīn'nissiiau, kiitsīn'asiau, stsīk'ists kepip'pui, stsīk'ists nai'ippui stsīk'ists niip'pui.

9 Annök' ito'kiuök, ünanistokh'tsims.

10 Ki; üksinimats'ax ito'toyiauaie, ki an'istsiauaie, Kumauk'sitsipsattaiisksixau parables?

11 Noküt'anistsiuax, kitokokoau kōk'itsksiniiusuai spots'im istsīn'naiisinni itse'kipi, ki osto'auai matokotau'axau.

12 Annök' nan'naniuök, ak'okotauaie, ki akakai'naniu: annök küttainan'iiuök, otsinanattopi ak'otsipaie.

13 Ün'nikaie numut'ünistsitsipsattaiau parables, issüppis'au mōksta'apsau; okh'tsimsau mōkstau'okhtsimsau, mōkstai'isksinnisau.

14 Aien'üpanistom'ēsts Esaias, otan'ipi, okh'tsimeniki kitak'okhtsim, ki kimat'akoksīnipa; ki süppi'niki kitaküts'api, ki kimat'aksīnipa:

15 Am'o o'tappiisinnna u'skëttsipöppiists mi'ēsts, ki okhtok'oauēsts matomaipumokhtsimu'axau, ki oöps'puauax naps'tsiiax; mōksta'apsax moöps'pix, mōksta'okhtsims'ēsts mokhtok'ists, mōkstau'okhtsims'ēsts mu' skëttsipöppiists, mōkstaisauai'itsatasau, nok'staukuttutuawsau.

16 Atsim'siau koöps'puauax, aiapiau; ki kokhtok'ists, ai'okhtsimiau.

17 Kit au'münistopuau, akaiēm'ix prophetix ki moköm'otsitappiix ai'puinūmiau mōk'satsisauēsts annists'isk kitai'nipuauistsk ki matsiññ'maxauēsts; ki mōk'okhtsisauēsts annists'isk kitai'okhtsipuauistsk, ki matokhtsim'maxauēsts.

18 Okhtok ai'süppipummauā parable.

19 Ma tap' pi okhtsīs'i nīn'naiisinni istse'poawsīn, ki sauo'kōmotokhtsissi, itüm'ipuksipu Sauum'itsitappiuā ki ito'kasattomaie annik' itsüp'ipumattopik u'skëttsipöppi. Annök'auk mat'simaie issüppipum'ani moksoku'i.

20 Annök' mat'simök istsüppipum'ani ok'otokskui, ai'okhtsimu epo'awsīnu, ki otse'tametüksinni mat'simaie;

²¹ Mat'aučitstsipa kōk'seksi, ki matakisūmsu'ats; ikikin'etüksinni ki ükksistutük'sinni otos'au, atsim'epoawsinni ün'nikaie ito'toiau, ists'kimskūkiu.

²² Annök' mat'simök istsüpipum'ani ksiss'iix, ai'okhtsimiu atsim'epoawsin; ki annok' pai'tappiisinni istap'aitstani, ki spük'sists ito'satstomiauaie atsim'epoawsinni, ki matsinasiu'ats.

²³ Annök' mat'simök istsüpipum'ani ökhs'ksökkui, ai'okhtsimiu Atsim'epoawsinni, ki moköm'otokhtsimaie; ki itsin'asiu, stsikix, kepip'puyi, stsik'ix nai'ippuyi, stsik'ix niip'puyi.

²⁴ Stsik'i parable an'istsiuax, ki an'iu, Spots' im istsinnaiisinni netum'anistsiu Nín'au, annök' ai'süpipumauök ökh'sisüppipum'ani otsin'simman;

²⁵ otai'okasax otap'automokix, okatum'i ito'toyiuiae, ki ökh'sisüpipumani ipa'soksüp'pipumau makap'süpipumani, ki itsis'tapu.

²⁶ Ki otsüs'kissi mattuyis, ki otsin'assi, itümön'akuo makap'süpipumani.

²⁷ Ki Nin'au otapautomokix otsito'taakax ki an'istsiauaie, Nin'a, Kiküt'taiinsimattop'a ökhsisüpipumani kïtsinsimman? Tsema ito'to makap'süpipumani?

²⁸ An'istsiuax, Katum'a otap'istntüksinaie. Ap'automokix otan'ikax kiküt'ökhsitükkipa nök'ittotosinan nök'sauotsisänaniau?

²⁹ Ki an'iu, Sa; sauau'tsimñoainikiau, makap'süpipnmani, kökskaküm'sanotsipnaii ökh'sisüpipumani.

³⁰ Unnianist'suskisan mök'itotosi pokiak'sinni: Ki pokiak'sinni oto'si, nitak'otumanistaiau ai'pokiakix, matom'omoipotokan makap'süpipumani, ki is'ksipikan kōk'ksietsinsissuaiau; ki istüp'omoipotokan napaien'insimman nitapaien'iokoai.

³¹ Stsik'i parable an'istsiuax, ki an'iu, Spots' im istsin'naiisinni netüm'anistsiu mustard istsin'simman, annik' mat'simök nínau, ki ai'süpipumau otsin'simman;

³² Itsis'tüpskaiinükotsiuiae kōnai'insimmanists; ki süs'kiissi, itsis'tüpmökkuiu insim'mansts, ki itsis'tsisisu, ki paui'tax itotoiau ki itoko'attomiax isto'küniksists.

³³ Stsik'i parable an'istsiuax; Spots' im istsin'naiisinni nitüm'anistsin itai'kopütstaupi, annik' mat'simök ake'u, ki kaias'attom niuks' kumi omük'okosix, napaien itui'tsiau, ki ikönai'kopütstopiau.

³⁴ Am'ostsk Jesus ikönai'sitsipsattsiuästs matap'pix parables itai'sitsipsattsiu; ki sauomai'sitsipsissi parable matomaisitsipsatsiuatsax:

³⁵ Möksenüp'anistossi Prophet otanipi, ki an'iu, nimutaksipa'kuiaki parables; nitakse'poatopiau annists'isk kai'sattop'istsk ksök'kumä sauomap'ästotoawsi.

³⁶ Ki Jesus aiis'tüpskuyiuax matap'pix, ki itsit'sipim nap'loyis: ki otüsksinimats ax otsitota'akax, ki an'iau noksksinim'atsokinan parable makap'itaisüppipumaupi insim'man.

³⁷ Noküt'anistsiuax, Annök' itai'süpipumauök ökh'si insimman Nín'au okku'yi am'ini;

³⁸ Insim'man konai'tappiua; ökh'si insimman, nín'naiisinni isto'kos'ix; ki makap'iinsimman, Sauum'itsitappiuä o'kosix;

³⁹ Katum'a annök' ai'süppipumattomests, Sauum'itsitappiuä itamiu; pokiak'sinni ksökkum aiksiuo'si; ki aipo'kiakix, atsim'otokatatsisau,

⁴⁰ Manists'aumoipitükkipiau makap'insimmanists ki manistse'tsünitspiau; ak'üniststsiau aiksiuo'si anom' ksök'kum.

⁴¹ Nín'au okku'i aks'istüpskuyiuax otatsim'otokatatsix, ki ak'omoipotsimiauests ikönau'kapiists ki anniks'isk matap'pix, sauum'itsitappiau ak'omoipotoiyuax;

⁴² Ki akitsipst'apiksistsiuax omük'tsi; annim' ak'itstsiau a sain'sinni, ki satse'kinani.

43 Mokōm'otsitappix akotūmīk'kūnasuyeiau, manistsīk'kūnasuyipi nato'si, un'oauai otsīn'naiisinni, akotsīk' kūnasuyiauaie. Annōk' itokh'iuōk ūnanistokh'tsims.

44 Stsīki, Spots'im istsīn'naiisinni nitūm'anīstsīu treasure kaias'attomaie insim'man; kon'issi nīn'au, mat'aikasattomaie, ki otsetam'etūksinni itsīs'tapu ki ipum'attopiēsts otokōnai'nanists, ki ipum'attomaie annik' īnsim'manīk.

45 Stsik'i, Spotsim istsīn'naiisinni nitūm'anīstsīu awkh'pumapiikuün otap'sūmmōssi ökh'six pearls:

46 Kon'issi tuks'kūmi pearl akai'ixkīmasiu, itsīs'tapu, ki ipum'attopiēsts otokōnai'nanists ki ipum'attau.

47 Stsik'i, spots' im istsīn'naiisinni nitūm'anīstsīu itau'mikaupi, annōk itsuia'piximōkaie omūk'sikīmi, ki itemian'istomoipitükkiu:

48 Itui'tsissaie, itopits'ūsskōpattomiauaie īssoots'i, ki ito'piiāu, ki ökh'six itaisūppits'iāu īskix; ki makaps'ix istsīs'tapiksīstsīau.

49 Ak'otūmanīstsīu aiksiuos'i ksök'kum: atsim'otokatatsix ak'sipuksūpsūxīau, ki akai'aketaipiksīstsīau Sauum'itsitappix ki mokōm'otsitappix;

50 Ki akitsipst'apiksīstsīau (sauum'itsitappix) omūx'tsii; annim' ak'itsīsīau a saīn'sīnni ki satse'kīnani.

51 Jesus an'istsīuax kikai'okhtīmipuauastsau annists'isk? An'istsīauaie, A, nīn'an.

52 Itūm' anīstsīuax Annōk' ai'sīnakīuōk ūksīnīmats'au spots'im istsīn'naiisinni, nitūm'anīstsīu nīn'au, iko'yīuōk, sauauts'īmēsts treasure manists' ki ūk'aisīsts.

53 Ki itūnīsts'tsīu, Jesus otaikīu'attosēsts annists'isk parables, itsīstūpa'atomaie.

54 Ki otsito'tosi otau'ūtauōsīni otat'oiapioyimoai itsipst'ūksīnīmatsīuax, ki ek'skaietükkiāu, ki, an'iau, Tse'ma itotsīm'atsēsts am'ok mokōk'sīnik, ki am'ostsk ot'omūkapīstutūksists?

55 Kūttomai'sauamīu'ats ai'satsakiuā okku'i? Kūttomaisauainikōttsīu'ats Oksīstsī, Mary? Ki omu'pappiūpix kūttomaisauainikōttsīu'atsax James, ki Joses, ki Simon, ki Judas?

56 Ki ot'akemix okūttomaisaiokōnopokomok'atsax? Am'o Nīn'au, Tse'ma itotsīm'atsēsts annists'isk?

57 Ki its'tsskīmskūkīax osto'i. Ki Jesus an'istsīuax, prophet itūs'tsakōttau, sauomai'tapposiēsts otau'ōsīni ki otauūt'okoai.

58 Otsauomai'tuksuai ün'nikāie itsauomapīstutūkkīu annim' akatio'yīēsts ükkūk'umapotūksists.

14

1 ANNIK' Herod tetrarch okhtīm'attomēsts Jesus otap'īstutsipists,

2 Ki an'istsīuax otap'otomokix am'omauk John Baptist; enio'sīnni mat'sipuau; ün'nikāie ükkūk'umapotūksists itap'ītutsimēsts.

3 Herod ūkai'eēniuaie John, ki aiīs'ksipīstsīuaie, ki itsok'iuāie osto'iaie Herodias, us Philip otokeman'īnaai.

4 Tūk'ka John an'istsīuaie matōkhsīu'ats kōk'otoōssi.

5 Ki otai'aksenitossaie, stun'nuyiuax matap' pix, tūk'ka īksīnnu'yīuaxauaie prophet.

6 Ki otai'totstsīssi Herod otsit'sipokaiipi, Herodias otūn'ni itūt'sikipi, ki itsūp'īstutuyiuāie Herod.

7 Itsiksī'stoatsīuaie atoūn'īssīnni mōk'ittokotossaie otan'īstopiaie.

8 Ki oksīs'tsi otsīs'tok, ki an'iu, John Baptist otokōn' īstsūp'potoat omūk'okos ki annom' īstoko'kit.

9 Ki omūx'ina itsīk'oketükkiu: ki otūtoanī'si ki otopokau'yemīx, ün'nikāie itani'u mōk'okotōsaie.

¹⁰ Ki itüp'skōkiu, ki itsi'kawkokitsiauaie John itsipsts'okiawpiae.

¹¹ Ki otokön'itsipuk'sipippotopae, omük'okos itsüp'potopae, ki ikotauai'e ake'kuün: ki ito'tsippotuyiuuae oksis'tsi.

¹² Ki otüs'ksinimatsax itoto'iau ki mat'simiau mostüm' i, ki ai'akotomiau, ki i'tappoiau ki itünis'tsiauaie Jesus.

¹³ Jesus otokh'tsimsi, itsis'tüpaatomaie akli'iosatsis itsui'akhiosiu, ki ksis'tapsksökkum itüpanistappo'aie: ki matap'pix otokh'tsisau itsiksiuopokiuo'iauaie, otakap'ioyimoauësts sük'iau.

¹⁴ Ki Jesus itopitsissa'atomaie, ki nan'nuyiuax akai'tappix, ki kaiim'iuax, ki ikut'tutuyiuax otai'oktokosimoauax.

¹⁵ Ki otai'istükköpsi, otüs'ksinimatsax otsitota'akax, ki an'istsiauaie, annom' ksis'tapsksökkumasiu, ki au'mütüputükku; o'tappiisinnna ünnistüps'skos, mök'ittapposi akap'ioyists, mök'opumattosi aau'ösin.

¹⁶ Ki Jesus an'istsiauaax, matokuiistapu'iauats; kotok' möks'auatopiau.

¹⁷ Ki an'istsiauaie, annom' nitsinan'anists nisittu'yi ke'tanists ki na'tokumi mammix'.

¹⁸ An'iu, puk'sipippotokikau.

¹⁹ Ki an'istsiauaax könai'tappix mök'opasax mattu'yikui; ki mat'simësts nisittu'yists ke'tanists ki na'tokumi mam mix', ki, otspisüp'si itatsim'etsimësts, ki itau'minotsimësts; ki ikotsiu'ax otüs'ksinimatsax ke'tanists, ki otüs'ksinimatsax ikotsiu'ästs o'tappiisinnna.

²⁰ Ki ikönau'yiau, ki itoku'yiau: ki mat'simësts iau pi'nikësts itstsi'ists na'tsikoputtuyi isksimmatük'iissokaiists.

²¹ Ki aiiniks'isk au'yixk nisitsi' omük'sikepippix nän'ax, ki akex, ki pokax'.

²² Ki Jesus eikak'imatsiauaax otüs'ksinänatsax mökit'süppopisax akh'iosatsis, mökotom'apümmosax, otsakiai's'tüpskoösaie tappiisinn'na.

²³ Ki otsis'tüpskoösaax otappiisinn'nä, itsitamisso' nitum'mo mökatsimoiikasi; ki otau'tükkussi itsittau'piu.

²⁴ Ki akli'iosatsis aitütsikioo, ki ipawkh'paikimsawp: tük'ka, umut'totsüppopi.

²⁵ Ki nissoo'yi iskska'tüksinni koku'yi Jesus itsitappo'ax, omük'sikimi itokh'itauauökau.

²⁶ Ki otüs'ksinimatsax otsinno'ossauaie umuttokhitauau'okani omük'sikimi, ap'aitsitaiau, ki an'iu, Sta'awina; ki oko'pusuai itokum'iau.

²⁷ Ki Jesus kaiip'sitsipsatsiaux, ki an'iu, Ökh'sitükkik; nitam'i; Piniko'puk.

²⁸ Ki Peter noküt'anistsiauaie, Nin'a küm'ämieniki ani'kit ksësto'a nök'itotosi nök'itsitüpauauökasi omük'sikimi.

²⁹ Ki an'iu, Puk'siput. Ki Peter otinnisa'atossi akh'iosatsis, itokh'itauauökau omük'sikimi mök'ittapposi Jesus.

³⁰ Ki otsin'si eik'sopuyi, itsiko'pum: ki otaumutüp'süppopiisi omük'sikimi ita'sainiepuyiu, ki au'aniu Nin'a, Kõmotse'piokit.

³¹ Ki Jesus itüp'sauksikins'tsakiuaie ki itsen'iuiae, ki an'istsiauaie, ksësto'a enükaumai'tükkiua, kumauk'saietükkiks?

³² Otsito'tosau akh'iosatsis, itsiksist'sopu.

³³ Anniks'isk itsüp'popixk akh'iosatsis itoto'iauaie ki atsimmim'miauaie ki an'iaiu, E'mümi kitam'i Ap'istotok'iuä okku'i.

³⁴ Ki otau'pümmossau, itoto'iau Gennesaret istau'össini.

³⁵ Ki annim' istsin'ax, ots'ksinuoössau, itüp'skükiau könüs'ksökkum sa'akapotsi, ki itotsip'iauaie ikönai'oktokosix:

³⁶ Ki au'kõmõnistsiauaie (Jesus) mökskaks'ixenisax oso'kõsim itssaiin'ikaists: ki manists'eipi kaien'ämix ün'nineetsimi sokap'okuttotoax.

15

- ¹ AI'S̄NAKIX ki Pharisees, Jerusalem istsitappimix otsit'totaakax Jesus, ki an'iau,
- ² Tsan̄stapiuats umut'ünistüpaipixipiau ūkaitappix otūn'issuaiauěsts? Oȳs'sax ke'tan, matūsts̄simiu'ax.
- ³ Nokūt'an̄istsiuax ku'maukan̄istüpaipixipuaīisks Ap'istotokiuā otse'poaws̄nni kōk'satsisaai kiks̄is'tapūnissuai?
- ⁴ Ap'istotokiuā an'iu, ats̄imm̄m'm̄isau k̄n'a ki kiks̄is'ta; ki, annök' ai'pakos̄nikuyiuök un'ni ki oks̄is'tsi, unnian̄istse'insā.
- ⁵ Ki kitan'ipuau annök' an̄istsiuök un'ni ki oks̄is'tsi, kotük's̄inaie, kitak'ototokuinanipi něsto'a,
- ⁶ Ki kūt'ats̄imm̄m̄muax un'ni ki oks̄is'tsi, paio'toau. Kitse'poawsuauěsts kumut'saiepumap̄istutsipaie Ap'istotokiuā otse'poawsān.
- ⁷ Kitsks̄is'tapokömmotsitappiansuai! Esaias prophet kit'sokapenüpānikoau, ki an'iu,
- ⁸ Am' ox matap'pix nimut'astokokiau maau'ěsts, ki nimut'ats̄imm̄m̄mokiau oto'üniuauěsts: ki u'skēttsipöppuaněsts nitsip'piokokiěsts.
- ⁹ Nitsks̄is'tapats̄imm̄m̄mokiau, ök'aumaitsip̄ists āt'suaīisks̄inimats'iauax n̄n'ax otan'ipuauěsts.
- ¹⁰ Ki nan'niköttsiuax o'tappiis̄inna ki an̄istsiuax, Okh'tok, ki sokap'okhtok;
- ¹¹ Annik' itsüp'popiik maoi'i matokap̄istotok'atsaie n̄n'aii; annik' sük'siik maoi'i itokap̄istutuyiu'iu'aie n̄naii.
- ¹² Ki otūks̄inimats'ax otsitota'akax ki otan'ikax kikūt'üsks̄inipa Pharisees otsis'kūksau otokh'ts̄isau annik' epo'aws̄nik?
- ¹³ Ki nokūt'üniu, kōnai'süpipuman̄ists Nin'a spots'im okūt'taisüp̄ipumattop̄istsi ak'susköpattopiěsts.
- ¹⁴ Amau'patokau; naps'tsiotüppinnükiau naps'tsix. Ki naps'tsiuă ātüppin'nüssi napstsi'i, atūn'iaks̄inni akai'akitsüp̄popiiau.
- ¹⁵ Peter itūman'istsiuaie, noksks̄inim'atsokñan am'om parable.
- ¹⁶ Ki Jesus an'iu, kiküttaisakiaisaauaiokhts̄imipiuaua?
- ¹⁷ Kiküttaisauaioklitsimipiuaua, annik' itsüp'opii maoi'i, itüp'süppopiu mo'koanni ki ipsai'piosop?
- ¹⁸ Ki annists'isk itsüks'isk maoi'i u'skēttsipöppi itsüks'iax; ki itokap̄istutuyiauaie n̄n'aii.
- ¹⁹ U'skēttsipöppi itsüks'ěsts sauum'itsitsitan̄ists, inik's̄ists, auök'otan̄ists kōmos'ists, istüp'saiep̄its̄in, atauün'iss̄ists;
- ²⁰ Am'ostsk itokap̄istutuyiauaie n̄n'aii; ki maks'oyissi otsauomüs'tsimiissi matokap̄istutuyiuats n̄n'aii.
- ²¹ Jesus itūm̄stüpa'atomaie, ki Tyre ki Sidon istssoots'ists itsitap'po.
- ²² Ki sat' sit, Canaan ista'ke itsux'iu annists'isk issoots'istsk, ki itasaine'poatts̄iuiae, ki an'iu, K̄m'okit Nin'a, David okku'i! Nitün'na eiko'ks̄istutoau maka'pistaaw.
- ²³ Ki matsitsipsatts̄iuatsaie. Ki otūks̄inimatsax otsitota'akax ki otau'kōmōnikax ki an'iax Ünnistüp'skös; nitüksauasaine'poükñan.
- ²⁴ Ki nokūt'an̄istsiuax, nikak'itüpskoko Israeli istat'stanix emük'ikñaiix.
- ²⁵ Otsitümitota'akaie ki otatsim'm̄m̄mokae, ki an'iu, Nin'a Spum'mokit!
- ²⁶ Ki nokūt'an̄istsiuiae, matökhsiu'ats mōk'otsissi pokax otsau'ös̄noaии mōkitüp'apixiſěsts imitax'.
- ²⁷ Ki (ake'uă) an'iu, E'm̄niu, Nin'a; ki imitax' au'attomiau pinikěsts īnniſſi'ists otsin'aimoauai otsitau'yipiaie.
- ²⁸ Jesus itūmok'an̄istsiuiae, Ake', omük'o kitaumai'tüks̄in: Ünnian̄istsits'ts̄is kitsitsi'tatopi. Ki otūn'ni ikuttotoai'ınai annik' itai'ks̄istsikumiopik.

29 Ki Jesus itsis'tūpaatomaie annim', ki itast'toto Galilee istomük'sikimi; ki ita'miśso nitum'mo ki itau'piu annim'.

30 Ki akai'tappix otsito'taakax, ki ipokom'iauax ūs'tsekaiix, naps'tsix, küttaiai'puyix, iko'müksix, ki akaiēm'ix stsik'ix ki Jesus okt'sists itsin'apiksistsiauax; ki ikut'tutuyiuax:

31 Ki kōnai'tappix ek'skaietükkiau, otsinno'ōssauax küttaiai'puyix otse'puyissax, ki iko'müksix otokut'totoösax, ki ūs'tsekaiix otauau'ökässax, ki naps'tsix otsaps'ax: ki ūs'tsaköttsiau Israel īstap'istotokii.

32 Jesus itümín'niköttsiuax otüsksinimats'ax, ki an'iu, nitai'kimaiau o'tappiisinnna nioks'kai ksistsiku'ists nitopokau'pimokiau, ki matokoyiu'axau: ki nimat'aksistüpiskoauaxau otau'notssau ökskakümitseni'au moksoku'i.

33 Ki otüsksinimatsax an'istsiuiae Tse'ma nökitotsipin'an'a ke'tani manisto'mükopiau mök'otkuisests o'tappiisinnna?

34 Ki Jesus anistsiuax, Tsanetso'a ke'tanists kitsinan'oauests? Ki an'iu, Ikit'sikaiau, ki unna'tosimi inük'umix.

35 Ki an'istsiuax o'tappiisinnna, ksök'kum mökittopasax'ax.

36 Ki mat'simests ikit'sikaiests ke'tanists ki mammix', ki a'tsimoiikau, ki a'minotsimests, ki ikotsiuax otüsksinimats'ax, ki üsksinimats'ax ikotsiu'ax o'tappiisinnna.

37 Ki ikönau'yiau, ki ikuyi'au; ki mat'simiau pinikests itskim'iauests ikit'sikaii isksammatük'isokaiests itui' tsists.

38 Anniks'isk au'yixk nissoyim'i omük'sikepippix nřn'ax, ki akex, ki pokai.

39 Ki itsis'tūpskuyiu o'tappiisin'na, ki itsit'süppopiu akh'iosatsis, ki ito'to Magdala istssootsists'i.

16

1 PHARISEES ki Saducees ipok'itotoiau ki as'saksksinnuyiauaie, ai'puinümiau mökanis'tsinnomoośax spots'im īstap'stosinni.

2 Noküt'anistsiuax, autükkus' si, kitan'ipuan ak'etameksistsi ku; amawk'issoksistsikuists.

3 Ki ksiskünna'tunnissi, ak'akapiksistsiku annok' ksistsikui, amawkissoksistsikuists ki ikit'inatsiu. Kitsiks'tapokämotsitappiansuai! Kitokot'ainipuau assoksis'tsikuists ostokso'auests; ki kimatokot'ainipuau annists'isk ksistsiku'istsk ītsap'stosists.

4 Otsauum'itsitappiisin'na ki otau'ökotaitappiisin'na ap'satsimiau apsto'sinny; ki matakokotau'axau apsto'sinny; prophet Jonas otap'stosinny akokotauaie'. Ki skitsiu'ax ki itsis'tapu.

5 Ki otüs'ksinimatsax otau'pümmosau pakhts'esaiisksinimiau mök'atüksau ke'tani.

6 Jesus itüm'anistsiuax Mokök'ik ki iskskats'ik Pharisees ki Saducees ītsi'kopütsketatsisau.

7 Ki ai'sitsipsattseiau, ki an'iu, nimatotsipin'an'a ke'tani,

8 Jesus otsinno'ösax, an'istsiuax, Inük'aumaitükkix, kumauk'sitsipsättseipuauaisks, kitsauo'tüksuai ke'tani?

9 Kiküt'taisakiaisaokhtsimipuaua, kiküttaisauüsksinipuaua nisito'müksikepippix matap'pix ītsisittu'ists ke'tanists, ki tsanetso'a kitots'ipuauests isksammatük'isokaiests?

10 Ništoym'i omük'sikepippix matap'pix īstokitsikaists ke'tanists ki tsanetso'a kitots'ipuauests isksammatük'isokaiests?

11 Kumauk'staiokhtsimipuauaisks kimat'sitsipsatttopuau'ats ke'tani, kokišskatsissuai Pharisees ki Saducees ītsi'koputsketatsisau?

12 Itūm' īksinimiau matsemu'atsax möksiskatsisaie ke'tani istsi'koputsketatsis, ki ai'semiuaxmöks'iskatsisaie Pharisees ki Saducees ots'ksinimats'tüksuaiax.

13 Jesus otsito'tosi Cesarea Philippi, ai'süppoōtsesattsuiax otüsksinimats'ax, Tsa aniu'axau matap'pi nesto'a nín'au okku'i nök'ümsi?

14 Ki an'iau, stsik'ix John Baptist: stsik'ix, Elias: ki stsik'ix, Jeremias, ki stsik'ā prophet.

15 An'istsiuax Tsa kitak'anipuau nök'ümsi?

16 Ki Simon Peter noküt'anistsiuiae ksěsto'äkauk Christ, Ap'istotokiua ipai'tappiuük okku'i.

17 Jesus noküt'anistsiuiae kitatsim'si, Simon Bar Jonas. Ik'sisakuyi ki aa'puni kimat'üsksinimatsok'astsau: nin'a spots'im kitusksinimats'ok.

18 Ki kita'atanisto, ksěsto'äkauk Peter, ki am'om ok'otokum nitak'ittokhitokoiska church; ki Hades istokh'sepistanists matakatsiu'atsaie.

19 Ki kitai'akokoto spots' im istsin'naiisinni itotai'kauapixxtükiopi; ksök'kum kitai'akomianistomopipi, spots'im ak'itomopipo; ksök' kum kitai'akomianistapotsippi spots'im ak'itapotsip.

20 Itūm'anistsiuax otüsksinimats'ax mökstaitsinnikoösax'aie osto'i otūm'si Jesus Christ.

21 Annik' Jesus itaumütüp'anistsinomoyiuax otüsksinimats'ax manistakittappopi Jerusalem, manistaks'ipuinaistoto'awpianaie omük'ümix ki omük'atoiapiekuax ki ai'sinakix, ki manistaks'enitawpiauaie, manistaks'ipuauistotoawpiaue nioks'kai ksistsikui.

22 Peter itumo'toyiuiae, ki aumütüp'sitsipsattsiuiae, ki an'iu, Nin'a kökünistsip'piokosi; matakittotstsiu'ats ksěsto'a.

23 Ki itapotükau'aie, ki an'istsiuiae Peter apüt'tokokit, Satan; kök'kitstsskímskuki; kimatsskúmau'ats Ap'istotokiüä kitskssa'tüksists annom' ksökkum.

24 Itūmanistsiuax otüsksinimats'ax Iststsi'ki matap'pi makopokiuo'össi něsto'a, ünnianist'auütsikimatsistotos, ki ünnianistto'tsís otauai'staksinni, ki ünnianistopokiuos něsto'a.

25 Annök'aiakitsikömotsepiosiuok opai'tappiisinni, akatstomaie': ki annök' itai'akatstomök opai'tappiisinni, něstoi umutak'atstomaie, ai'akokonimaie.

26 Tsanetso'ä matap'pi ak'okuiistüpaspokuiüm'ats minan'attüssi könüs'ksökkum, ki atsto'si otsipai'tappiisinni? Awx'a otai'akokotawpiaie opai'tappiisinni?

27 Nin'au okku'i akototo'yinaie Un'ni ots'tsapinasiinni ki oto'tokatatsix akopokiuo'iax, ki könai'tappix manistsi'piests otap'otüksuauësts ak'ünistokotsiuax.

28 Kit au'münistopuau stsik'ix annom' itai'puyiau, matakattotsim'axau eino'sinni otsauomai'noösau nín'au okku'i otsin'aipukspusi möks'ïnaiisi.

17

1 OTAIKSIUO'ĚSTS nauyi ksistsikuists Jesus mat'toyiuax. Peter, James, ki John oskün', ki itünistüp'iuax spi'tummo.

2 Ki otsakiainoösauiae it'oketsistumiinai; ki ostoksis'i ikkün'natsiuiae manist'ikkünnesuyipi nato'si, ki otsistotos'ists ksix'änatsiësts manisti'ksixinatsipi ksistsikui.

3 Ki sat'sit, itsina'kuaiémiau Moses ki Elias, ki ai'sitsipsattsiauaie.

4 Peter itūm'anistsiuiae Jesus, Nin'ä, ökh'siu annom' nök'ittaupisinan: ökh'sitükkieneriki, nökapistutsisinan annom' nioks'kai api' manists; tuks'kaii köksinan'attosi, ki tüks'kaii Moses möksinan'attosi, ki tuks'kaii Elias mök sinanattosi.

5 Otsakiai'puyissi, sat'sit ikkün'aisoksistsikuyi ituyi'künakoiau: ki sat'sit, epo'awsinni itots'tsiu assoksis' tsikui, ki an'iu, Am'o nitük'omimokos nit-sekoh'simmau; okh'tok.

- ⁶ Ki ūksſin̄imats'ax otokh'ts̄isauaie itopi'iau ostokso'auēsts, ki eks'kaikopumiau.
- ⁷ Ki Jesus ito'to, ki i ts̄ixen'iuax, ki an'iu, Nipuauk', ki piniko'puk.
- ⁸ Ki ot's̄upsau matsinnuyiau'axau matappix, kaks'innuyiau Jesus.
- ⁹ Ki nituin'moyi otsin̄issat'tosau, Jesus itsem'iuax, ki an'iu, Pinan̄is'tok matap'pi kitsnip'uauēsts, N̄in'au okku'i otsauomāt'sipuausi ēnsin̄'ni.
- ¹⁰ Ki otūksin̄imatsax aisūppoōtsesat ts̄iauaie, ki an'iau, mauk'auanīks̄ixau ai's̄inakix ak'otomoto Elias?
- ¹¹ Ki Jesus nokūt'an̄istsiuax, E'mūniu, Elias ak'otomoto, ki akokönau'kōmototom.
- ¹² Ki kitan̄istopuaau, Elias ūk'auto, ki matsksin̄uyiu'axauaie ki nitsis'tutuyiauaie manīstüp'stapiāu. Neto'yī akūnistai'puinattisiauaie N̄in'au okku'i.
- ¹³ Itūm'isksin̄imiau ūksin̄imats'ax umutai'sitsipsi John Baptist.
- ¹⁴ Otsito'tosau o'tappiisin̄'na, n̄in'aii otsito'taakaie itsito'top̄istuks̄isano'piinaie, ki an'iu,
- ¹⁵ Nin'a k̄im'ś noko'a; au'atus̄nau ki eks'ipuin̄um: ai'kapitsuiopiu istsii ki ai'kapitsuiopiu okke'.
- ¹⁶ Ki nitsitotsip'iaiauaie k̄itūksin̄imats'ax ki matokotokuttotu yiuaxauaie.
- ¹⁷ Jesus itūm'āniu, o'sauomaitükkesinna ki otapok'apitappis̄inna! Tsanetso'a kitakopokau'pimopa? Tsanetso'a kitak'itsitattopu aua? Puksipip'potokik.
- ¹⁸ Ki Jesus seitsip'sattsuaie sauum'its̄istaaw; ki itsūksiinai; ki annik' pokau' ikut'totoau.
- ¹⁹ Usksin̄inats'ax itūm'itotoiauaie Jesus ki an'iau, numauk'sauokotsatüppiks̄istūnan?
- ²⁰ Ki Jesus an̄istsiuax, Kitsauomai'tüksin̄ni: k̄itau'mün̄istopuaau, kemük'enükotsissi kitaumai'tuksin̄ni, manīst'omükopi mustard ito-tai'süpumauopi kitakokot'an̄istop am'om netum'moyi ök'ümistüpotosi omim', ki ak'itüpitsiu; ki matakitsipa kikūt'taakokots̄istutsipuaai.
- ²¹ Am'oi ūnan̄istap'pi matomai'süxiuats saiits'ts̄isiau a'ts̄imoikani ki sauau'yisinni.
- ²² Ki otsa'kiitaupissau Galilee, Jesus an̄istsiuax, N̄in'au okku'i ak'okotau matap'piix:
- ²³ Ki aks'inittsuaie, ki nioks'kasi ks̄istsiku'ists, akūtsitsipua'atsau. Ki eks'kaikikinetükkiāu.
- ²⁴ Ki otsitto'tosau Capernaum, anniks'isk au'tujixk mix'kim, itoto'iau Peter, ki an'iau, küt̄tomisauaiponitau'atskitsin̄'aim?
- ²⁵ An'iu, A, ki otsipis'si nap'ioyis Jesus i'tomsitsipsattsuaie, ki an'iu Tsa kitsta'pa, Simon? Tükka' au'tuyiua mix'kim ks̄ökkum istsin̄'ax? Otauūt'okosix, ki pie'tappix?
- ²⁶ Peter an̄istsiuie. Pie'tappix. Jesus an̄istsiuie, o'kosoauax matakotūmaiponitau'atsax.
- ²⁷ Ki, nökstaisau'kosatsösau īstüpuk omük'sik̄imi, ki suaipiks̄ists̄is amik'ats̄is, ki mammi kitotom'omikani mattos'; ki pakuiin'ainiki kitak'okonoau mix'kim: annök'mattos', ki ko'ts̄isau, kitak'siponitanuni.

18

- ¹ AN NIK' otūksin̄imats'ax itoto'iau Jesus ki an'iau, Tükka' mīstüpomüks̄im'a spots' im istsin̄'naiisinni?
- ² Ki Jesus itsin̄'iköttsiuie inük'sipoka ki itüt'skipotoiyuax.
- ³ Ki an'iu, kitau'mün̄istopuaau saiisau'aitsinoeniki, ki saie'tumanists̄inoeniki inük'sipokax, kimataksipi'puaua spots'im istsin̄'naiisinni.
- ⁴ Annök' aks'inüksipokaistutosiuök manīst'inüksts̄imipi am'o pokai'i, itsis'tüpomüks̄im spots'im istsin̄naiisinni.
- ⁵ Ki annök' ak'autuyiuök tuks'kai inük'sipokaiistotosiisk, něsto'i nitau'tok.
- ⁶ Ki annök'istssk̄im'sk̄ukiats'iuök tuks'kumi anniks'isk inük'sipokaxk nitau'maitokixk, ökh'siu pikiai'okotoki k̄in'attossaie, ki inets'issi omük'sik̄imi.

⁷ Istsskím'skūksínni it'okapiu ksökkum, Istsskím'skūksísts ak'itotoiau; ki annök' nín'auök paiuk'sipippotomök istsskím'skūksínni, aks'ksinímaie maka'pi!

⁸ Ün'nikiae kotsís' ki koköt'si istsskím'skūkiats'otsenikiau, kōksinít'au, ki mís'tüpapiksístaiau: itókh'siu kök'kitsipíssi opai' tappiisínni kōks'istsekaiisi ki kök'opokökki, kökstaitüp'apixikösi küttaiaiapunstsíuasi ki kitai'akokötsísts ki kitai'akötsísts.

⁹ Ki koöps'pi istsskím'skūkiatsotseniki, sauau'tos, ki mís'tüpapiksístsí: itókh'siu kök'kitsipíssi opai'tappiisínni tuks'küm moöps'pa; kökstaitüp'apixikösi küt'taiaiapunstsíuasi, ki kitaiakoöpspix.

¹⁰ Mokök'ik kök'stuksístotoawsí tuks'kumä am'oksk inüks'tsimix: kitani'istopua spots'im oto'tokatatsuauax üks'skatsimiau Nin'a ostoksí'sie spotsim otsitau'pipi

¹¹ Nín'au okkui ito'to mökitsikömotse'piösaie annök' at'stauök.

¹² Tsa kitüs'tapua? Nin'an minan'attüssi kepíp'pi emük'ikinax ki tuks'kumi itünis'tapu, kütтомисауүssкітсімі'axau piksíp'pi piksi'koputsi, ki kütтомисауaitappo'ats netum'moists, ki kütтомисаupsümmiuats annök' nittüppu'ök?

¹³ Ki iküm'okonoössaie, kitau'mün'istopua maništse'tametükkipiax piksíp'pi piksi'koputsi otsaiis'tapusax itsis'tüpskaietametükkiu annök' ikon'ímauök.

¹⁴ Neto'i omat'sitsitanats Kin'ä spots'im tuks'kumi anniks'isk inüx'tsimixk mök'saiinakuaiissau.

¹⁵ Stsik'i, kumu'pappiipi sauo'kómotsístototseniki, matan'istsíss ot-sauo'kómotsitappiisínni, ksěsto'a ki osto'i namís tsitappiik; okh'totseniki kitse'motsau kumu'pappiipi.

¹⁶ Ki saiiokh'totseniki, tuks'küm tsöktau na'tokumix pokitappomisau, kónai'poawsísts möks'eikosau, otokh'tsísa natsitappix, tsoktau nioks'kaitappix.

¹⁷ Ki sauokli'toüsax, anıstsíss'church: ki sauökh'tsíssi church, ünnianists'is sai'etükkiuä ki publican.

¹⁸ Kitau'mün'istopua, kitsit'aiipipi ksök'kum, akitaiipip spots'im: ki kitsitapotsippi ksökkum, akütsitapotsip spots'im.

¹⁹ Kimat'anıstopua, netum'anistsitsitainoainiki kitak'aukömönisuai, Nin'a spots'im aks'istutomoyiuaxaie.

²⁰ Natokümi tsoktau nioks'kumi nitsín'ikösim itsitomo'oaupi nít'sitaitütsikiaupi.

²¹ Peter itümitotoiae, ki an'ıstsíuaie, Tsanetso'awtau numu'pappiipa nöksauumitsıstu-tuyıssi, ki nöks'ksinnoössi? Akokitsikaiasts?

²² Jesus an'ıstsíuaie, Kimatanıstopa ikit'sikaiests, ikitsikippuiests ikit'sikaiests.

²³ Spots'im ıstsín'naiisínni nitum'anıstsíu omüx'ına annök' ak'okökitsímaiauök otsitappim'ix.

²⁴ Ki otau'mütüpükstükkisi tuks'küm ot'sittotsippotokaie, ke'pi omük'sikepíppoyi mix'kimix otai'akokotopiaie.

²⁵ Otsai'itstsíssi mökokotösai'e, Otsín'aim an'iinaie mök'apikosaie, ki otokem'an ki o'kosix ki otokönai'nanısts, ki mökotoku'yısa mix'kimix.

²⁶ Otsitappimi itopıstuksısan'o'piınaie ki atsímmímmi'ınaie ki an'iinaie Nin'a, pinane'tükkit ki kitaksüpanıs'tokoto.

²⁷ Ki annök' matap'piuök otsín'aim kaiım'iuaie ki paio'toyiuiae ki ünnim iks'ksinnuyiuiae.

²⁸ Ki neto'ök matap'piuök súx'iu, ki tuksküm'i otopok'apotükkimix ikon'oyiuiae otai'akokok'isk kepíp'pii a'pünasainix; ki een'iuaie, ki paiu'tsíniuaie ki an'iu, Ponitat' kitai'akokokipix.

²⁹ Ki otopokapotükkim'i itoipıstuksısanopiınaie, ki auköm'önıstsíuaie, ki an'iu, pinane'tükkit ki kitaksüpanıstsokoto.

³⁰ Ki matōkhsitükkiu'ats; ki itappo' ki itsipsts'tapiksistsiuiae itai'okiakiopi, otsauomasüpanistsiponitasaaie mökstaisüksaaie.

³¹ Otopok'apotükkiimix otsin'sax eks'kaikikinëtükkiu, ki ito'toiau, ki otsin'aimoauai aiitsinikuyiauësts.

³² Ki otsin'aim otsin'niköttossaie, an'istsiuiae, Sauum'itapotükkiuă, kitai'akokokipix kitsin'omokitan'ikipi:

³³ Kanis'tsikimopi kumauk'sauanistsikimaisks kitopokap'otükkiimokă?

³⁴ Ki otsin'aim ăstse'tükki'ınai, ki itsitüpumüts'kaiuaie pu'ınaitappix otsaumai'süppiponitassaie.

³⁵ Neto'i Nin'a spots'im kitak'anistotokoau saiisin'ıminoainiki ku'sskëtsipöpuauësts kumut'aukimaupuai kumu'pappiipix.

19

¹ KI Jesus annists'isk epo'awsists otaiksiu'attosësts Galilee itsistüpa'atomaie. Ki Judaea istssoots'ists, Jordan mís'taputsim, itoto':

² Ki akai'tappix ipokiuo'iauaie; ki annim' ikut'totoyiuaax.

³ Pharisees itoto'iauaie, ki as'saksksinnuyiauaie ki an'istsiuiae, ökhsiu'ats nín'au könai' nükünistapists mök'anistüpskoösaaie otokem'an?

⁴ Ki noküt'anistsiuax kikütanistop'ats sinak'sin, annök istsitsap'istutuyiuökax ap'istutuyiuax nín'au ki ake'u.

⁵ Ün'nikiae nín'au itai'akskitsiu ax un'ni ki oksis'tsi, ki ai'akükommimiu otokem'an: ki akitum'anistoksisakumiau.

⁶ Ün'nikiae matsistoküm'axau, itse'tumanistoksisakumiau. Ap'istotokiuua otipo'totopists, pinit'stsis matap'pi mökai'aketotosësts.

⁷ An'istsiuiae, niauk'anii Moses ök'okotosi sinak'sin, ki ök'ünistüpskoawsi?

⁸ An'istsiuax Moses, kumut'sipotomokoau kitse'usskëttsipöppisuai, kökötünistüp'skoössuui kotokem'anoauax; ki istsitsi'i matütünistsiu'ats.

⁹ Ki kitanistopuaau annök' akünistüp'skuyiuök otokem'an, sauau'ökotasaie, ki otai'kaokemaitaii stsik'i itau'ökotau: ki annök' ikem'attauök itüp'skoauök, itau'ökotau.

¹⁰ Otüs ksñimatsax anistsiuiae Ünnianists'ıssau nin'au ki otokem'an, matókhsiu'ats mök'okemsi.

¹¹ Ki an'istsiuax könai'tappix matokot'otsimaxaie annik' epo'awsinik, anniks'isk iko'taxk nittsimiauaie.

¹² Itstsi'i iuai'itax itsipo'kaiiau; ki stsik'ix matappix iuai'itsiuax, ki stsik'ix iuai'itastotosiau, Spots' im istsinnaisinni umut'uaïitastotospiau. Annök' ikot'totsimök ünnianistots'isaie.

¹³ Inük'sipokax itotsipotoaii mökittokhitsikins'tsaksax, ki mökkitatsimoiikasi: ki üsksinimats'ax an'istsiuax unnai'e.

¹⁴ Ki Jesus an'iu, Pokitsim'mokau inük'sipokax ki pinanis'tokau nökstai'puksipaaiıısau. Ün'nianistaps'iau spots' im istsin'naiisinni.

¹⁵ Ki itohkitsikins'tsakiuax, ki itsis'tüpaatomaie.

¹⁶ Ki, süppit, tuks'kumi itsitotoiñaie ki an'iu, Ökhsin'ai, tsanistap'iuu nök'ökhstututipi, nökkuanan'si üsk'sipaitappiisinni?

¹⁷ Ki an'istsiuiae, Kumauk'ainikük'iks ökh'si? Matütsitsipsa ökhsis, nitüks'küm, Ap'istotokiuă, itökh'siu: makitsipim'eniki opai'tappiisinni, sat'sitests okök'itsimanists.

¹⁸ An'istsiuiae Tsistsimă? Jesus an'iu, kimataksenik'ipa, kimatakau'ökotapa, kimataksikömos'pa, kimatakitüp'saiepitspa.

¹⁹ Ükomim'misau kín'a ki kiks'sta; ki, kitak'anistükommimau kitopokau'pimau kanistük'omimmospi.

20 Man'iköppi an'istsiuiae. Nítokönüs' satsipiau am'ostsk nitsök'umapiisi. Tsanistap'iua niküt'tomüssatsipi?

21 Jesus an'istsiuiae maksüpanis'tsiminiki matap'iköttoat kitsinan'ipi ki ko'tsisa kím'atapsix, ki kitak'okuinani treasure spots'im: ki puk'siput, pokiuot' něsto'a.

22 Ki man'iköppi otokh'tsim'si annik' epo'awsňik, itsikikin'iistapu: tük'ka ek'akauoi otsiňan'ists.

23 Jesus itüm'anistsiuax otüsksinimats'ax, kitau'münistopuau, ako'tsapciuă ak'skotoitsipim spots'im istsin'naiisinni.

24 Ki kimat'anistopuau aks'istüpiksistspapiu'camel mökotsisüppoksűx atünau'ksis istakün'ikai, ki mataksiksistspapiu'ats ako'tsapciuă mök'itsipissi spots'im istsin'naiisinni.

25 Otüsksinimatsax otokh'tsimax ek'skaietükkiau, ki an'iau, Tükka' akokotsikomotse'piau?

26 Ki Jesus ūs'sümmiuax, ki an'istsiuax matap'pix matokotsistutsim'axau; Ap'istotokiua ikotokön'apistutsiměsts.

27 Peter itüm'anistsiuiae, sat' sit, nitokönüsskipinan ki nitopokiuo'piňan ksěstu'a. Tsa nitakanistokuinan'ipinan?

28 Ki Jesus an'istsiuax, kitau'münistopuau, ksěsto'au kitopokiuo'puau nesto'a, Nín'au okkui otak'ittokhittaupissi ots'tsapiniso'pötsis, ksěsto'au kitak'ittokh ittau pipuau na'tzikoputtuyists asso'pötsists kökitokök'itsimattosau Israel istsistsikoputsix matap'pix.

29 Ki anniks'isk skim'ixk oko'auěsts, ki anniks'isk skits' ixk umu'pappiipuauax ki ot'akemoauax ki unoauax, ki oksist'oauax ki otkem'anoauax ki o'kosoauax, kiotsin'simmanoauax, něsto'i itskim' iauěsts, kepip'pi ak'okuyiau, ki akokuinan'attomiau ūsk'sipaitappiisinni.

30 Ki akai'tappix matom'six ak'sakoissiau, ki sako'issix ak'otomsiau.

20

1 SPOTS' IM istsin'naiisinni netoi'nitsiu nín'au, nap'ioyis istsin'aim, annök kök'könisuxiuök mök'anistosi ap'autükkix, mökapotomoyisax otsin'simman.

2 Ki ökh'situkkisax mökokuyisax tuks'kai ksistsikui tük'skümi apün'asaini itüp'skuyuiax otsin'simman.

3 Ki nioks'kaii itai'ksistsikumiopi mat'suxiu, ki stsik'ix nan'nuyiuax nam'itaipuyiax itau'pumopi,

4 Ki an'istsiuax noköt'sitappoak insim'man, ki moköm'otsissi kitak'okotopuau, ki itappo'iau,

5 Nau'yi itai'ksistsikumiopi, ki piksu'yi itai'ksistukumiopi, mat'süxiu, ki netoi' mat'anistsiu.

6 Ki nitsiko'puttuyi itai'ksistsikumiopi, itsüxiu ki ikon'oyiuax stsik'ix nam'itaipuyix, ki an'istsiuax konai'ksistsikuyi kumaukai'amitaipuisks annom'?

7 An'istsiauaie mats'itsipsa matap'pi nök' anikinan. An'istsiuax, Noköt'sitappoak insim'man; ki moköm'otsissi kitak'okuinanipuau.

8 Ki autükkus'si, insim'man istsin'aim an'istsiuiae otap'otomoki, niniköt'sisau ap'autükkix, ki ko'tsisau saiak'inosattaupiau, matom'okotsisau sako'issix, ki tük'okotsisau matom'six.

9 Ki istoto'sau nitsiko'puttuyi itai'ksistsikumiopi itaumütüp'apotükkix, kónai'ínax ikono'kuyiau apün'asaini.

10 Ki matom'six isto'sau, ūs'taiau mökoku'yisauiae stsik'i; ki ikono'kuyiau apün'asaini.

11 Ki otoku'yisauiae, itüpaukape'poawtsiauaie nap'ioyis istókhsin'ai,

¹² Ki an' iau, anniks'isk sako'isixk nituk'skau itai'ksistsikumiopi itapotükkiau, ki kanistokotaiau kanist'okokipinān ki ksistsiku'i īstsiksīs'tutsissinni nitap'autükkipinān.

¹³ Ki an'ītsiuiae tuks'kumi, Napi'a, kimat'omaikimatsistotopa: kiküt'tomaiōkhsitükkipa tuks'kumi apūn'asaini?

¹⁴ Matsit' kitsinan' ki mīs'taput; nitak'anistokotau am'o sako'issiu kanist'okotopi.

¹⁵ Kütтомöökhsiuats nitsinan' nanistsitsitapi nök'anistutsissi? Küttauakapiu'ats koöps'pi, mök'ökhsissi nitsinan'?

¹⁶ Ki sako'issix akotom'siau, ki matom'six ak'sakoissiau; tükka akaiēm'ix ni'niköttaiau, ki un'natosimix mat'toaiau.

¹⁷ Ki Jesus otsitüpamissosi Jerusalem, na'tsikoputtsix otüs'ksinimatsax itünistüp'ikax, ki an'ītsiuax,

¹⁸ Sat' sit aitüpamissau'op Jerusalem, ki nīn'au okku'i akitüpomüts'kau omük'atoiapiekuax ki ai'sinakix, ki akünistokökitsümüt'tsiiuaie möks'einsaie.

¹⁹ Ki akütsitüp'omütskau Gentiles mökitapapistotoössauaie, ki mökitstipis'ossauaie, ki mökauai'stösauaie; otsoks'kaiksistsikusi ak'ütsipuau.

²⁰ Zebedee oku'ix oksis'toauai ipok'itotomiauax oku'ix, ki atsimmim'miauaie, ki au'köömönistsiauaie tuks'kaii.

²¹ Ki an'ītsiuiae, Tsa kanistsitsitapa? An'ītsiu aie. Anit am'ox nitai'akokosix mökittaupisau kitsin'naiisinni, tuks'kuma netots'i, ki tuks'kuma e'aksisauotsi.

²² Jesus an'iu, kimatsksinip'uaua kitau'köömönikipuai, Kikütaiakokotsimipuau annök' kos'ök nimutai'aksimipük? Kikütaiakokotütapinükpuau üsta'pinüksinni nimutai'akütapinükpi? An'ītsiauaie, nitokot'ünistspinan.

²³ An'ītsiuax kitak'ütsimipuau no'kosä, ki kitak'ütapinükpuau üsta'pinüksinni nimut'akütapinükpi; ki nimatsinanëtsau kökokotosuai kökittaupisuai netots'i ki e'aksisauotsi nesto'a, ki anniks'isk matap'pix Nin'a ük'aisüppütsistotomoyiuax, otaksinan'oaiu.

²⁴ Ke' pix otokh'tsimsau ītsimmim'miauax na'tsitappix ipapiümmotseiix.

²⁵ Ki Jesus niniköt'siuax, ki an'ītsiuax, kits'ksinipuau Gentiles otsin'aimoauax otain'aiiskotokoiauax ki anniks'isk omüx'īnaxk nokötai'naiiskotokoiauax.

²⁶ Ki matakétumanistsiu'ā ksésto'au: annök' ak'omüksimök, ünanistap'otüksi;

²⁷ Ki annök' kitaks'innauükök ünanistap'otüksi:

²⁸ Nin'au okku'i matütoto'ats mök'apotomoösaie, mök'apotomoösi umut'oto, ki mök'itatsuaumütskotosi akaitappix opai'tappiisinni.

²⁹ Ki otsistüpaatosau Jericho, akai'tappix ipokiuo'iauaie.

³⁰ Ki satsit, natsitappix naps'tsix pitsiko'-otsim i tau' pix otokh'tsisaü Jesus umutak'itsscosaie awk'umiau, ki an'iu, küm'okinan, Nin'a David okku'i.

³¹ Ki o' tappiisin'na ai'semiauax mökstaie'puyisax: ki matsistawk'umiau ki an'iu küm'okinan, Nin'a, David okku'i.

³² Ki Jesus itsipu'yu, ki nan'niköttsiuax, ki an'iu, Tsa kök'anistutopuau?

³³ An'ītsiauaie, Nin'a möksikauopiisaii noöps'pinanix.

³⁴ Ki Jesus kaiim'iuax, ki itsiksen'iuax oöps'puauax, ki oöps'puauax kau'opiau, ki itopokiuo'iauaie.

21

¹ OTSITASTOTOSAU Jerusalem otsitotosau Bethphage, itum'uasuaie Olives an'īstop Jesus itüp'skuyiuax na'tsitappix otüsksinimats'ax,

² Ki an'ītsiuax, akap'ioyis astsi'īm ītsipi'ik, kikitakstümkonau üsk'omükstokiua aks'isksipistau, ki o'kosepokai ak'opokitaipuyimiu: apo'tokau ki puk'sipippotokikau.

³ Ki sitsipsatsenoainiki matap'pi, kitak'anistaiau Nin'a au'anistsiuax; ki ak'otümütsitüpskuyiuax.

- ⁴ I kōnan'istutsip mōks'enūpaništosi otan'iipiaie prophet ki an'iu,
- ⁵ An'istok Sion otūn'ni, Sūm'miš kitsin'aimau kitsipuksipa'ak, ikini'siu, ki ūskomük'stoki itokhitopiu, ki o'kosepokai ūskomük'stoki o'kosae.
- ⁶ Ki ūksinimats'ax itappo'iau, ki Jesus itūn'istutsimiax manistanistopiax.
- ⁷ Ki itsipuksip'piauaie ūskomük'stoki ki okose'pokai, ki itokh'itstomiau otsistotos'oauěsts ki itsittokhitstsi'iauaie osto'i,
- ⁸ Ki ek'akaitappix saie'kuyiauaie otsistotos'suauěsts moksokui; ki stsik'ix ka-iak'imiāu okün'iksists ki moksoku'i itókh'tümiauěsts.
- ⁹ Ki anniks'isk matap'pix i'tomaumattoyixk ki itopokiuo'ixk, awk'umiau, ki an'iau, Hosanna ünnianistsitüp'itsis David okkui: Atsim'siu annök' aipuksipu'ök nin'a otsin'ikosim; Hosanna miš'tüpspiu.
- ¹⁰ Otsitsipis'si Jerusalem, konai'akapioyis ap'aitsitaiau, ki an'iau, Tükka'ats?
- ¹¹ Ki akai'tappix an'iau annök'auk Jesus Nazareth istsiprophet, Galilee istauösim'im.
- ¹² Ki Jesus itsipim Ap'istotokiua otatoi'apioyis ki anniks'isk itsipst'anmüttskotükixk, ki itsipstawk'pumaxk natoi'apioyis, itsai'tüpiksistsiuax, ki au'otsuautuyixk otsit'aisinakipuauěsts ima'piximěsts, ki au'müttskotükixk kükku'ix ot-sasso'potsuauěsts ima'piximěsts.
- ¹³ Ki an'istsiuax, Sín'aip, Noko'ai ak'anistop a'tsimoiikapioyis, ki ksěsto'au kanis'tutsipuau kōmos'iepitsix oko'auai.
- ¹⁴ Ki naps'tsix ki ūs'tsekaiix itsipstotoyiauaie Natoi'apioyis; ki ikuttotoyiua.
- ¹⁵ Ki omük'atoiapiekuax ki aisinakix, otinis'ests skai'pissitapists otap'istutsipists, ki pokax otsitsipst'awkkumsau natoi'apioyis, otan'issau Hosanna ünnianistsitüp'itsis David okku'i, eks'kaaisauökhositükiau.
- ¹⁶ Ki anistsiauaie, kiküttaiaiokhtsip'ā otan'iipiau am'oxi? Ki Jesus an'istsiuax, A; kiküttonmisauanistopa sínaksin, pokax ki ūs'stax maau'auěsts kumut'totssüpanistsistutsip istsak'sin?
- ¹⁷ Ki itskit'siuax ki akap'ioyis ittüp'süxkitsimaie Bethany; ki annim' itsok'au.
- ¹⁸ Ki ksískuna'tünni mat'skitapposi akap'ioyis, itun'otsiu.
- ¹⁹ Ki otsitsinno'osi moksoku'i omux'iniestsisi, itoto'aie ki matsitokonimau'atsiae, nam'itaitsii suio'pokists, ki anistsiuiae, Ünnianist'sauüsksaiin as it ksěsto'a. Ki omux'inistsis sotüm'ikünipisui.
- ²⁰ Ki ūksinimatsax otsinis'au, skai'etükiau, ki an'iau, Mau'maikipikünipisui!
- ²¹ Jesus an'istsiuax, kitau'münistopuau Aumaitükkienoainiki, saietükkienoeniki itsistuts'ipi omux'iniestsisi kimataksikaksistutsipa, ki nokut'anistominoainiki am'o nitum'moi, ünistüp'itsit, ki ünistüp'apiksistükit omük'sikimi; ak'üništutsip.
- ²² Kitak'omianistau'kōmōnipuai a'tsimoiikainoeniki aumai'tükkienoeniki, kitak'okoksuai.
- ²³ Ki otsitsipis'si natoi'apioyis, omükatoiapiekuax ki matappix ot'omuximoauax otus'ksinimatsattüksi ito'toiauaie, ki an'iau, Tsanistapotümapsin'na kumut'anistutsipiau am'ostsk? Tükka' kit'okokaii am'ok otümapsinnik?
- ²⁴ Ki Jesus an'istsiuax kitak'oksüppoötsesattopuau tuks'kaii anik'ienoainiki kitak'ötanistopuau otümap'sinnumut'auanistutsipi am'ostsk.
- ²⁵ John ötüs'tapinüksin, Tsema itotstsuis'ats? Spots'im, ki matap'pi? Ki ai'sitsipsattseiau, ki an'iau, mak'aninaniki spots' im; nitak'anikan, kumau'stauaumaitoauaiišksix?
- ²⁶ Ki mak'aninaniki ma tap' pi, nitstünnaunaniau matap'pix; tük'ka ikön'auaniau John mōkoprophetsi.
- ²⁷ Ki anistsiauaie Jesus, ki an'iau, Nimatokot'anipin. Ki an'istsiuax, kimatokot'anistopuau otümap'sinnumut'auanistutsipiau am'ostsk.

²⁸ Ki Tsa kit'stapua? Tuks'kumi matap'pi, na'tokum o'kosix; Ki matom'sii itoto'aie, ki an'iu, noko'a, matap'otuk kit annok' ksistsiku'i nitsin'simman.

²⁹ An'iu Nimat'akittappo: ki itsako'isauaitsitau ki itsitap'po.

³⁰ Ki matssik'i itoto'aie ki mat'anistsiuiae. Ki an'iu nitak'ittappo, nin'a; ki matsitappo'atsaie.

³¹ Tuma' amoxi ūs'satsima un'ni otsitsi'taniaie? An'istsiauiae, Matom'siuā, Jesus an'istsiuax, kitau'münistopuaau kitsauomai'pisuai Ap̄istotokiūa istsin'naiisinni publicanix ki mats'akex ai'aksipimiau.

³² Tuk'ka John kitsitota'akuau mokom'otsitappiisinni īstokh'sokui, ki kimatau-maitoauau'ats: ki publicanix ki mats'akex au'maituyiauaie: ki ksēsto'au kitsin'suai kimatsakoisauaitsitapuaua kōkaumai'toausuai.

³³ Okh'tsik stsik'i parable, ittsiu' tuks'kumi nin'au, nap'ioyis īstsin'aim, itsüppipumattomaie īnsim'man min'istsix, ki itsitse'piskünattomaie, ki itatun'iakiu itsin'iokkeimskaipi, ki spiap'ioyis itap'istutsimaie, ki itok'kumatokuyiuax ai'īnsimax ki itsi'pio:

³⁴ Ki otas'tsissi mīn'īsts otai'akitsetspiests itup'skuyiuax otap'otomokix ai'nsimax mōk'okuyissi īstsin'īsts.

³⁵ Ki ai'īnsimax mat'tuyiuax otap'otomok-ix, ki tuks'kumi, itauaiak'iauaie, ki stsik'i initsi'auaie, ki stsik'i okotokix itau'aiakiauaie.

³⁶ Ki mats'itupskuyiuax stsik'ix otapotomokix: ki netoi' an'istutuyiuax.

³⁷ Ki sako'okhtsim, itup'skuyiu okku'i, ki aniu, ak'atsimmimmiau noko'a,

³⁸ Ki ai'īnsimax otsinno'ōssau okku'i an'istseiau Am'o otak'sinan; ki, öks'enitai, ki nöksinan'attopinaniau otsinan.

³⁹ Ki een'iauaie, ki itsai'tüpiksistsiauaie īnsim'man, ki initsi'auaie.

⁴⁰ Oto'si insim'man istsin'aim, Tsa' akanistutuya'atsax anniks'isk ai'īnsimax?

⁴¹ Anistsiauaie, ak'saiinaknaiatsistutuyiuax anniks'isk sauum'itsitappix, ki ai'akökkumatuyiuax otsin'simman stsik'ix ai'īnsimax, anniks'isk aiakokotsiauaie istsin'īsts aits'isau.

⁴² Jesus an'istsiuax, kikuttomasauanistopuaiisksix natoi'sinaksists, Ok'otoki, annök itsis'tüpapiksistauük aiokotoksapiokoiskaiau, netoi'nitsiu koke'i īstotom'okotok; am'ok Nin'a ot'apistutüksinni ki skaie'tsip noöps'pınanısts?

⁴³ Ün'nikaie kumut'anistopua Spots'im istsin'naiisinni ak'otsip ksēsto'au ki ak'okotau noke'tappix, anniks'isk aks'inasiixk.

⁴⁴ Ki annök' ai'akittutütsinssiüük annök' ok'otoki, aksi'ksisiu, ki annök' matap'iuök ai'akittutütsinssiüük okotoki aksipin'iau.

⁴⁵ Ki omük'atoiapiekua ki Pharisees otokh'tsimsau parables, īksinim'iau osto'auai umutai'puyisaie.

⁴⁶ Ki otap'sümmösax mōk'sixenösax, ūs'stünnuyiauaax akai'tappix, tuk'ka ū, 'taiau mōk'siprophetsi.

22

¹ KI Jesus mat'anistsiuax parables, ki an'iu,

² Spots'im istsin'naiisinni netoi'nitsiu tuks'kumi omux'inau, okuyi otokem'si.

³ Ki itup'skuyiuax otap'otomokix moksniköttosaxax anniks'isk otüm'axk: ki matuskak'sipuksipuax.

⁴ Ki mats'itupskuyiuax stsik'ix otap'otomokix, ki an'istsiuax anistok'au anniks'isk üm'axk, Sat'sik, nikaw'apastutsip nitso'ōssin: nitap'otskinamix ki nitunistakhtsimix ükainitaiau ük'okonaiksistsiiau: Puksipa'atok okem'sinni.

⁵ Ki ap'etsimiauaie, ki oksoku'oauests itappoiau, tuks'kumi otsin'simman, stsik'i otsit'aumütskotükkipi:

⁶ Ki stsik'ix mat'tuyiuax otap'otomokix, ki au'ksistutuyiuax, ki initsiu'ax.

⁷ Ki oműx'ina otokh'tsimsi, its's'tsetükkiu: ki itüp'skuyiuax otseën'akemix, ki itsaiänakuaiistutuyiuax anniks'isk inik'ixk, ki itsin'simaie otakap'ioyimoauaie.

⁸ Itüm'anistsiuax otap'otomokix, ük'aiksistsiu mak'okemsinni, ki anniks'isk üm'axk matsipumapsiu'ax,

⁹ Itap'poak moksoku'ists ki kít'okönaukonoaxk üm'mokau mak'okemsinni.

¹⁰ Ki anniks'isk apotükkixk itsitap'poiau moksoku'ists, ki ikönau'moipiauax ot'okönokonoauax makap'six ki ökh'six: ki itsüpanis'tsimiau üm'max.

¹¹ Ki oműx'ina otsipis'si möks'ınnoössax ümmax, nan'nuyiuiae nín'aii ikem'sinni ıstsiso'kösimi, mat'süpskösattomaie;

¹² Ki an'ıstsuaie, Napi'a, Tsa kanis'tsipipa kitsauomai'süpskösattosi ikem'sinni ıstsiso'kösimi? Ki matsepuyiu'ats.

¹³ Oműx'ina itüm'anistsiuax otap'otomokix is'ksipistok otsists' ki oköt'sists, ki is'tüppippis, ki satüp'iksistsis ski'natsi; ak'itsisi asain'sinni, ki papux'ekinikani.

¹⁴ Akai'tappix naniköttaiau: un'natosimix mat'toaiau.

¹⁵ Itümis'tapuiau Pharisees, ki itauüt'ünistsiiau mökítokonimösauaie ote'poawsıstsae.

¹⁶ Ki ipokitüp'skuyiauax otüsksinimatsauauax ki Herodians, ki an'ıstsuaie, Nin'a, nits'ksinipinan kitau'müni ki kitau'müniksinimatstükki Ap'ıstotokiua oksoku'i, ki kimatsümman'ax matap'pix: tük'ka, kimatsatsipats manistüp'apitappiopiau.

¹⁷ Anik'inan, Tsa kit'sapa? Ökh'siuats mök'otsiponitasi Cæsar, tsöktau mat'öksiuaats?

¹⁸ Ki Jesus nan'imaie otsau'okömotsitappiisuai, ki an'iu kumauksaksinokipuauauiists kitsiks'stapokömotsitappiansuai?

¹⁹ Ünis'tsinümmokik mixkım, kumut'siponitapi. Ki ito'tsipotuyiauiae nitai'pünasainiini.

²⁰ Ki an'ıstsuaax, tükka' am'o ostoksis'ä, ki tükka' osinaksin'ats?

²¹ An'ıstsuaie, Cæesar otsinan'. Itüm'anistsiuax kotok' Cesar otsinan'ists, ki Ap'ıstotokiua kotok' otsinan'ists.

²² Otokh'tsimsau annists'isk epo'awsıstsk itskai'etükkiu, ki itskit'siauaie, ki oksoku'auai itappo'iau.

²³ Neto'ik ksistsiku'ik, Saducees, anniks'isk an'iisk matsitstipats matsipuau'osinni itoto'iauaie, ki ai'süppoötsesattsiauaie,

²⁴ Ki an'iau, Nin'a, Moses itüni'u enis'si nín'au, ki saitstsissi pokax, oskün' akokem'atssi'ınaii otokem'an, ki ak'ksistauüttomuyiuiae us'i pökax'.

²⁵ Annok' ikit'sikümiau umu'pappiipix; ki matom'si otokem'attosi, its en'iu, ki otsai'itstsissi o'kosix itskit'siauaie otokem'an oskün' mök'okemattosae:

²⁶ Neto'initsiu oskuni enis'aie, ki omat'oskuni ki ikit'sikümiau ikönen'iau.

²⁷ Ki itsako'ieniu ake'u.

²⁸ Matsipuau'osinni tükka' otakokeman'atsaie, ikit'sikümix? Tük'ka ikönau'tuyiauiae.

²⁹ Jesus an'ıstsuaax. Kitai'patsıstutsipuau kimatsksinipuauěsts natoi'sinaksists ki ototümap'sinni Ap'ıstotokiua.

³⁰ Matsipuau'sax matokemiu'axau matapikau'axau. Neto'initsiu Ap'ıstotokiua otatsim'otokatatsix Spots'im.

³¹ Annik' matsipuau'awsinnik kiküttomisauanistop'ats annik' kitani'iipik Ap'ıstotokiua.

³² Něsto'akauk Abraham otsinan Ap'ıstotokiua ki Isaac otsinan' Ap'ıstotokiua, ki Jacob otsinan' Ap'ıstotokiua Ap'ıstotokiua enix' matsinan'oauats, sa'kiaitappiix otsinan'oauax Ap'ıstotokiua.

³³ Ki akai'tappiix otokh'tsimsau skai'etsimiau otüsksinimats'tüksinni.

34 Ki Pharisees otokh'tsimsau ot'omaupūtsōssax Saducees, itauūtomoi'piotseiau.
 35 Ki tuks'kumi, lawyer, ai'sūppoöttsesattsuaie, ki as'aksksīnnuyiuiae, ki an'iu,
 36 Nia'a, tse'a omūk'o okök'itsimani īstse'poawsists?
 37 Jesus an'īstsuaie, Kitak'ūkomimmau, Nin'a Ap'īstotokiua ki-tokönai'uskēttsipōppi, kitokönai'staaw, ki kitokönai'tsitani.
 38 Am'oi matom'iu ki omūk'o epo'awsinni.
 39 Ki pok'iota netoi'nitsiu, Kitak'ūnistūkomimmau kītopokau'pimok kanistuk'omimmospi.
 40 Annists'isk na'tokaistsk epo'awsists, ikönaukökitsimanists ki prophetix otan'ipists ikön'itaitsiiests.
 41 Otsakiaumoi'piotseisau Pharisees, Jesus sūppo'öttsesattsuaax,
 42 Ki an'iu, Tsa kitstatau'ats Christ? Tükka' oko'atsaie? An'īstsuaiae David okoai'e.
 43 An'īstsuaax, David umut'ainistainiköttaupiae Nin'ā, otanipi,
 44 Ap'īstotokiuaā an'īstsuaie nín'a, netots'i tupo'piit, nök'ūnistutoösau kikatum'ix kitsitautütsekau'pipi?
 45 David niniköt'tüssi Nín'a, Tsa otak'anistoko'atsaie?
 46 Ki matap'pi matsitstsipa mōk'okotsitsipsättosi tuks'kai epo'awsinni, ki annik' ksistsiku'ik matap'pi matokot'sakosūppoöttsesattau.

23

1 JESUS itüm'sitsipsiuax akai'tappix ki otüsksinimats'ax,
 2 Ki an'iu, Ai'sinakix ki Pharisees, Moses otsiso'pötsisaie itau'piau:
 3 Ünnikaie kitomian'īstaniipuai sat'sik ki nistutsik'. Ki manistsis'tutsipiau, pinan'is'tutsik: tük'ka itan'iau, ki matsistutükkiu'axau.
 4 Issoksis'tsists itau'monimiauests soku'ests mōkopa'tosau ki matap'pix otsistsoauests itotom'iauests; ki osto'auai matakotsistüpakiotsim'axauests tuks'kumi okit'suauax.
 5 Otokönap'otüksuauests itsistuts'īmieuests möksinnu'yisau matap'pix: itopük'istutsimiauests phylacteries, ki itomük'istutsimests otsaieno'tüksuauests,
 6 Ki ükome'tsimiauests oye'tanists īstotom'iapioyists, ki natoi'apioyists īstotom'isopötsists.
 7 Ki otsitau'pisau itau'pumaupi aiksemattsini'otseisinni, ki mōks'īniköttosau, Rabbi, Rabbi.
 8 Pinis'tsinikükik Rabbi: tuks'kumä kitsin'aimoauă, Christ: ki ksěsto'au kitokonaix'okoauax.
 9 Ki Pini'niköttok matap'pi, annom' ksök'kum, kín'a; tuks'kumä kín'oaua annök' spots'im itau'piuök.
 10 Ki pinitsin'ikükik Nin'ax: tuks'kuma kitsin'aimoaua, Christ.
 11 Annök' omük'ímök ksěsto'au, kitak'apotomokoau.
 12 Annök' ak'omuxistutosiuök, aks'inüxistutoau; ki annök' aksinük'istutosiuök, ak'omuxistutoau.
 13 Kitaks'ksinipuau maka'pi ksěsto'au ai'sinakix ki Pharisees, kitsiks'tapokömotsitappiansuai! Kitsitaiok'iauaiau matap'pix Spots'im īstsin'naiisinni: ksěsto'au kimatsitaipuau'ats, ki aiaksipimix kimats'epokkitsetomauaxau mōk'itsipisau.
 14 Kitaks'ksinipuau maka'pi ksěsto'au ai'sinakix ki Pharisees, kitsiks'tapokömotsitappiansuai! Nam'akex oko'auests kitau'attopuaiau, ki kitaisümiksistapatsimoiikapuau: mís'tüpkapii kitakoku'yisuai.
 15 Kitaks'ksinipuau maka'pi ksěsto'au ai'sinakix ki Pharisees, kitsiks'tapokömotsitappiansuai kitotka'atau ksök'kum ki omük'sikimi kōk'itokonoösi

tuks'kūmā matap'iuā mōkitanī'stsitsasi kanīstsitsi'tawpi kitaumaitu'yissi, kanīstūm'ipuai ksēsto'au Hell oku'yix kitak'anīstsistokiaiistutoauau.

16 Kitaks'ksinipuau maka'pi ksēsto'au kitsaps'tsiotüpñkipuau, kitan'ipuau annōk' akitup'ūtauūniuōk omūk'atoiapoyis matsikiu'ats, ki annōk' akitup'ūtauūniuōk omūk'atoiapoyis īsto'tokuiixkīm, aks'istutsimae!

17 Kitūt'tsapspuau, kitsaps'tsiipuau: Tsīma' omūk'o. Otoku'iixkīm, ki omūk'atoiapoyis annik' itatsim'mīmmiik otoku'iixkīm.

18 Ki annōk' akitup'ūtauūniuōk altar, matsikiu'ats; ki annōk' akitup'ūtauūniuōk kotük'sinni altar itokhīts'tsipi, ai'aksistutsimae!

19 Kitūt'tsapspuau, kitsaps'tsiipuau Tsīma' omūk'o, kotük'sinni, ki altar annōk' itatsim'etsimōk kotük'sinni?

20 Annōk' aiakitup'ūtauūniuōk altar, itup'ūtauūniu altar ki mian'isttokhītsii.

21 Ki annōk' aiakitup'ūtauūniuōk omūk'atoiapoyis, itup'ūtauūniu omūk'atoiapoyis ki annōk' iko'attomōk.

22 Ki annōk' aiakitup'ūtauūniuōk spots' im, itup'ūtauūniu Ap'istotokiuā ot-spiso'pōtsis ki annōk' itokhittaupiōk.

23 Kitaks'ksinipuau makapi ksēsto'au ai'sinakix ki Pharisees, kit-siks'tapokōmotsitappiansuai! Kitai'ponitasuai mint ki anise ki cummin, ki īssoku'ists kimatsatsipuauēstsau, okōk'itsimanīts, kīm'apiisinni ki aumai'tūksinni: am'osts ökh'si kōk'satsosuaiau; ki mat'ökhsiuats kōk staiistutsissuai stsīk'ists.

24 Kits' apstsiotüpñkipuau, kitai'soautsauau inūx'soisksissi, ki kitait'sissttimauau camel:

25 Kitaks'ksinipuau maka'pi ksēsto'au ai'sinakix ki Pharisees, kit-siks'tapokōmotsitappiansuai! Kōs'ā ki saiētso'kosi sauauts'i kitūs'siipuaua, ki pīstots'īm itui'tsiau minīk'otūksinni ki auūt'tseisinni.

26 Kitsaps'tsii Pharisee, matom'siitau pistots'im kos'ā ki saiētso'kosa mōk'ūtsitsiksixissi sauauts'i,

27 Kitsaks'ksinipuau maka'pi ksēsto'au ai'sinakix ki Pharisee kit-siks'tapokōmotsitappiansuai! Ksīkoken'imanīts kine'tūmanīstspuau ai'ökhsinipiau sauauts'ītsi, ki pīstots'īm itui'tsiau enix' okin'oauēsts ki makap'ists.

28 Netoi'nitsiii ksēsto'au kīto'kōmotsitappiinipuau matap'pi, ki pīstots'īm kitotuit-skitsipuai ksīs'tapokōmotsitappiisinni ki sauum'itsitappiisinni.

29 Kitaks'ksinipuau maka'pi ksēsto'au ai'sinakix ki Pharisees, kit-siks'tapokōmotsitappiansuai! Kitap'istutsipuau prophetix otoken'imanoauēsts, ki kita'nūtsistutsipuau mokōm'otsitappix otoken'imanoauēsts,

30 Ki kitanipuau nitsa'kiaitappiipinanopi nīn'anīx otsa'kiaitappiisau nīs'tasauopoksistokemaumūnanopiau prophetix otsa'apūnoauēsts.

31 Ün'nikiae kit'auūtanipuau, ksēsto'auūkauk anniks'isk matap'pixk initsixk' prophetsix o'kosoauax.

32 Tu'itok kīn'oauax tsauum'itsitappiisauēsts.

33 Pitseksinax, opīx'exīnasīnna, Tsa'a kitakanīstupīs'tapixsattopats Hell īstokök'itsimani?

34 Ün'nikiae, sat'sīk kītakittüp'skoaiiau ksēsto'au prophetix, ki mokōk'ietappix ki ai'sinakix: ki stsīk'īx kitax'enitauaiau ki kitīikau'aistauaiau; ki stsīk'īx kitakitsipstūtsipīs'auaiau kitatoi'apioyimoauests, ki kītak'auksistutuauaiau amian'īstakap'ioyīsts otai'akitsipīsau:

35 Mōkittokh'ittaisissi ksēsto'au kōnau'kōmotsitappiaapūni ksōk'kum it-sai'kimskaii. Abel mokōm'otsitappiuā otsa'apūn itūpots'tsiuaie Zacharias, Barachias okku'i otsa'apūniaie annōk', kitsitsenitaauauōk itūt'sikatsi omūk'atoiapoyis ki altar.

36 Kitau'mūnīstopuau kōnai'sītskā aunok' o'tappiisīnna akītotu'iēsts.

³⁷ Jerusalem, Jerusalem ksěsto'auă kitai'nitauaie prophetix, ki anniks'isk itüp'skuaxk ksěsto'auă ok'otokix kumutauuaiak'iauaiau, nökstanistsikapumoi'piauopi ko'kosoauax nipaau'ă manistau'moipiopi o'kosix ki kimat'ökhitsipuau'ats!

³⁸ Sat'sik, Koko'auai nam'itaitsiu kít'skitomoko.

³⁹ Kitan'istopuau, issoots'i kimatakainokipuaua sauanenoainiki Atsim'siu annök' paiukspu'ök Ap'istotokiua otsin'ikösim.

24

¹ Ki Jesus itsük'iu ki itsis'tüpaatomiae omük'atoiapoyis ki otüsksnimatsax itoto'iauaie mökanis'tsinnomoösauaie omük'atoiapoyis istap'istutüksinni.

² Ki Jesus an'istsiuax kiküttaisauaipuauastsau kónai'istsk? Kitau'münistopuau, matakskit'aupa okotki mökstaiina'piksistosi.

³ Otsit'tokhitaupissi nitum'moyi Olives, üsksnimats'ax isimitoto'iauaie, ki an'iau, Anik'inan Tsanists's'akanistsiu'astsau? Ki tsa akanistsiu'a kitsipukspusinny, ki punksök'kuasisi?

⁴ Ki Jesus an'istsiuax Iskskats'ik kökstaipistsiksiststu'yisuai.

⁵ Akai'tappix ak'ütsitotoiau nitsin'ikösim ki ak'aniau Christ něsto'akauk; ki ak'sipistsiksistutuyiauax akai'tappix.

⁶ Ki kitakokhtsimattopuawai auakaw'tseisists ki mak'auakawtseisists: Sats'sik kökstai'apaitsitasuai; konai'istsk ak'itstsiau; ki umut'aketsinikawpi matomoto'ats.

⁷ Aiok'auua aksipua'tseiau aiokauai'i ki nin'naiisinni aksipua'atomiau nin'naiisinni; ki ak'unnatosisu aau'össinni, ki ak'itstsui okh'tokosists, ki ksök'kumä otaks'ikaupiisists, ki akokönau'toitstsiau.

⁸ Am'osts Istokönau'mütüpipuünawkuyii' sists.

⁹ Kitakaumüts'akipuau kökätapauksistutoksi, ki kítaks'enikoaiau: ki kónai'okaauua kumutaks'tsimmimmokoau nitsin'ikösim.

¹⁰ Ki akai'tappix akistskimskükiau ki akaumüts'katseiau, ki akau'kimotseiau.

¹¹ Ki akaiem'ix ksis'tapsix prophetix aksipuaiau ki aksipisks'tutuyiuax.

¹² Ki sauo'kömotsitappiisinni otakau'osi, akai'tappix otükome'tüksuaii akstuyiuiae.

¹³ Ki annök' eikak'ímauök umuk'itsipi aksikömötse'piau.

¹⁴ Ki am'ok nin'naiisinni istökh'sitsiniksinni ak'anistop kónüs'ksökkum, kónai'okoaua moks'ksiniisaauaie; ki umuk'itsipi ak'otümitoto.

¹⁵ Ninim'inoainiki ūs'tsimetsipi Daniel otan'istopi atsim'apii istai'puyissi (annök' an'istomök ünnists'ksinissi:)

¹⁶ Anniks'isk Judæa itau'pixk ünnianistitüpoks'kasau nitum'moists:

¹⁷ Annok' itokh'itaupiuök oko'ai pínünists'ínissaatos mök'sauautsissi itsipsts'tsii oko'ai:

¹⁸ Annök' insimman itau'piuök pinüt'ünistsskos mök'otsissi otsistotos'ists.

¹⁹ Anniks'isk ipitap'piixk ki ūs'takataxk aksksnimiau makapi annists'ists ksistsiku'ists.

²⁰ Atsimoiikak kök'stautsimutasuai stuyissi, ki issik'opiiksistsikui.

²¹ Annik' omük'ipuünasinni ak'itstsui, istsitsis'si ksök'küm, ki annok' manists'ipuünapsi, aksis'tüpünistsipuünapsi, ki is'sotsk matakotümanistsipuünapsi'ats.

²² Ki annists'ists ksistsiku'ists sauun'natsistutsisests mat'akitsipa matap'pi itsikömötse'piaiau; aumai'tükkixk, osto'auai itunnats'istutsimests annists'ists ksistsikuists.

²³ Kümits'tsiki matap'pi kitai'akaniki Süm'miš, am'auk Christ, ki om'auk; pinau'maitos.

²⁴ Ks̄is'tapsix Christix akitsipuau'iau ki ks̄is'tapsix prophetix, ki akan̄s'ts̄innūkiau omūk'apstosists ki p̄isats'kasists; ki ik̄um'itstsiki aks'ip̄stsiks̄istutuyauax au-mai'tükkiixk.

²⁵ Sat'sik, kikau'anistopuau.

²⁶ Kūm'anistsenikiau sat'sit ks̄is'tapsks̄okkuyi ūn'amauk; pini'tappoat; Sa'sit, s̄imiap'oyists ūn'amauk; pinaumai'tükkiik.

²⁷ Ks̄istsikum' manisttotsipusipupi umut'autstsipi apinök'kuyi, ki manistsitüpikünatspi ame'totsi; netoi' ak'ünisttsiu n̄in'au okku'i otos'aie.

²⁸ M̄iks̄inii otsits'tsipi, ūn'nim pi'tax akomooi'iau.

²⁹ Annists'ists ks̄istsiku'istsk̄ istsipu'inasists otaksiuos'au, nato'si akski'īnūm, ki kokum'ikesūm matakanačimauats, ki kōk'atosix akotots'īnissiau, ki spots'im otsis'kōpsinni akauūt'apixip:

³⁰ Ki Nin'auā okku'i otap'stosinni akitsinakoae spots'im: ki ks̄ok'kum īstokōnai'tappix ak'otūmauyesiau, ki aks'īnnoyeiau Nin'au okku'i spots'im istsissoks̄is'tsikuists itsipsts'otosi, otūmap'sinni ki omūxik'kūnnasinni akopoto.

³¹ Ki ak'itūpskuyiuax otatsim'otokatatsix ak'soks̄ikkiax, ki aumai'tükkiixk akitomo'i'piiuaax, nissoo'ists sopu'ists ki spots'im umuk'itsipi:

³² Annok', īks̄inik parable omūx'īnistsis; okūn'iksi otsa'kiūkkin̄isissi, ki otsuo'pokassi, kitsks̄inipuau nepu'yi itasts'tsiu;

³³ Neto'i maks'īnīmenoainiki annists'isk, īks̄inik, mōkaststsissi, ito'to okh'sep̄istanists.

³⁴ Kitau'mūnīstopuau am'oi o'tappiis̄inaii mataks̄istapu'ats otsauo-maisūpanis'tsiosau annists'isk.

³⁵ Spots'im ki ks̄ok'kum ak'eitsinikau, ki nitse'poawsists mataketsinikau'ēstsau.

³⁶ Annik' ks̄istsiku'ik ki annik' itai'ks̄istsikumiopik matsks̄inim'ats matap'pi, Spots'im īstso'tokatatsix matsks̄inim'axauaie, Nin'a nits'ks̄inīmaie.

³⁷ Noe otsiks̄is'tsikumists manists'ipiests, netoi' ak'anisttsiiests Nin'au okku'i oto'siae

³⁸ Otsauomo'kōnaiokkeuasi ks̄okkum manistau'yipiau ki manistai'simipiau, manistok'kemipiau manista'piköttükkipiau, itüp'itsiu annik' ks̄istsikuik, Noe otsit'süppopissi akh'iosatsis.

³⁹ Ki matsks̄inim'axau otsauomo'kōnaiokkeuasi ki itsau'inakuaīstutuaiau; netoi' ak'anistsiu Nin'au okku'i oto'siae.

⁴⁰ Natsitappiix akotūmitau'piiua insim'man: nituks'kūmi ak'otoau, ki sts̄ik'i ak'skitau.

⁴¹ Natsitappiix akex' akitaipik'iakiau; nituks'kūmi ak'otoau, ki sts̄ik'i ak'skitau.

⁴² Ūn'nikaie mokökik: kimats'ks̄inipuau annik' itai'ks̄istsikumiopik kits̄in'aimoau otai'akitotopik.

⁴³ Am'okă īks̄inik', Napioȳs īstōkhs̄in'auā otsks̄inim'opi annik' itai'ks̄istsikumiopik otai'akitotosi kōmos'iep̄itsiuā īstai'ūskskūmuopi, īstai'saiepukitsetsimopi oko'ai īstokitsim'i mōkopokse'īsaie.

⁴⁴ Ūn'nikaie ūk'aisūppuiap̄istotosik; kitsit'sisauaitatopuai, Nin'au okku'i ak'itoto.

⁴⁵ Tükka' aumai'tükki ap'otükkiuā, ki mokök'i apotükkiuā annök' otsin'aim otinaiäts'okök oko'ai īstsitappim'ix, mōk'ok̄motokotōsax otso'ōs̄inoauēsts?

⁴⁶ Atsim'siu annök ap'otükkiuök, otsin'aim oto'siae otak'okonokaie netoi' it'ünistsistutsimaie.

⁴⁷ Kitau'mūnīstopuau, akokönitainaiäts'iuiae otokōnai'nanists.

⁴⁸ Ki annök sauum'itapotükkiuök, makotots'anissi u'skēttsipōppi ai'sūmsiu nitsin'aim;

⁴⁹ Ki makaumütüpauaiak'iüssi ot'opokapotükkimax, ki makopoks'oyimüssi ki mak'opoksimimüssi ai'simix;

⁵⁰ Annök' ap'otükkiuök otsin'aim ak'oto annik' kustsiku'ik otsauomüsks'kümösae, ki annik' itai'ksıstsikumiopik otsauomüs'ksınniissi,

⁵¹ Ki akaiketsin'iuaie, ki aiakokotsiuiae mök'itaupissaie otsitau'pipiax ksıstapokömotsitäppiansix: annim' ak'itstsiu asain'sinni ki satse'kinani.

25

¹ SPOTS' IM ıstsın'naiisinni aketum'anıstsiau ke'pix ake'kuax, anniks'isk mat'tuyixk ot'anakimatsuauěsts, ki itsux'iau mökota'tsemösau annök' ai'akokemiuök.

² Ki nıs'itsix mokök'iau, ki nıs'itsix mat'tsapsiau.

³ Anniks'isk mat'tsapsixk nito'tsimiau ot'anakimatsuauěsts, ki, mattotükkiu'axau okke'anakımatsıs:

⁴ Ki mokök'ixk ipok'iotscmiau otanakimatsuauěsts okke'anakımatsis, kos'ix itsüp'pitükkiu.

⁵ Annök' ai'akokkemiuök otai'sümsi, ikönai'okano'piiua ki ikönai'okax.

⁶ Ki itüt'sikiikokoi ikum'iüstutsip, sat'sik, ak'okemiuă ai'puksipu; Süksık' kökotatsemössuai.

⁷ Itümokönaipuau'iau am'ox ake'kuax, ki ikön'itaisüppasuyınükiau otanakimatsuauěsts.

⁸ Ki mat'tsapsix an'ıstsiauax mokök'ix, kok'ınan kitök'keanakımatsuai; tük'ka, nitan'akimatsınaněsts ük'aiitsınikaiau.

⁹ Ki mokök'ix an'ıstsiauax, Sa; matakakauo'ats kséstün'un: Is'tapuk aumüts'kotükkix kök'opumattosuai.

¹⁰ Ki otsakaitapposau mök'opumattosau, aiakokemi ito'to; ki anniks'isk sopuiap'istotosixk ipok'sipimiauaie okkem'sinni: ki ai'okip.

¹¹ Sako'okhtsi mat'tsapsix noküt'otoiau ki an'iau, Nin'a, nin'a, kauai'pixikinan.

¹² Ki an'ıstsiauax, kitau'münistopuau kimats'ksınopuauats.

¹³ Ün'nikiae mokökik', tük'ka, kimats' ksınipuauats annik' ksıstsiku'ik ki annik' itai'ksıstsikumiopik Nin'au okku'i otai'akıtötöpik.

¹⁴ Spots'im ıstsın'naiisinni netum'anıstsii nın'au annök' piuo'ök, ki niniköt'tsiuax otap'otomokix, ki ikotsiu'ax otsinan'ısts.

¹⁵ Ki tuks'kai ikotsiu'aie nısitsi'i itawk'pumaupix ki stsık'i na'tokai, ki stsık'i nituks'kai; ki könai'tappix itanistokotsiu'ax manışt'okotsıstutsipiau; ki itau'matto.

¹⁶ Annök' ikuyiu'ok nısitsi'i itawk'pumaupix itsı'stapu, ki itau'mütşkotükkiu, ki ikuyiu' stsık'ix nısitsix itawk'pumaupix.

¹⁷ Ki netoi annök' ikuyiu'ök na'tokümi, ikuyiu' stsık'ix na'tokümix.

¹⁸ Ki annök' ikuyiu'ök nituks'kümi itsı'stapu, ki itatün'akiu ksök'kum, ki ai'ksasattomaiae otsin'aim otsıxkımim'iaie.

¹⁹ Otai'sümmosi, am'ox ap'otükkix otsın'aimoauai itoto'yıinai, ki ipokoks'tükimiuaax.

²⁰ Ki annök ikuyiu'ök nısitsi'i itawk'pumaupix ito'to ki ito'tsipatopiau stsık'ix nısitsix itawk'pumaupix, ki an'iu, Nin'a, kit'okök nısitsi'i itawk'pumaupix: Sat'sıt nitokuinan' matsı'sıtsix.

²¹ Otsın'aim an'ıstsiaie, kitökhs'ıstututükki, ökhs'apotükkiuă ki emün'apotükkiuă: kitse'münüssatsipiau un'natosěsts, kitakinai'atso akauo'iěsts: Kitsın'aim otse'tametüksınni ıstsipi'it.

²² Annök' iku'yiüök natoküm itawk'pumaupix ito'to ki an'iu, Nin'a, kit'okok natokümi itawk'pumaupix: Sat'sıt, nimat'okuinani mats'ıstokai itawk'pumaupix.

²³ Otsın'aim an'ıstsiaie, kitökhs'ıstututükki, okhs'apotükkiuă ki emün'apotükkiuă: kitse'münüssatsipiau un'natosěsts, kitakinai'atso akauo'iěsts: Kitsın'aim otse'tametüksınni ıstsipi'it.

24 Annök' ikuyiu'ök tuks'kumi itawk'pumaupi ito'to ki an'iu, Nin'a kits'ksino ksěsto'a kitse'īnai, kiküt'tomaisüppipumattopi kitai'pokiaki, ki kiküttonauanit'apixipi kitomoi'pitükki;

25 Ki n̄tsiko'pum, ki nitsit'tappo ki nitai'ksasattop ksök'kum kitsinană itawk'pumaupi: Sat'sit, k̄tsinan.

26 Otsin'aim an'istsiuiae, kitsauum'apotükkiuă ki kitsistap'apotükkiuă, kitsksinoki nitai'pokiaki niküttonai'süppipumattopi, ki nitomoi'pitükki, ni küttonauanit'apixipi:

27 Kumaukstauokotaiiſksixau au'awtsoomūtskotükkix nitsix'kímimix, ki nitsitotopi nōk'staitokuyitopi nitsinan'ix ki umut'okuyesix.

28 Mattomok'aie itawk'pumaupi, ki kotok' annök iku'yiu'ök ke'pix itawk'pumaupix.

29 Anniks'isk iku'yixk ak'okotaiau, ki otaksinanoaiau akauo'i: ki annök' itsau'okuyiu'ök ak'otomoau annik' ooko'ösñik.

30 Ki istüp'satüpiksıstsıs ap'otükkiuă itsau'okuyiuă ski'natsii: ak'itsiu asain'sinni ki satse'kínani.

31 Otak'ítotosi Nin'au okku'i ottsa'pınasınni ipokom'össau otokönatsım'otokatatsix, ak'otümotokhitaupi otsıstsapıssı'pötsıssı:

32 Ki akoköniptamoi'piaiau ikönai'okauaua: ki aiakanıstaiaketaipıksıstaiau emük'ikınaikuün manistai'aketaipıksıstopiax emük'ikınax ki apomük'ikınax:

33 Ki akotüpıpuax emük'ikınax onet'otsıs ki ap'omükikinax otse'aksıssauotsıssı:

34 Omux'ina akotüm'anıstsıuax anniks'isk onetotsıs itau'pixk, Puk'sipuk, Nin'a otatıssı'mix, ki nin'naiisınni matsık' annik' kitapıstutomokiiik, otsauomap'astutoössi ksök'kum.

35 Nitse'nots, ki kit'okokipuau aau'ösñin; nitse'naki, ki kitsit'tutokokipuau: nitsi'piitappi, ki kito'tokipuau:

36 Nimatsıstotospa, ki kitsıs'totosatskokipuau; nitokh'tokos, ki kitsıpı's'kotokipuau; itai'okiakiopi nitsitau'pi, ki kitsittotaakipuau.

37 Moköm'otsitappix akotüm'anıstsıuaiae, Nin'a, tsanıstsı'i kit sits' In o pin an kitau'nots, ki kits is' so pi Q an? Ki kitse'naki, ki kituitakopinan.

38 Tsanıstsı'i kitsıts'ınopınan, kitsı'piitappiisi ki kito'tosının? Ki kimatsıstotospa, ki kitsıstotos'atskopınan?

39 Tsanıstsı'i kitsıts'ınopınan kitai'okhtokos, ki kitsitau'pıssi itai'okiakiopi ki k̄tsito'taatosınan?

40 Ki omux'ina ak'anıstsıuax, kitau'münıstopuau kanıstıtüpıstutsipuai tuks'kuma inüx'tsıma am'ox nıx'okoax, kitanısts'ıstutomokipuau.

41 Akotüm'anıstsıuax anniks'isk ote'aksısautsıs itau'pixk, ı's'tapuk emütskax mökseinsau, ūksustsinasii ı's'tapuk, ek'aisepütsıstotomoiıauax au'tutsokiuă ki oto'tokatatsix:

42 Tük'ka, nitau'nots, ki kimatsıssok'ipuaua: nitse'naki, ki kimat'tutukkokipuaua:

43 Nitsi'pitappi, ki kimat'otokipuau: nimatsıstotospa, ki kimatsıstotosats'kokipuaua: nitokh'tokos, ki nitsitau'pi itai'okiakiopi, ki kimat'sipıskotokipuaua.

44 Osto'auai ak'otumanıstsıuaiae, Nin'a Tsanıstsı'i kitsıts'ınopınan kitau'nots, ki kitse'naksi, ki kit'sipitappi, ki kitokh'tokosi, ki kitsitaupıssi itai'okiakiopi kökstaikawak'anıstotösınan?

45 Ai'akotüm'anıstsıuax, kitau'münıstopu au kanıst'saiitüpıstutsipuai tuks'kumä inüxtsıma amox, kimat'anıstsıstutomokipuaua.

46 Ki am'oxi aksıstüpıtappo'iau ūsk'sıtauksıstototspi: ki moköm'otsitappix akitappoiau ūsk'sipaitappiisınni.

26

¹ KI itūn'istsiu, Jesus otaiksiste'poattosests am'ōsts epo'awsists, itūn'istsiuax otūksinimatsax,

² Kitsksinipuaau aisto'kussi ksistsiku'ists ak'itsiu passover, ki Nīn'au okka'i itaumūts'kau mōk'itsiksistoxosi.

³ Omuk'atoiapiekuax, ki ais̄nakix, ki matap'pix otsin'aimoauax itūmitūpaumooiau sp'a'toiapiekuūn Caiaphas oko'aii.

⁴ Ki ai'sitsipsattseiau mōk'anistokotsisimmiotośauaie Jesus, ki mōk'itsenitōsauaie.

⁵ Ki an'iau, pinits'tsīs oye'tani īstsiksīs'tsikui ökskakūmīstsikiniau matap'pix.

⁶ Jesus otsitau'pissi Bethany, Simon leper oko'ai otsitsipsts'taupissi,

⁷ Ake'ua itoto'aie, ipatükkiu alabaster atükak'sin puye' itsūp'patomaie, akai'inxkīmasiuiae, ki otau'yisaie itsita'suyin̄nmaie otokōn'iae.

⁸ Ki otūksinimats'ax otsinīs'saxiae, īstse'tükkiax, ki an'iau mauk'etsinikatopi?

⁹ Am'ok ipum'atoppi īstaekekaiixkīmasiuopi, ki kīm'atapsix īstauokotaupiauaie.

¹⁰ Jesus otokh'tsimsi, an'istsiuax, kumauk'sauaiksixinoauaiisksix ake'uā ökh'siu nitap'istutu'yipi.

¹¹ Ksēsto'au, kīmatapsix kitusk'sauopoksemokoiau; ki nēsto'a kīmat'usksauopoksemokipuaau.

¹² Am'ok puye' nostūm'i otsita'suyin̄ssi itsistuts'imaie mōk'itsopuiap'istutuyissi nōkitak'itsasi.

¹³ Kitau'mün̄stopuaau am'oi ökhs'itsiniksinni amian̄istan'istopi kōnūs'ksökkumā, am'ok, am'o ake'uā otap'istutsipi ak'utanistomaie, mōk'itüsksinoösi.

¹⁴ Na'tsikoputsix, tuks'kūmā, an̄istau Judas Iscariot, itappo omuk'atoiapiekuax,

¹⁵ Ki an'iu, tsan̄istap'pi kitak'okokipuaii, ki nitakitüp'omutskau ksēsto'au? Ki nitsi'tuyiauaie niip'pii ksixix'kīmīx.

¹⁶ Ki annik' itot'apsatsim mōk'itamūtskōsaie.

¹⁷ Ke'tani küt'taikopütstsii, īstotom'iksīs'tsikui, üsksinimats'ax itoto'iau Jesus, ki an'istsiuiae, Tse'a kit'stapa kōk'sopuiap'istutösinan kōk'kitsoyisi passover?

¹⁸ Ki an'iu īstapuk akap'ioyīs, ki om'ümā nīn'auümā an̄istok', Nin'a, an'iu, nitsiksistsikum'i asttsi'u: koko'ai nitūs'ksinimatsax nitak'opoksoyimaiau passover.

¹⁹ Ki üsksinimats'ax man̄istan'istopiax itan̄isttutsimiax; ki itsop'poütsisttutsimiau passover.

²⁰ Ki otau'tükkius, ipokitau'pimiuaax na'tsikoputsix.

²¹ Ki otau'yīsau, an'iu, kitau'mün̄stopuaau tuks'kūmā ksēsto'au kitakaumūts'kauki.

²² Ki eks'kaiikikiñ'etükkiu, ki ikōnau'mütüpān̄istsiuiae, Nin'a nēsto'akats?

²³ Ki an'iu, annök okit'sis nitopoksistapimakemauok kos'i nitakaumūts'kauk.

²⁴ Nin'au okku'i itan̄ists'itappo nitsin'awpi: ak'itüpokapiu annök' nīn'auök imūts'kaiuök Nīn'au okku'i! Küt'taipokaiiuopi annök' nīn'auök, īstaekekaiixkīmasiuopi.

²⁵ Judas anni'isk itse'mütskaukisk, itüm'an̄istsiuiae, Nin'a nēsto'akats? An'istsiuiae, kitan'i.

²⁶ Ki otau'yīsau Jesus ito'tsīmaie ke'tani ki itatsim'istutsimiaie, ki itaumin'īmaie, ki ikotsiu'ax üsksinimats'ax, ki an'iu, Matsik', oyik'; am'oiuauk nostūm'i.

²⁷ Ki mat'tuyiuiae kos'i ki thanks ikotük'kiu, ki ikotsiu'ax, ki an'iu kōnai'simattok;

²⁸ Am'okaup nitsa'apūn, manan̄ists'etoksinni itüp'itsiu itsai'kimskau akai'tappix otsauum'itsitappiisuuauests mōk'sinisests.

²⁹ Ki kitan'istopuaau nimatakütsimattopa am'ok mīniokke sauomo'pokitsipstsimattominaniki man̄is'si nin'a ots'innaiisinni.

³⁰ Ki otinik'sau natoi'īniksinni itüp'suxiau nitum'moyi Olives.

31 Jesus itüm'anıstsıuax, něsto'a kítak'okönüsskímstkükipuau annok'ä koko'ikä: tük'ka, sín'aip, nitak'auaiakiau annök' üksks'kümiuök emük'ikinax, ki ot'omükikinauäsınna isto'mükikinax aküneto'ıau.

32 Aiksistatsipuau'eniki kitakitüpötoma'topuau Galilee.

33 Peter an'ıstsıuaie, iküm'okönüstsskímstkükkıssau ksěsto'a, nimat'akıstsskímstkükipa.

34 Jesus an'ıstsıuaie, kitau'münısto, Annok' koko'ik otsauomit'awkkumsi nıpuau'a nioks' kai kitakani kimatsksınok'ipa.

35 Peter an'ıstsıuaie ökskakümopoks'eniop, nimat'akanipa kimatsksınopa; neto'i ikönüna'aniıax üksrınimats'ax.

36 Jesus itüm'itüpöpopokomiuax Gethsemane an'ıstop, ki an'ıstsıuax otüsksınimatsax, annom' stau'pik, nitakittappo omim' nökütüt'tsımoikasi.

37 Ki mat'tuyiuax Peter, ki Zebedee otsıstok'iokuyix, ki itaumütüpíkikin'etukki ki itau'mütüpeikapitsitau.

38 Itüm'anıstsıuax nıtsıtüpíkikinetukki e'ınsınni: annom' stau'pik, ki ök'itüskskatükkiop.

39 Ki pa'tsiistüpaatsıuax, ki ısstokopi'u ostoksıs', ki itüt'tsımoikau ki an'iu, Nin'a, iküm'okotsitstsıssi am'oi kos'a ünnianistı'stüpıpotıössi; nimatakitsitan'ats, ksěsto'a kitak'itsitan.

40 Ki matskitoto'ax otüsksınimats'ax, ki ikon'oyiuax oto'kaniax, ki an'ıstsıuaie Peter, Awx'ats? Kıküttaukotüskskümökipa tuks'kai itai'ksıstsıcumıopi?

41 Mokök'etsık ki a'tsımoikak, kökstaitsipıssuai ıssaks'ksıñüksınni; sta'aw itsıtsı'tatomaie ki ix'isakuyi matsı'uats.

42 Ki mats'ıstapu ki itüt'tsımoikau, ki an'iu, Nin'a, am'oi kos'a sauomot'aisımmieniki sauomıs'tüpıpotomokoeniki, kítak'itsitan.

43 Ki mat'oto ki mat'okonoyiuax otsok'asax: tük'ka ıssoksım'au oöps'puauax.

44 Ki itsıtsıuax, ki mats'ıstapu, ki nioks'kai itüt'tsımoikau, ki neto'i au'aniu.

45 Itüm'itotoıax otüsksınimats'ax ki an'ıstsıuax okak' annok, ki issık'sıstsıkok: sat'sık aststsıu' itai'ksıstsıcumıopıx, ki Nin'au okku'i itüp'aumütskau sauum'itsıtappıx otsı'auests.

46 Nıpuak', ökittäppau'op: annök' nitakaumüts'kaukök aststsıu'.

47 Ki otsa'kiai epuyıssi, Sat'sık, Judas, na'tsıkoputsıx tuks'kümä ito'to ki akai'tappıx ipokom'ıauaie inus'stoanıx ki söksıs'tsısts ipa'tükkiıx, itototoıau omük'atoiapiekuax ki matap'pix otsı'aimoauax.

48 Ki annök' imüts'kaiıökaie ikotsıu'ax apsto'sinni, ki an'iu, annök' nitak'sıñnauskippauök, an'nökauk: mi'eenok.

49 Ki iköm'itoto Jesus, ki aniu, Hail, Nin'a; ki itsı'nauskıppıuaie.

50 Ki Jesus an'ıstsıuaie, Napi'ä, kumauk'sıpuksıpuksıks? Itüm'itoto'ıauaie ki een'ıauaie Jesus, ki mat'tuyıauaie.

51 Ki sat' sit, annıks'ısk ipokom'iskaie Jesus, tuks'kümä itsıtüpıkiıns'tsakiuaie otsı'usstoan itsau'tuyıuaie, ki sp'a'toiapiekuün tuks'kümä otap'automok ot'auaiakiokaie, ki kök'sıñımaie okhtok'ısaie.

52 Jesus itüm'anıstsıuaie, kitsı'usstoanı otsıts'ıstıpi ıststsı'ıs; annıks'ısk matap'pix mat'tuyııx inus'stoan, inus'stoan itax'enittaıau.

53 Kit'sapa nöküttokotsıtüp'atsımoikani nin'ä, ki annok' nök'okuyıssi otsıtsıstsıcumıopıx legionıx otatsım'otokatatsıx?

54 Tsa akokototümuniıstsıstıtsıpa natoı'sınaksısts, mök'itünıstsıssi?

55 Neto'ik itai'ksıstsıcumıopık Jesus an'ıstsıuaie akai'tappıx, kıküt'anıstsıpuksıpa'akipuuaa kanıst'sıtappıpopuau kömos'iepıtsı annök' pa'tükkiıök inus'stoax ki söksıs'tsısts, kök'otoksıu? Anı'sıksıstsıkuısts kitopokau'pımopuau omük'atoiapıoyıs köküsksıñımats'opuau ki kimatseen'okipuau.

⁵⁶ Ki am'ostsk ikōnaiistutsipi mōks'enūpaniſtosau prophetix osinak'suauěsts. Ikōnūksinimatsax itūm'skitſiau ki ai'tsimmutaiau.

⁵⁷ Ki anniks'isk een'ixkaie Jesus itūpiſiauie Caiaphas, sp'atoiapiekuūn, itomoi'piawpiau ai'sinakix ki omūks'imix nīn'ax.

⁵⁸ Ki Peter piaapūtsitūpa'tseuaie sp'atoiapiekuūn oko'ai, kiitsipim' ki ipokau'pimiuax ap'otūkkix mōkitokōnai'nisi.

⁵⁹ Annok', omūk'atoiapiekuax ki omūks'imix nīn'ax ki ikōnau'kōkitsimax, īstūp'iksistapenūpaniſsinni ap'satsimiau mōks'enitōsauaie Jesus;

⁶⁰ Ki matokonim'axau; otsito'tosax akai'tappix aiksistapenūpanix, matokonim'axau. Sako'okhtsim ito'toiau na'tsitappiix ai'tapksisenūpanix,

⁶¹ Ki an'iau, am'o nin'au an'iu nitokot'opūksinip Ap'istotok'iuā otatoi'apioyis ki nitokot'sokapistutſip nioks'kai ksistsiku'i.

⁶² Ki Sp'atoi'apiekuūn itsipuau', ki an'istsiuiae, kitakstaie'puyipa? Tsanistapiu'a am'ox kitse'nūpanipiau?

⁶³ Ki Jesus matsepuyiu'ats. Ki Sp'atoi'apiekuūn mat'anistsiuiae, kita'tauūniſto Āp'istotokiua ipai'tappiuā, kōk'aniksinan ikūm'ūmeniki Christ, Ap'istotokiua okku'i.

⁶⁴ Jesus an'istsiuiae, kitsemüniani; ki kitan'isto sako'okhtsim kitaks'inoauai'ini Nin'au okku'i, otsitau'pissi otūmap'sinii īstset'otsisi ki umutsipuk'sipusi Spots'im īstsisoks'stsikuists.

⁶⁵ Sp'atoi'apiekuūn itūmai'pinotsiměsts otsistotos'ists ki an'iu, itūpepo'atomaie Ap'istotokiua; nitak'otsikipinana stsik'ix e'enūpanix? Sat'sik, kikai'okhtoauau oksis'tapiniköttsimani.

⁶⁶ Tsa kit'stапauā? An'iau, mōks'einsi.

⁶⁷ Itūm'itaisokuttütsiauiae ostoks'siae, ki oto'auěsts itsitauaiak'iauaie: ki stsik'ix omi'tsixikinstspauauěsts itsitauaiak'iauaie.

⁶⁸ Ki an'iau, ksěsto'a Christ e'enūpanikinan, Tükka' kitauaiak'ioka?

⁶⁹ Annok' Peter sauauts'im itau'piu, ītokitsim'i pistots'im: ki ake'kuūn itoto'aie, ki an'iu, ksěsto'a kitopokom'au Jesus Galilee īstsitappim'i.

⁷⁰ Ki paiot'anistsiuax matap'pix nimatsksinou'ats nimatsksinipa kitan'ipi

⁷¹ Ki otsitūp'suxsi kitsim'iapioyis, stsik'i ake'kuūn nan'nuyenae ki an'istsiuax anniks'isk matap'pixk itau'pixk, ani'o nin'au nokut'opoksimiuiae Jesus, Nazareth īstsitappim'i.

⁷² Ki mata'toūniu, ki an'iu, nimatsksin oau'ats nīn'au.

⁷³ Ki otai'pistsiksismūmosi anniks'isk itai'puyixk itoto'iauaie, ki an'istsiuiae Peter, E'müniu, ksěsto'akaak tuks'kumā: kitse'poawsists kitse'enūpaniki.

⁷⁴ Itūmaumütüpipako'sinepuyiu, ki itaumütüpütau'ūniu, nimats'ksinou'ats nīn'au. Ki nippau'ā sokit'okumi.

⁷⁵ Ki Peter īksinim'aie Jesus ote'poawsinniae, annik' itanis'tsiuaie, ot-sauomokh'kumsi nippau'a nioks'kai kitak'ani kimatsksinokipats. Ki itsux'iu, ki itsok'auasainiu.

27

¹ OTAP'INÖKKUSI, kōnau'mükatoiapiekuax ki matap'pix otsin'aimoauax itūp'okokitsimaiu Jesus mōks'enitōsauaie;

² Ki otai'īkskipistössauiae, itūnistüppip'iauaie, ki itūp'aumütskaiauiae Pontius Pilate, anni'isk nīnai'isk.

³ Judas, anni'isk otse'mütskaukisk, otsinno'osaie, otanis'sax mōks'einsi, it-sisauai'itsitau, ki mat'skittotsipotuyiuax omūk'atoiapiekuax ki omūks'imix nīn'ax nīp'pix ksixix'kimix,

⁴ Ki an'iu, nikai'sauumitsitappi nitse'mütskatop moköm'otsaapūnni. Ki an'iau, Tsanistappi nitokanistappikipin'an'a? Ksěsto'a kitak'satsip.

5 Ki itsipsts'istūpapiksistsiuax ksixix'kimix omük'atoiapioyis, ki itsis'tapu, ki itsiko'köpsi.

6 Ki omük'atoiapiekuaax mat'tuyiauax ksixix'kimix, ki an'iau, matökhsiu'ats ök'itsüppitsösau atsim'isokaiis, tük'ka aa'pünni ipum'attomiau.

7 Ki itau'kökotomotseiau ki itopum'attomiau potter otsin'simman, pie'tappix mok'itsotsösau.

8 Ün'nikiae itüsks'unni stainiköttop a'apünni ıstsın'simman.

9 Itümeenüpäni stomaie annik' otan'ipikaie Jeremy prophet, ki an'iu, Ki mat'tuyiauax niip'pix ksixix'kimix, umutopum'attopiaie annök' Israel itüniau ünni mökanistsixkimas;

10 Ki itopum'attomiauaie potter otsin'simman, nanistün'ik Ap'istotokiua.

11 Ki Jesus paio'tsipuyimiuaie, nın'aii; ki nın'auä ai'süppoöttsesattsiuiae, ki an'iu kikütam'ipa Jews otsin'aimoauai? Ki Jesus an'istsiuiae, kitan'i.

12 Ki Omük'atoiapiekuaax ki omux'inx ote'énüpäni stösauaie, matsepuyiu'ats.

13 Pilate itüm'anistsiuiae, kiküttaisauokhtoau'axau akauo'yi kitse'nüpänikoists?

14 Ki tuks'kai epo'awsin matanistsiu'atsaie; ki Nın'auä eik'skaietükkiu.

15 Annok' oye'tani nın'aua itüsksaipotoyuiae tuksküm'i eën'naii ot'statauaie matap'pix.

16 Annik', nannan'attsiau tuks'kümi eën'naii, Barabbas an'istau.

17 Ün'nikiae otokönau'moösax, Pilate itünis'tsiuax, Tükka' kit'statauă köks'ipotomosuai? Tsöktau Barabbas, tsöktau Jesus, annök' anistauök Christ?

18 Tük'ka ıksinim'aie umutsiksissat'siuösau, itaumüts'kau.

19 Otsitau'pissi okök'itsimani ıstsiso'pötsis, otokem'an itüpüt'okötsiuiae ki an'istsiuiae, pinotokan'istappikit om'ä moköm'otsitappiuä: tük'ka akauo'iësts nit'okuyipists pu'inasists ni'papaukanists annok' ksistsiku'ik, osto'i itots'tsiësts.

20 Ki omük'atoiapiekuaax ki omux'inx eikakimattsiauax matap'pix mök'aukömönistösauaie Barabbas, ki Jesus möks'einsiae.

21 Nin'auä an'istsiuax, Tükka' na'tokümix kitstatauau'a köks'ipotomoössuai? An'iu Barabbas.

22 Pilate an'istsiuax Tsa nitakünnistutoau'ats Jesus, anistauök Christ. Ikön'auanistsiauiae, ünnianistauai'istais.

23 Ki nın'auä an'iu, kumauk'anistauaisksiks? Tsanistapiu'ats ot-sauum'itsistutüksinni? Ki akauo'yi itsokse'puyiau ünnianistauai'istais.

24 Otsinis'si, otsau'otokan'istappikissaie, ki otai'akitstsissi äsinata'pii ito'tükkiu okke', ki itüs'tsimmiu otsipot'aipuyimösax matap'pix, ki itünii', nimat'ototoimoko'ä am'o moköm'otsitappiaä otsa'apünni: ksësto'auä sat'sik.

25 Itümokönai'puyiau matap'pix, otsa'apünni ünnianisttots'tsisaie nëstün'an ki no'kosinanix.

26 Itümipo'tomyiuax Barabbas: ki otai'ksististsipisösae Jesus, emüts'kaiuaie öksiksistoxösae.

27 Ninauä otseénnakem'ix itüpip'iauaie Jesus itoköno'paupi, ki itokonaumoi'piiau eën'nake.

28 Ki itsau'tomyiauaie otsistotos'istsaie, ki mawks'isokösimi itsüps'kaiauaie.

29 Otai'amitsinissau ksissiüstsümmoköni, itsis'tsümmokiauaie ki apai'i istom'iauaie onet'otsisaie: ki auanaukopistuksis'akötsiauaie, ki ai'ksistapanistsiauaie, ki an'iau, Hail, Jews otsin'aimoauai!

30 Ki ai'sokotuttsiauaie, ki matsimiau apai'i ki otokön'iaie itsitau'aiak iaue.

31 Otai'ksistsiksistapanistüsauaie, asso'kösimi itsauts'imiauaie, ki otau'ütsisokösimaie itsüps'kaiauaie, ki itsistapip'iauaie mök'auaiistasauaie.

32 Ki otsüks'au, ikonoyiauaie nın'aii Cyrene istsitappim'i, otsinikösim Simon: isskuopa'atsiauaie otauai'staksin,

³³ Ki otsito'tosau Golgotha an'istop, itokšasiik, műksikinükotokönik,

³⁴ Ikotsi'auaie moksimatossaiai' istsipoku'yi ki gall ipa'sokasuyinimiauaie: ki otut'totsisaie, mat'skaksimattom'atsaie.

³⁵ Ki itau'aiistaiuaie, ki otsistotos'ists, ki aiaketotsipiests, itsi'kötotsiěsts: moks'eenüpäništosi annik' otan'ipik prophet, itai'aketotsipiěsts nitsistotos'ists ki itsi'kötsoopnaaiua.

³⁶ Ki ito'piiua ki ūs'sümmitiauaie annim';

³⁷ Ki itstom'iauaie otokön'i spots'i ksis'tapanissinni sinaip', Am'ok Jesus, Jews otsin'aimoauai.

³⁸ Na'tsitappix kōmos'iepitsix ipauai'istauax tukskum'i onet'otsisi ki stsik'i otse'aksissautsüs.

³⁹ Ki anniks'isk itsits'skuixk au'kapsitsipsattsiauaie, ki auauükia'pixiau,

⁴⁰ Ki an'iau ksesto'a annök' ipüxin'ümök omükatoi'apioyis, ki nioks'kai ksistsikuists itsiksist'apistutsimök, kömotse'piosit. Iküm'ümeniki Ap'istotokiua okku'i inisa'atoat auai'staksin.

⁴¹ Neto'i omük'atoiapiekuax netoi'nitaiksistapaništiauaie, kiai'sinakix ki omux'ümix ipokaniau,

⁴² Kōmotse'piuax stsik'ix ki matokotsikömotsepriosiu'ats. Ikümüm'issi Israel otsin'aim, ünanistsinnisa'atos auai'staksin, ki nitakaumai'tauunan.

⁴³ Au'maituyiuiaie Apistotoki'i: annok' ünnianistsikömotse'piosaie, maksinan'attusaie: tük'ka iuniu', něsto'akauk Ap'istotokiua okku'i.

⁴⁴ Kōmos'iepitsix ipok'auaistapixk neto'yistsk nokütsitüp'apiximiauěsts okhpe'kists.

⁴⁵ Nau'yi itai'ksistsikumiopi konüs'ksökkumä itüp'skinatsiu piksu'yi itaiksistsikumiopi.

⁴⁶ Ki otsipik'susi itai'ksistsikumiopi, Jesus aisokse'puyiu. Ki ituni'u, Eli, Eli, lama sabachthani? Annik' ito'kissasiik, Nitap'istotokim, Nitap'istotokim, kumauk'skikiks?

⁴⁷ Stsik'ix itai'puyixk, otokh'tsimsau', an'iau, Am'o ninau nan'niköttsiuiae Elias.

⁴⁸ Ki tuks'kumä itauks'kasiu ito'tukkiu ai'ksippuyinip, ki ito'kimiuaie istsipoku'yi, ki itstom'aie apai'i, ki ikotsiu'aie möksimattosaiai'i.

⁴⁹ Stsik'ix an'iau, ki'ka, ök'satsip maks'ikümipuksipusi möksikömotse'piisaie.

⁵⁰ Jesus ota'atsoksepuyissi, itaumüts'kaiuaie Sta'aw.

⁵¹ Ki Sat'sit, omük'atoiapioyis itsi'kok Sok'akiopi ai'aketsinikau, spots'im itots'ipinikau; ki ksök'kumä itsi'papuyiu, ki ok'otokskuists ai'aketopiiu;

⁵² Ki a ken 'i man ists kau'opiiu; ki atsim'six anniks'isk ai'okaxk akaiěm ostüm'oauěsts itsipuau'ax,

⁵³ Ki ota'atsipuawsı Jesus, itsux'iau aken'imanısts, ki itüp'ipimiau atsimakap'ioysi, ki otsinok'oaiau akai'tappiix.

⁵⁴ Annok' eenakin'au'ä, ki otopokom'ixk, otopoküs'satükkimaxk Jesus, otsinno'ösau ksök'kumi otsi'papuyiisi, ki otsin'sau annists'isk istutsip'istsk, eks'kaikopumiau, ki an'iau am'o emün'iümiu Ap'istotokiua okku'i.

⁵⁵ Ki akai'tappix akex' pie'tsi itüs'sümmitiauaie, anniks'isk itotopokiuo'iiixk Jesus Galilee, ki apotomoyiixkaie:

⁵⁶ Ki ipokom'iauax Mary Magdalene, ki Mary, James ki Joses oksis'toauaii, ki Zebedee okku'ix oksis'toauai.

⁵⁷ Otau'tükkussi, akotsin'auä Arimathaea istsitappim'i anistau Joseph, ito'to, tuks'kuma Jesus otusksinimats'aie:

⁵⁸ Itappo' Pilate, ki iköm'önistomaie Jesus stüm' i aie. Pilate itümün'iu mökaumütskatosae mostüm'i.

⁵⁹ Ki Joseph otots'issi mostüm'i, itsisso'monimaie ksixistokh'aipistsi,

60 Ki itsipststotomaie otauūt'sinani aken'iman, maniu'aie, annik' itatūn'ipik ok'otokskui: ki omük'okotoki itüp'auapimiuiae aken'imanı ıstokitsim'i, ki itsistapu.

61 Ki Mary Magdalene, ki stsik'i Mary, itotau'piauaie aken'imanı.

62 Ki annik' ksıstsiku'ik otökhs'apıstutosau, mat'apinökkusi, omük'atoiapiekuax ki Pharisees ikönitoto'iauaie Pilate,

63 Ki an'iau, Nin'a, nitüsksksınipınan om'ă ai'pıstsıksıstutükkiuă otan'ipi, ıtsakiatap'piisi, nioks'kai ksıstsiku'i nitak'aatsipuau.

64 Anıt' ökhs'ıstutsıssı aken'imanı nioks'kai ksıstsiku'ısts, otüs'ksıñımatsax mökstai'sepiotosax, mökstai'kómosaı'ısax, mökstai'anıstosauax matap'pix, ük'aipuau: ki sako'ipatsıstutüksınni aks'ıstüpskıts top matom'ipatsıstutüksınni.

65 Pilate an'ıstsıuax mattok'au eěn'akex; ı'stapuk, mi'ıstutsik.

66 Ki itappo' iau, ki mi'ıstutsımiau ake'niman, ısksküm'iauaie ok'otoksökh'sepıstan, ki ıstsi'iauaie eěn'akex.

28

1 ISSÍK'SÍSTSİKUYII ksıstsiku'i otai'ksiuosaie, otaumütüpapinök'kusiae ıssık'atoiksıstsikui, Mary Magdalene ki stsik'i Mary itoto'iau möks'ıniısa ake'nimanı.

2 Ki, sat'sıt, ksök'kumă ai'papuyiu: tük'ka Ap'ıstotokua oto'tokatatsıs spots' im itsınnıso'ıınlı, ki ito'to ki matskoap'imiuiae ok'otoksökh'sepıstan ki itop'iauaie.

3 Ostoksı'sı netoinitai'natsıuiae popos'ısts, ki kaii'ksıstotosiu neto'i kon'skui:

4 Ki üsks'katükkix stun'noyıauiae, ki ai'papuyeian netoi'nitsıuau enix'.

5 Ki oto'tokatatsıs an'ıstsıuax a kex', piniko'puk; nits'ksınip kitap'üssümmauau Jesus annök' kaii'stoksauök.

6 Matsınakuaiem'ats: tük'ka, ük'aipuau otan'ipi. Puk'sipuk, sat'sık ıtsit'sipi Nıň'ă.

7 Ki kípi'tappoak, ki anıstok'ax otüs'ksıñımatsax otse'ınsınni ükaipua'atomaie; ki, sat'sıt, kitse'tomomattaak Galilee; omim' kitak'ıtsınnıauau: sat'sık, kikau'anıstopuau.

8 Ki itsikıp'ıstupaatomıauiae ake'niman ai'kopumau, ki eks'kaetametükkiıu; ki auks'kasıu mokitots'ipotosauiae otüs'ksıñımatsaxaie otse'poawsıniaie.

9 Ki ıtsitappo'sauax mökitsınnikoösauax otüs'ksıñımatsaxaie, süm'miś, Jesus ito'tatsemiuax ki an'ıstsıuax All hail! Ki ito'toıauiae ki eěn'ımıauiae oköt'sıstsiae, ki ita'tsımmımmıauiae.

10 Jesus itüm'itünıstsıuax, Pinikopuk; miś'tapuk, anıstok'au nıx'okoax mök'ittapposau Galilee, ki omim' nitak'ıtsınoıau.

11 Annok' ıtsitappo'sauax, süm'miś, stsik'ix üsks'katükii itoto'iau akap'ioyıs, ki aitsın'nikoyıauax omük'atoiapiekuax nitap'ii.

12 Kiotokönau'moösau ki omük'ınax otokönai'puyısa, ikotsı'auax eěn'akex akaiem'i itawı'pumaupix,

13 Ki an'ıstsıuax, ünnik' otüs'ksıñımatsax nitsa'kiaokasınan, sepioto'ıax ki itsikomos'atıstsıuiae.

14 Ki nıň'a okhtıś'saie, nitaksemünan ki kitakitsikomotse'piopınan.

15 Mat'toyıauax itawı'pumaupix, ki ıtsıñımatsıeipuauaiax iia'tutsımiau ki annik' anıssın'nik Jews sa'kiauanıstomıax.

16 Nitsı'koputsıax otüs'ksıñımatsax itappo'ıax Galilee nitum'mo, Jesus otan'ıstopi.

17 Ki ıtsıñno'ısauaie itatsım'mımmıauiae: ki stsik'ix sai'etükkiıax.

18 Ki Jesus ito'toax ki ai'sıtsıpsattsıuax, ki an'ıstsıuax, könau'tümapsınni spots'im ki ksök'kum nit'okoko.

19 Ün'nikiae, ı'stapuk, ıskıñımats'okau könau'mianıstsıtappi, üs'tapınoıau niniköt'tokests ıtsıñ'ikösımests kın'un, ki okku'i, ki atsım'istaaw:

20 Iskıñımats'okau mök'satsısauests kítan'ıstopuauests; ki sat'sıt, kitüsks'opoksemopuau anıstsıksı'stsıkuısts aiksiuo'si ksök'kum.